

Stichting Overloon War Chronicles
presenteert:

HET ONDERZOEK

Silvertop en Orr: de handgranaat en de cover up-theorie

De waarheid achter het Sint Anthonis-drama, 25 september 1944

Auteur: Arno van Dijk

Inhoud:

1. Inleiding	pagina 2
2. De casus	pagina 3
3. Het handgranaatscenario	pagina 8
4. De splitsing	pagina 14
De splitsing Lepelstraat – Perdshemel (fotosectie)	pagina 16
De route van de half-tracks door het dorp (fotosectie)	pagina 18
5. De War Diaries	pagina 26
5.1 Het schema	pagina 24
5.2 De Regiment War Diaries	pagina 25
5.3 De Brigade War Diaries	pagina 26
5.4 De Divison War Diary	pagina 27
6. De naslagwerken	pagina 28
7. De pater en de kapitein	pagina 33
8. Oorlog en bevrijding in Oploo c.a.	pagina 38
9. De anonieme getuige	pagina 41
10. Brieven aan Diana	pagina 42
11. De Duitse kant van het verhaal	pagina 45
12. De Duitse graven	pagina 50
De uitgeschakelde half-tracks (fotosectie)	pagina 56
13. Mitrailleurkogels of kogels uit de Drilling?	pagina 66
14. Bewust neergeschoten?	pagina 72
15. De schoten van Harvey	pagina 74
16. De conclusie	pagina 77
17. De advocate	pagina 78
18. De plotselinge ooggetuige	pagina 83
19. Missing link	pagina 87
20. Wat gebeurde er werkelijk op de splitsing?	pagina 97
21. Eindconclusie onderzoek	pagina 108
22. Slotwoord	pagina 112
23. Bronnen en credits	pagina 113

1. Inleiding

Ook al lijkt een OWC-dossier definitief samengesteld te zijn omdat alle beschikbare informatie over de militair, zijn geschiedenis en de omstandigheden daarin zijn verwerkt, toch is definitief soms niet definitief. Want nog altijd kunnen er nog niet eerder beschreven herinneringen of feitjes opduiken. Die het verdienen alsnog verteld te worden en dan toegevoegd worden aan een nieuwe versie van het dossier.

Wanneer er één dossier is dat met tussenpozen nog altijd in ontwikkeling is, dan is het wel het gezamenlijke dossier over Orr, Silvertop en Lock en de dramatische gebeurtenissen in Sint Anthonis op maandagmiddag 25 september 1944.

In 2021 schreef ik voor de Stichting Overloon War Chronicles de eerste versie van dat dossier.

Tijdens mijn research voor dat dossier en ook na de publicatie van de eerste versie, ontmoette ik zeer behulpzame mensen die mij van de nodige nieuwe of aanvullende informatie wilden voorzien. Ik sprak met lieve, oude mensen die soms letterlijk op de grens van hun leven nog graag hun oorlogsherinneringen aan die septemberdagen 1944 wilden vertellen. Wat zij hadden gezien, gehoord of ervaren. En die het fijn vonden dat hun herinneringen via OWC en in het dossier voor toekomstige generaties zouden worden vastgelegd.

Er waren ouderen die naar aanleiding van mijn specifieke vragen elkaar gingen opzoeken om samen herinneringen op te halen aan die oorlogsjaren en te kijken of ze samen tot een antwoord konden komen. Bezoekjes die soms weer leidden tot nieuwe herinneringen en feitjes die ik daarna weer kon verwerken in de respectievelijke updates van dat dossier. Want het is mede door de medewerking van die individuele mensen, instanties en heemkundeverenigingen, kennisexperts en collega-researchers, dat een dossier kan worden samengesteld.

Dat alles maakte dat mijn dossier over Orr, Silvertop en Lock steeds uitgebreider werd. En ook de meest recente versie zal ongetwijfeld niet de laatste versie zijn.

Toch zat mij al langere tijd een aspect in dat dossier niet lekker. Een gerucht dat nog altijd de ronde doet, maar dat ik eerder in mijn dossier over Orr, Silvertop en Lock als totaal onwaar had benoemd. Want research naar dat gerucht gaf toen geen enkele aanwijzing dat het gerucht waar kon zijn.

Maar toen in juni 2023 collega-OWC-researcher Hans Ooms mij exclusieve nieuwe informatie toezond uit het Silvertop-archief over dat gerucht, was het voor mij duidelijk: dit was moment om dat gerucht voor eens en altijd te bewijzen, of juist voorgoed als onwaar te benoemen.

Vanaf het eerste publicatiemoment in 2023 heeft dit onderzoek verschillende updates en aanvullingen gekend. Met deze versie, januari 2026, lijkt dan toch de definitieve versie te zijn bereikt. Maar: mijn ervaring leert ook dat een dossier nooit definitief wordt gesloten. Want er kan op een onverwacht moment altijd weer een nieuw feit, foto of ontwikkeling opduiken.

Arno van Dijk

(Researcher/biograaf/auteur Stichting Overloon War Chronicles)

2. De casus

Op maandagmiddag 25 september 1944 rond 16.30 uur worden de Britse officieren Lieutenant Colonel Hubert Orr en Lieutenant Colonel David Silvertop, terwijl ze met 2 andere Britse officieren overleg voeren op een splitsing in het Brabantse dorp Sint Anthonis, daar opeens dodelijk getroffen door Duitse kogels. Die kogels worden afgevuurd vanuit plotseling passerende Duitse half-tracks die op de vlucht zijn voor de Britse troepen, daarbij in het dorp belanden en in paniek al schietend een uitweg uit het dorp zoeken.

Dat is een feit.

Of toch niet?

Want is de waarheid toch helemaal anders, zoals een hardnekkig gerucht en verschillende publicaties nog altijd beweren? En is het zelfs zo, zoals sommigen beweren, dat er zelfs sprake is van een cover up en dat de echte waarheid niet mag worden verteld?

De officiële versie van het drama

Gesterkt door het tot staan gekomen offensief van de geallieerden bij Arnhem in september 1944 besluiten de Duitsers om hun bruggenhoofd Venlo te versterken. Onderdeel daarvan wordt een verdedigingslinie die opgezet moet worden in de bossen tussen de Brabantse dorpen Stevensbeek en Overloon.

Kampfgruppe Walther besluit daarop, om uit handen te blijven van het oprukkende Britse leger, in de nacht van zondag 24 september op maandag 25 september uit Gemert te vertrekken en via Elsendorp en Oploo naar dat Duitse verdedigingsbolwerk tussen Stevensbeek en Overloon te trekken.

Deze Kampfgruppe is een verzameling fanatieke troepen afkomstig van de Lufwaffe, de Waffen-SS en de Wehrmacht.

De route die de Gruppe volgt is tweeledig: het zwaardere materieel zal gaan via De Rips en Oploo en het lichtere materieel via Elsendorp en Oploo. Om die routes vanuit Gemert naar Overloon af te dekken, stellen de Duitsers die zondagnamiddag op verschillende strategische plekken langs de routes half-track-voertuigen (half-rupsvoertuigen) en hun bemanningen op. Waaronder 5 half-tracks bij de splitsing Gemertseweg – Peelkant, ten westen van de dorpen Sint Anthonis en Oploo. Een aantal van die 5 half-tracks zijn uitgerust met het beruchte Drilling-machinegeweer, een anti-aircraft 3-loops 15 mm of 20 mm-machinegeweer.

Gedurende de nacht besluit de leiding van de Kampfgruppe echter niet langer via Elsendorp en Oploo te trekken, maar via de veiligere Hazenhutsedijk, halverwege de route naar De Rips.

Of het komt door een communicatiestoornis of niet, in ieder geval blijven de 5 half-tracks op de splitsing Gemertseweg – Peelkant, nadat de laatste militair daar op maandagochtend is gepasseerd, op hun post en blijven ze wachten op de volgende eenheden van hun Gruppe. Tot het moment in de namiddag waarop die half-trackbemanningen in de verte geen Duitsers zien aankomen, maar de eerste Britse tanks en gevechtswagens.

In paniek en achtervolgd door de Britten, vluchten de 5 half-tracks direct over de Peelkant richting Sint Anthonis. Maar aangekomen bij de dorpsingang schrikken de Duitsers enorm, want daar staat een Brits antitankkanon. De Duitse wagens vertragen en sommige Duitse militairen die toen de wagens wegreiden van de splitsing zich nog net aan de zijkant van de wagens konden vastklampen, springen nu van de wagens.

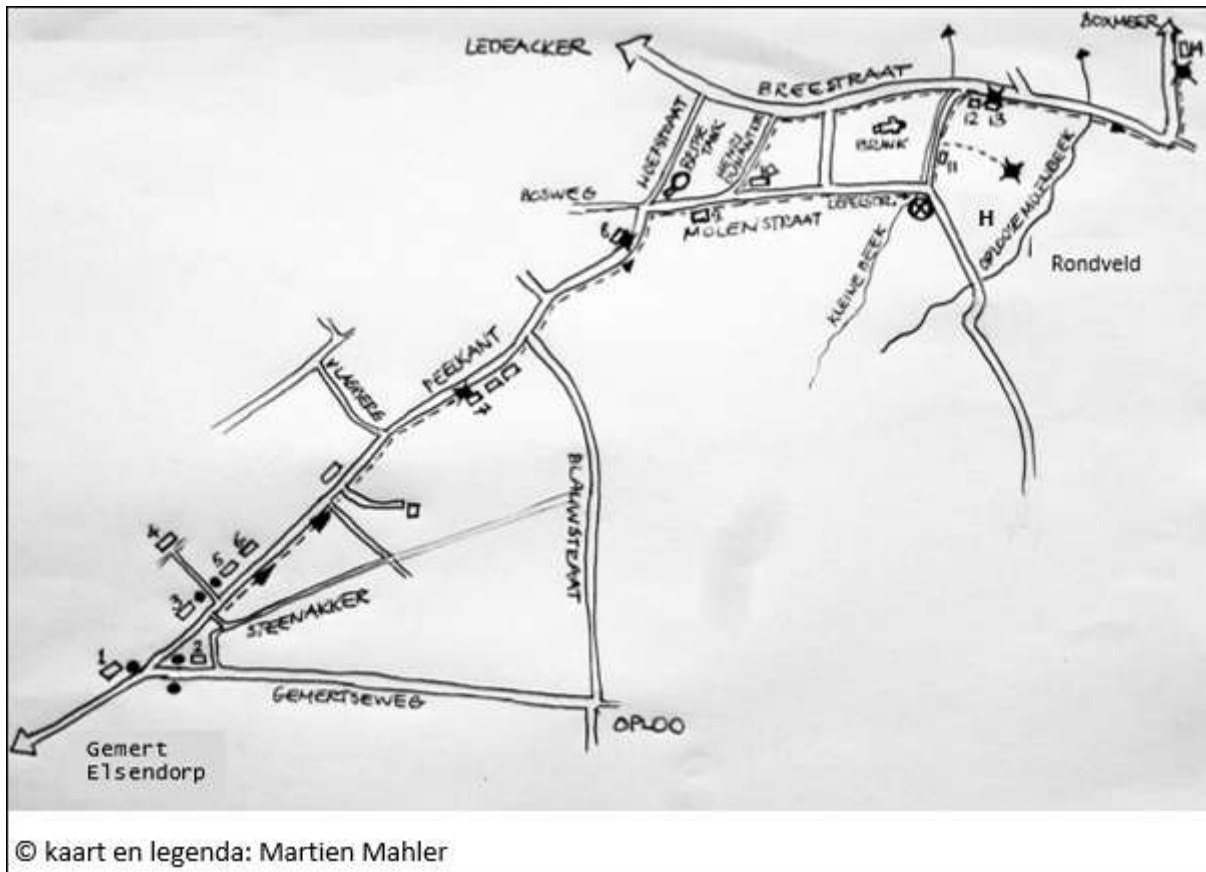
Ook opeens verwarring bij de Britten bij dat kanon, want waar komen die Duitsers nu opeens vandaan? En willen ze zich hier en nu overgeven? Want een van de half-tracks voert een witte doek, het internationale teken van overgave.

Lance Corporal Maurice Lock loopt de straat op, naar de wagens, maar dan geven de wagens opeens vol gas en wordt Lock direct dodelijk getroffen door Duitse kogels afgevuurd vanaf de half-tracks.

In paniek proberen de Duitsers met hun half-tracks op volle snelheid en hevig om zich heen schietend via de straten van het dorp te vluchten, maar het dorp blijkt tot hun grote schrik intussen vanuit de andere kant, vanuit Oploo, volgestroomd te zijn met Britse troepen. Waarbij 2 van de half-tracks aan de andere kant van het dorp op de splitsing Lepelstraat – Perdshemel onverwacht 4 hoge Britse officieren (Brigadier Harvey, Brigade Major Thompson, Lieutenant Colonel Silvertop van de 3rd Royal Tank Regiment / 3RTR en Lieutenant Colonel Orr van de 3rd Battalion Monmouthshire Regiment / 3MONS) passeren die daar op de splitsing een spoedoverleg houden. Harvey en Thompson raken gewond door Duitse kogels, maar Silvertop sneuvelt daar direct. En Orr raakt zo zwaar gewond dat hij sterft op weg naar het veldhospitaal in Deurne.

(De volledige uitgebreide versie van het dossier over Orr, Silvertop en Lock, inclusief alle gebeurtenissen in de dagen voorafgaand aan het drama en de dagen daarna en een uitgebreide fotosectie, is terug te vinden op de Overloon War Chronicles-website).

Kaart Gemertseweg, Peelkant en Sint Anthonis:

- Opstelling van de 5 Duitse gevechtswagens vanaf zondagmiddag 24 september 1944 tot maandagmiddag 25 september
- ✕ Plaatsen waar de vijf Duitse gevechtswagens uitgeschakeld zijn.
- ⊗ Plaats van het huidige monument op de splitsing, tegenover het monument de locatie waar Harvey, Thompson, Silvertop en Orr de bespreking hielden

De alternatieve waarheid?

Maar het hardnekkige gerucht is nog altijd dat de dood van Silvertop en Orr niet veroorzaakt zou zijn door schoten vanaf de passerende Duitse half-tracks.

Hun dood zou volgens die geruchten zijn veroorzaakt door een groep in het dorp gevangen genomen SS-ers die onder begeleiding van de Britten die middag door de straten van Sint Anthonis liep. Op het moment dat de groep SS-ers op de splitsing de tanks van Silvertops regiment passeerden en langs de Britse officieren Silvertop, Orr, Harvey en Thompson liepen die daar overleg voerden, zou een van de SS-ers een handgranaat hebben gegooid naar de 4 officieren. Met de dood van Silvertop en Orr tot gevolg. Waarna de Britse troepen direct wraak zouden hebben genomen door alle SS-ers ter plaatse dood te schieten.

Volgens de aanhangers van deze alternatieve waarheid moesten het handgranaatscenario en de executies daarna worden verzwegen aangezien door de executies mogelijke oorlogsmisdaden zouden zijn begaan door de Britten in Sint Anthonis. En daarom zou al direct in 1944 het kogelscenario (de schoten van de half-tracks) zijn opgesteld als officiële waarheid.

Al met al lijkt deze alternatieve waarheid (het handgranaatscenario) dus op een cover up, of valt zelfs in de categorie complottheorie.

We leven in deze 21e eeuw steeds meer in een wereld waarin twijfelen aan de waarheid een vast onderdeel van de maatschappij lijkt te zijn geworden. Of het nu gaat om onderwerpen in de politiek, in de misdaad, of medische zaken zoals b.v. covid. Complottheorieën en cover up-theorieën kunnen nu op ieder gebied voorkomen. Zeker door de enorme uitbreiding van social media en internet in zijn algemeenheid in deze eeuw, is het zoeken naar gelijkgestemden of bewijzen die aansluiten bij iemands eigen overtuiging of mening heel gemakkelijk geworden.

Toch is twijfelen aan een geldende waarheid niet verkeerd. Duizenden jaren lang dacht men ook dat de zon om de aarde draaide, totdat Copernicus daaraan begon te twijfelen en later Galileo de theorie van Copernicus bewees dat het inderdaad juist andersom was.

Maar daar zit nu juist de kern: want iemand kan op ieder moment wel roepen dat een geldende waarheid niet juist is en dat geldende feiten niet kloppen, maar dan moeten er wel bewijzen, bronnen of getuigen worden geleverd die ook daadwerkelijk kunnen aantonen dat het niet klopt en dat de waarheid dus anders is.

De onderzoekcasus

De casus is nu vastgesteld, de kern van het te verrichten onderzoek is helder:

- In hoeverre kunnen het handgranaatscenario, de executies en de daaraan gekoppelde cover up-theorie kloppen en kunnen die nu alsnog worden bewezen met feiten en bronnen?
- Hoe sterk zijn de bestaande bewijzen, bronnen en argumenten voor de sinds 1944 geldende waarheid: het kogelscenario en de half-tracks?

*Lieutenant Colonel Hubert Orr
(Foto: diverse publicaties)*

*Lieutenant Colonel Hubert Orr
(Foto: Bron onbekend)*

*Lieutenant Colonel David Silvertop
(Foto: Div. publicaties)*

*Lieutenant Colonel David Silvertop
(Foto: bron Paula Silvertop)*

Op het moment dat Silvertop sneuvelde in Sint Anthonis was hij nog Lieutenant Colonel. Zijn promotie tot Colonel was op dat moment letterlijk al onderweg en is hem postuum toegekend.

Vandaar dat in zowel mijn biografiedossier over Silvertop, Orr en Lock als in dit onderzoekdossier Silvertops beide rangen worden genoemd, afhankelijk van het moment in de tijd waarop de beschrijving betrekking heeft.

Lance Corporal Maurice Lock.

(Foto: Collectie The Grecian Archive – The history and heritage of the Exeter City Football Club)

Major General Philip 'Pip' Roberts (rechts), commandant van de 11th Armoured Division, waartoe 3RTR en 3MONS behoorden, met Brigadier Charles 'Roscoe' Harvey (links), Brigadier van de 29th Armoured Brigade, en een Shermantank in Normandië, 15 augustus 1944. (Foto: Sgt. Laing, no. 5 Army Film and Photo Section, Army Film and Photographic Unit) iwm.org.uk/collections/item/object/205195344 © IWM B 9184

3. Het handgranaatscenario

Het vertrek in dit onderzoek is de vraag wat er nu precies wordt beweerd in dat handgranaatscenario. En waar wordt dat scenario besproken, waar staat dat scenario gepubliceerd?

Wel, op meer plaatsen dan verwacht.

Nationaal Comité 4 en 5 mei

Dat begint verbazingwekkend genoeg al op Nederlandse websites zoals zelfs de officiële site van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Op die site worden onder de categorie Oorlogsmonumenten allerlei Nederlandse oorlogsmonumenten besproken. Waaronder ook het monument van Wim Rijvers *De zon van onze hoop* dat in 1995 werd onthuld in Sint Anthonis op de splitsing Lepelstraat – Kolonel Silvertoplaan. Daar staat het monument tegenover de locatie waar Silvertop en Orr in 1944 dodelijk werden getroffen.

Het Nationaal Comité zegt op haar site over het monument: *“Het monument ‘De zon van onze hoop’ herinnert de inwoners van Sint Anthonis aan de herwonnen vrijheid en vrede. Ook worden met het gedenkteken kolonel Silvertop en twee van zijn manschappen herdacht, die hier in 1944 door een handgranaat om het leven zijn gekomen.”*

In deze korte tekst 2 opvallende zaken:

- Allereerst de handgranaat. Maar het comité verwijst op hun sitepagina niet direct naar de bron waar ze hun informatie over die handgranaat hebben gelezen of hebben gehoord.
Het comité noemt op de sitepagina wel 2 bronnen m.b.t. de totale specifieke sitepagina:
 - De gemeente Land van Cuijk. Die gemeente ontstond op 1 januari 2022 door het samengaan van 5 gemeenten in noordoost-Brabant. Waaronder de voormalige gemeente Sint Anthonis.
Ik doe navraag bij de nieuwe gemeente Land van Cuijk. Daar krijg ik de bevestiging dat sinds het ontstaan van de nieuwe gemeente er vanuit de gemeente geen contact of overleg is geweest met het Nationaal Comité.
Ook oud-medewerkers van de voormalige gemeente Sint Anthonis die ik daarna spreek, herinneren zich niets over eerdere communicatie met het Nationaal Comité 4 en 5 mei (dus communicatie vóór 1 januari 2022).
 - Tweede bron die het comité noemt is een herdenkingsbundel uit 1995, volgens het comité uitgegeven door de toenmalige gemeente Sint Anthonis.
Via Jan de Kleijnen van Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck, de heemkundevereniging van Sint Anthonis, ontvang ik uit hun heemkundearchief een gescand exemplaar van die bundel. Die bundel blijkt inderdaad in 1995 uitgegeven te zijn door de gemeente Sint Anthonis ter gelegenheid van 50 jaar bevrijding. In de bundel staat onder andere een beschrijving van het monument door Rijvers zelf, plus gedichten en foto's van kunstwerken door lokale tekstdichters en lokale kunstenaars.
Het enige gedicht in die bundel dat rechtsreeks gaat over Silvertop en zijn dood is het gedicht *Perdshimmel*, geschreven door Nils van Beek. Maar in zijn gedicht noemt Van Beek het woord *shot*, geen *handgranaat* of iets dergelijks. Dus heeft de bundel geen connectie met de opmerking van het comité dat Silvertop om het leven zou zijn gekomen door een handgranaat.
- Het tweede dat opvalt in de tekst op de site van het comité is dat het comité *‘Silvertop en twee van zijn manschappen’* noemt die samen met Silvertop gedood zouden zijn. Maar de persoonsnamen van die twee manschappen worden door het comité daar niet genoemd.

Bedoelt het comité misschien Lance Corporal Maurice Lock, van Silvertops regiment 3RTR? Lock die in werkelijkheid slechts een minuut vóór Silvertop en Orr sneuvelde door Duitse kogels vanaf de half-tracks, maar dan op de kruising Molenstraat – Peelkant, Lock die naast Silvertop ligt begraven op het kerkhof in Sint Anthonis. En bedoelt het comité ook misschien Hubert Orr, die ter plaatse naast Silvertop zwaargewond raakte en overleed op weg naar het veldhospitaal? Maar Orr was Lieutenant Colonel van de 3rd Battalion Monmouthshire Regiment / 3MONS en in die functie was hij exact gelijkwaardig aan Lieutenant Colonel David Silvertop van 3RTR. En dus zeker niet ondergeschikt aan Silvertop.

Dus op de site is geen uitsluitsel te vinden wat het comité nu exact bedoelt.

Daarnaast heeft het comité op die sitepagina ook een Google Maps-kaartje geplaatst met de pinpoint waar dat monument staat in Sint Anthonis.

Maar die pinpoint staat op het kaartje niet op de goede locatie: op het kaartje staat het halverwege de Kolonel Silvertoplaan aan de linkerkant. Terwijl de tekst wel correct aangeeft dat het monument staat op de hoek Kolonel Silvertoplaan/Lepelstraat.

Naar aanleiding van deze onduidelijkheden benader ik het comité. Maar op mijn vragen aan het comité over hun tekstpassage op hun site en welke bronnen het comité daarbij exact heeft gehanteerd komt er echter geen direct antwoord en ik blijf in afwachting van.

To the Victor the Spoils

Het handgranaatscenario wordt ook door de Britse auteur/historicus Sean Longden behoorlijk uitgebreid beschreven in zijn in 2004 verschenen boek *To the Victor the Spoils* (titelvertaling: “Aan de overwinnaar de buit”, AVD).

Longden heeft veel Tweede Wereldoorlog-onderzoek gedaan en daarover verschillende boeken gepubliceerd. Boeken geschreven vanuit unieke invalshoeken, waarbij hij als bron veel gebruik maakt van mondelinge interviews met direct betrokkenen van toen. Ook is hij associate producer van een aantal tv-documentaires over de Tweede Wereldoorlog.

Zijn boek *To the Victor the Spoils* is een indrukwekkend en uniek boek. Maar tegelijkertijd ook controversieel omdat Longden daarin het dagelijks leven beschrijft van de Britse en Canadese soldaten tijdens hun strijd in West-Europa, vanaf D-day tot aan VE-Day (Victory in Europe Day, het einde van de Tweede Wereldoorlog). Hij focust daarbij ook op allerlei uitpattingen van de Britse en Canadese troepen zoals vandalisme, diefstal, excessief geweld, gruwelheden, alcoholgebruik en moorden op eigen impopulaire officieren. Op pagina 271 – 272 beschrijft Longden de fatale gebeurtenis in Sint Anthonis.

"The 3rd Royal Tank Regiment learnt, to their cost, the danger of failing to watch prisoners. After the capture of St Anthonis, on the border between Belgium and Holland, a group of SS prisoners were marched through the town. As they passed the tanks of 3rd RTR one prisoner threw a hand grenade at a group of British officers, killing the regiment's commander Lieutenant Colonel Silvertopp. The tank crews took swift revenge and every one of the SS prisoners was shot. However, the deaths of those prisoners was no consolation for the loss of a popular commander. In reviewing the retribution exacted for the death of Silvertopp one of his men admitted that under the Geneva Convention their behaviour was a war crime, yet the morality of such acts of revenge was irrelevant to the officers and men involved. The killing was not premeditated but a reaction to the situation that had been imposed to them. There would be no reports, no enquiries and no punishment. The most significant legacy was a heightened awareness of the threat posed by POW's."

("Het 3rd Royal Tank Regiment leerde het gevaar van het niet in de gaten houden van gevangenen. Na de verovering van St. Anthonis, op de grens tussen België en Nederland, marcheerde een groep SS-gevangenen door het dorp. Toen zij de tanks van 3RTR passeerden, gooide een gevangene een handgranaat naar een groep Britse officieren, waarbij de commandant van het regiment, luitenant-kolonel Silvertopp, omkwam. De tankbemanningen namen snel wraak en alle SS-gevangenen werden neergeschoten. De

dood van die gevangenen was echter geen troost voor het verlies van deze populaire commandant. Bij het beoordelen van de vergelding voor de dood van Silvertopp gaf een van zijn mannen toe dat hun gedrag volgens de Geneefse Conventie een oorlogsmisdaad was, maar dat de moraliteit van dergelijke wraakacties niet relevant was voor de betrokken officieren en mannen. Het doden was niet met voorbedachten rade, maar een reactie op de situatie die hen was opgelegd. Er zouden geen rapporten, geen onderzoeken en geen straf komen. De belangrijkste erfenis was een verhoogd bewustzijn van de dreiging die uitgaat van krijgsgevangenen.")

Een hele opvallende tekstpassage, maar helaas noemt Longden hier zijn bron met betrekking tot de handgranaat en de executies niet. Evenmin de naam van de militair die zou hebben toegegeven dat hun vergeldingsactie volgens de Geneefse conventie als oorlogsmisdaad zou worden beoordeeld. Ook geeft de forse achter in het boek genoemde bibliografie- en bronnenlijst geen uitsluitel.

Daarnaast valt op dat Longden de half-tracks helemaal niet noemt in zijn tekstpassage en schrijft hij de naam van David Silvertop met 2 p's, dus Silvertopp, wat incorrect is.

Ook het feit dat Longden Sint Anthonis benoemt als grensplaats tussen België en Nederland bewijst dat Longden op dit onderdeel niet voldoende geografisch onderzoek heeft gedaan. Deze constatering nemen niet weg dat deze tekstpassage zeer opmerkelijk is. Want hoe komt Longden aan dit verhaal, wie is de bron, of zijn de bronnen voor die tekstpassage?

Ik besluit contact met hem te zoeken en benader zijn literair agent in de UK. Die is mij zeer behulpzaam en stuurt mijn verzoek direct door naar Longden. Maar Longden geeft helaas geen enkele reactie op mijn verzoek en vragen.

Jammer. Ik begrijp best dat een journalist of onderzoeker zijn bronnen niet altijd wil noemen, dat is zijn goed recht. Ook twijfel ik er niet aan dat Longden de tekstpassage in volle overtuiging in zijn boek heeft opgenomen. Maar in dit geval zou meer informatie over deze tekstpassage vanuit Longden zelf een doorbraak kunnen betekenen in deze casus.

Vergeten oorlogsheld

Ook de Britse amateurhistoricus en David Silvertop-geïnteresseerde Bill Lawrence vroeg Longden ooit naar Longdens bronnen over die tekstpassage in dat boek. Maar ook Lawrence kreeg geen antwoord op die vraag.

Bill Lawrence, overleden in 2021, kwam vanwege zijn beroep vaak in Brussel en Antwerpen, want hij werkte in Brussel voor zowel de European Federation of Building and Woodworkers als de European Commission Social Dialogue Committee voor de constructie- en bouwindustrie. Daarnaast was hij voorvechter voor werknemersrechten en expert op het gebied van asbest.

Lawrence was geïnteresseerd geraakt in de familiegeschiedenis van de Silvertops toen Lawrence betrokken raakte bij de Passionist Retreat Centre op Minsteracres. Minsteracres was eeuwenlang het grote landgoed van de Silvertops in het noordelijke graafschap Northumberland. Het landgoed werd door de laatste Silvertop in 1949 voor het grootste deel aan de Passionists verkocht, die er vervolgens een succesvol retraitscentrum van maakten.

Tien jaar na het verschijnen van Longdens boek schrijft Lawrence in de Britse krant The Northern Echo van 24 september 2014 onder auspiciën van Echo-journalist Chris Lloyd een artikel met de titel *Largely forgotten war hero still honoured in Belgium* (vertaling: "Grotendeels vergeten oorlogsheld nog altijd geëerd in België", AVD).

Het artikel van Lawrence gaat over het feit dat oorlogsheld David Silvertop in eigen land bijna totaal is vergeten, maar in Antwerpen en omgeving als bevrijder nog altijd als held enorm wordt vereerd.

Lawrence kiest in zijn artikel voor de middenweg: hij schrijft in zijn artikel wel over de half-tracks in Sint Anthonis en de dodelijke schoten van de half-tracks, maar zegt dat de omstandigheden onduidelijk zijn. Hij noemt vervolgens ook de tekstpassage over de

handgranaat en de executies van de SS-ers door de Britten, de tekstpassage die door hem overgenomen lijkt te zijn uit Longdens boek.

Maar Lawrence maakt in zijn artikel een aantal fouten die bewijzen dat hij voorafgaand aan zijn artikel zelf geen aanvullend onderzoek heeft gedaan in Sint Anthonis.

Zo schrijft hij onder andere dat David Silvertop begraven ligt op het kleine kerkhof van de Katholieke kerk Sint Matthias in Oploo en dat de gemeente Silvertop heeft herdacht door het centrale plein Kolonel Silvertoplaan te noemen.

En dat terwijl Silvertop toch echt al sinds 1944 ligt begraven op het kerkhof naast de kerk in Sint Anthonis, het centrale plein in Sint Anthonis al eeuwen Brink heet en in het dorp de Kolonel Silvertoplaan de vervangende naam is van de vroegere straat Perdshemel.

Opvallend is ook dat Lawrence in het artikel zegt dat het eerdergenoemde monument *De zon van onze hoop* in het midden van de Kolonel Silvertoplaan staat.

Dat kan veroorzaakt zijn door de al genoemde pinpoint op Google Maps, de pinpoint die ook al verkeerd stond op het kaartje van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. En die Lawrence dus waarschijnlijk letterlijk heeft overgenomen als locatiebepaling van het monument.

De merkwaardigste fout maakt Lawrence wanneer hij de tekst op het monumentplateau beschrijft. Want die tekst van de lokale oud-leraar en historicus Martien Mahler op het monumentplateau luidt in werkelijkheid en als sinds de onthulling in 1995:

*Waar onderdrukten gastvrijheid wordt geboden
worden grenzen verlegd
muren geslecht
en poorten ontsloten.*

Volgens Lawrence staat er op dat plateau echter een hele andere tekst, namelijk (zoals Lawrence in het Engels schijft in zijn artikel):

“To remind the people of Sint Anthonis of the regained freedom and peace with this memorial to Kolonel Silvertop and two of his men killed by a hand grenade.”

(Ofwel vertaald in het Nederlands zou de monumenttekst luiden: “Om de bevolking van Sint Anthonis te herinneren aan de herwonnen vrijheid en vrede met dit monument voor Kolonel Silvertop en twee van zijn mannen gedood door een handgranaat.”, AVD)

Het lijkt een letterlijke vertaling te zijn van de eerdergenoemde tekst zoals die ook al op de site van het Nationaal Comité 4 en 5 mei staat.

Ook Lawrence geeft in zijn artikel helaas geen bronnen of bewijzen voor de handgranaat of waar hij exact zijn informatie vandaan heeft gehaald.

Toch blijkt Bill Lawrence wel degelijk in Sint Anthonis te zijn geweest, namelijk tijdens de herdenking van 70 jaar nationale bevrijding tussen 3 en 5 mei 2015, samen met John Trappes-Lomax. John Trappes-Lomax is de zoon van Diana Trappes-Lomax – Silvertop, de zus van David Silvertop. John is dus de neef van David.

Bill Lawrence en John Trappes-Lomax kwamen toen naar Sint Anthonis op uitnodiging van Jan de Kleijnen van de Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck.

Dat betekent dat Lawrence iets meer dan 5 maanden na zijn artikel in The Northern Echo in Sint Anthonis is geweest. Of hij toen ter plaatse ook zijn gemaakte fouten in zijn artikel heeft ontdekt is onbekend. Zover bekend heeft hij daarna nooit meer een eventuele rectificatie of vervolgartikel over Silvertop gepubliceerd in The Northern Echo, of andere krant of magazine.

De cover up

En zo zijn er meer artikelen en websites die verwijzen naar de handgranaat en daarbij al dan niet letterlijk tekstpassages van elkaar hebben gekopieerd.

Maar daarin nergens concrete bronnen, referenties of namen van getuigen noemen.

Sommigen zien in de handgranaatversie een cover up. De waarheid over wat er die middag echt is gebeurd in Sint Anthonis wordt volgens hen bewust achtergehouden. De schoten vanaf de half-tracks hebben volgens hen niet plaatsgevonden. Of hebben wel plaatsgevonden, maar waren dan in ieder geval niet dodelijk. Want die variant zou volgens hen alleen maar bedacht of verder uitgewerkt zijn om de echte doodsoorzaak (de handgranaatversie, al dan niet inclusief de executies) achter te houden.

Maar waarom zou de handgranaatversie in dat geval niet gewoon verteld mogen worden? Waarom dan een cover up?

Het antwoord is te vinden in de tekstpassages van Lynton en Longden:

- Wanneer de Britten inderdaad de Duitse gevangenen ter plekke hebben doodgeschoten nadat de handgranaat was gegooid en dat doodschieten hun directe reactie was op de gedachte dat nog anderen in die Duitse groep nog wapens of handgranaten bij zich konden hebben, dan is het uitschakelen (lees: doodschieten) van de Duitse gevangenen nog enigszins te verklaren als zelfverdediging door de Britten.

Maar wanneer dat niet de gedachte van de Britten was, dan is er sprake van directe represaille door de Britten en is er rechtstreeks sprake van wraakexecuties. En dat is volledig in strijd met de Derde Geneefse Conventie (1929) waarin internationale afspraken cq verdragen zijn ondertekend over de behandeling van krijgsgevangenen ten tijde van een gewapend conflict.

In het verlengde daarvan, voorafgaand aan de het gooien van de handgranaat en de executies:

- De Britten zouden in dat geval bij de vangenneming van de Duitsers in Sint Anthonis niet zorgvuldig hun werk hebben gedaan, waardoor een van die Duitsers in staat was een handgranaat bij zich te houden en zo 2 hoge officieren hebben weten te doden.

Aanwijzingen

Maar al deze referenties naar het handgranaatscenario, dan moeten er toch ergens aanwijzingen en bronnen zijn? En wat is er te vinden over het officiële kogelscenario en de half-tracks, hoe sterk zijn daarvan de bewijzen?

Ik ga dit onderzoek onbevooroordeeld in, gewoon objectief en ik sta open voor alle informatie en aanwijzingen voor beide scenario's.

Op zoek naar de aanwijzingen, bewijzen en bronnen voor beide scenario's zal ik een aantal experts benaderen die ieder op hun eigen terrein kunnen bijdragen dragen tot meer inzichten en hopelijk de definitieve oplossing.

Mijn onderzoek zal een duik worden in bekend en totaal onbekend materiaal. En zelfs exclusief materiaal dat nog nooit openbaar is gemaakt, maar dat speciaal voor dit onderzoek aan mij en Overloon War Chronicles wordt verstrekt.

Het wordt een tocht langs onverwachte zaken.

En die tocht begint voor mij in het dorp dat ik al zoveel jaren ken, waar ik al zoveel jaren iedere straat en straathoek ken: Sint Anthonis.

*Monument De zon van onze hoop, door Wim Rijvers, splitsing Lepelstraat – Kolonel Silvertoplaan in Sint Anthonis.
(Foto: Collectie Arno van Dijk)*

*De plaquette op het monument De zon van onze hoop, met de tekst van Martien Mahler.
(Foto: Collectie Arno van Dijk)*

4. De splitsing

Het is een zonnige en warme zomerdag in 2023 wanneer ik aanbel bij Wim van de Mortel. Decennialang was Wim de bloemist in Sint Anthonis met klanten in de hele regio.

Wim heeft mij al vaker belangrijke informatie kunnen geven met betrekking tot andere OWC-dossiers, informatie die een aantal keren zelfs tot een doorbraak leidden naar de oplossing van dat dossier.

Ook vandaag kom ik weer voor de herinneringen van Wim.

Want Wim woonde als kind in 1944 met zijn familie in het huis op de splitsing Molenstraat – Henri Dunantstraat, waar op die 25e september de 3 overgebleven Duitse half-tracks hevig schietend vóór (half-tracks 1 en 2) en opzij (half-track 3) van zijn huis kwamen gescheurd. De Duitse kogelgaten zitten nu nog altijd in de zijmuur van zijn toenmalige huis. Tijdens die schotenwisseling zat de familie in de grote kelder onder het huis, terwijl op de begane grond de even daarvoor gearriveerde Britse troepen een radiopost aan het inrichten waren.

Wim is nog een van de zeer weinige getuigen vol bewuste herinneringen aan wat zich tijdens de oorlog in Sint Anthonis heeft afgespeeld en herinneringen aan die bewuste maandagmiddag 25 september 1944. Van hem wil ik graag horen hoe de fatale splitsing Lepelstraat – Perdschemel (nu Kolonel Silvertoplaan) er in de septemberdagen 1944 exact uitzag om zo beter inzicht te krijgen in de mogelijkheden van beide scenario's.

We rijden door de Molenstraat en Lepelstraat, de exacte route die half-track 1 en 2 ook reden richting de splitsing. Ik parkeer mijn auto op het pleintje tegenover de bakkerij en we stappen uit. Het is het kasseienpleintje voor de oude meisjesschool waar in vroegere tijden de Zusters van Liefde, van het klooster aan de Brink, les gaven aan kleuters en meisjes. In latere jaren was het allang geen school meer, maar de dorpsbibliotheek, later trouwzaal en ook Wereldwinkel.

In augustus 1944 stopte het onderwijs in deze school. En direct na de bevrijding van het dorp, in die septemberdagen, werden op dat pleintje voor het gebouw 4 plaatselijke *moffenmeiden* (jonge vrouwen uit het dorp die tijdens de bezetting een relatie hadden met een Duitse militair) kaal geknipt, vernederd en uitgejouwd door dorpsbewoners. Ook dat doet oorlog.

Vanaf het pleintje lopen Wim en ik de laatste tientallen meters naar de splitsing en stoppen bij het monument *De zon van onze hoop*, onthuld in 1995, onder andere als herinnering aan het drama. In 1944 was deze plek waar het monument staat en de huidige afslag naar de woonwijk een grote moestuin/groentetuin van familie van Wim. Die moestuin was in die jaren gescheiden van de Lepelstraat en de splitsing door een lange wat lagere maar stevige heg. Wim bevestigt dat die moestuin en de heg tijdens de intocht van de Britten helemaal intact is gebleven. Daarmee is duidelijk dat Harvey, Thompson, Silvertop en Orr in ieder geval niet in die moestuin hebben gestaan met hun voertuigen of tijdens hun overleg. Dus het monument staat niet op de exacte overleglocatie, wat echter veel mensen wel denken.

Wim neemt mij in zijn verhaal mee terug naar 1944, hoe de splitsing er toen uitzag. De splitsing van toen lijkt qua indeling nog bijna exact op de splitsing van nu. Afgezien van de nieuwere bestrating, strepen en een verhoging. Aan de Lepelstraat staan aan beide kanten grote dichte heggen van meer dan 2 meter hoog. Die heggen stonden er in 1944 exact zo bij met deze hoogte. En waar nu rechte smalle wandelpaden liggen langs beide heggen, lag toen een zeer ondiepe en toen droogstaande beek. De Kleine Beek kwam vanuit richting Oploo en liep hier onder de Lepelstraat door langs de Perdschemel (nu Kolonel Silvertoplaan) richting de Breestraat en daar het dorp uit.

De loop van deze beek langs de heggen op de splitsing is een belangrijke factor. Want Major General Philip 'Pip' Roberts van de 11th Armoured Division, waartoe o.a. de regimenten van Silvertop (3RTR) en Orr (3MONS) behoorden, schrijft in een brief gedateerd 27 september 1944 (dus 2 dagen na de tragische gebeurtenis) aan zijn vrouw o.a. de volgende tekstpassage over de half-tracks:

"This half-track got nearer + there were several men on the outside of it who were all killed by a fellow in a ditch next to Roscoe with a Bren gun."

("Deze half-track kwam dichterbij + er waren verschillende mannen aan de buitenkant (van de half-track, dus hangende aan de half-track, AVD) die allemaal werden gedood door een kerel (Britse militair, AVD) in een greppel (de Kleine Beek, AVD) naast Roscoe met een Bren gun.")

Een belangrijke tekstpassage, want door deze tekstpassage in die brief, afkomstig uit het Silvertoparchief, in combinatie met wat Wim mij nu vertelt over de onbeschadigde moestuin en de loop van de vroegere beek, is nu te herleiden dat die militair toen direct aan de overkant van het huidige monument in de droge beek heeft gelegen en dus direct daar in de berm naast de beek Harvey, Thompson, Silvertop en Orr hun exacte overleglocatie hebben gehad.

Ook wijst Wim mij op de exacte locatie bij een van de heggen waar op die 25e september 1944 toenmalige inwoners Egbert Peters en Helm Jansen (onafhankelijk van elkaar) kort na het drama het lichaam van de gesneuvelde Silvertop hebben zien liggen. Dat is overigens niet de exacte locatie waar Silvertop is gesneuveld, dat was een paar meter verderop op de splitsing waar het overleg plaatsvond. Maar de Britten hebben zijn lichaam voor de heg neergelegd voordat hij zo'n anderhalf uur later begraven zou worden op het kerkhof.

Nu ik op de splitsing een beeld heb gekregen hoe die er in 1944 uitzag, ik nu weet wie toen waar woonde en waar exact Harvey, Thompson, Silvertop en Orr op de splitsing hun overleg hebben gevoerd en ik op die manier rijrichtingen en schotenrichtingen heb kunnen vaststellen, kan ik starten met het verder checken van beide scenario's.

Wim van de Mortel (1934 – 2025), voor het huis waar hij opgroeide en de oorlog meemaakte, splitsing Molenstraat – Henri Dunantstraat. (Foto: Trots Sint Tunnis, nr. 60, maart 2025)

De splitsing Lepelstraat – Perdshemel (fotosectie)

De exacte overleglocatie van Harvey, Thompson, Silvertop en Orr op de splitsing Lepelstraat – Perdshemel (de huidige Kolonel Silvertoplaan), waar nu de lage begroeiing staat (toen een berm). Locatie gezien vanaf de voorkant van het monument aan de andere kant van de straat.

- Komende van links de Lepelstraat waarvandaan de 2 half-tracks kwamen gereden, dan met de bocht mee naar links de Perdshemel (Kolonel Silvertoplaan) en rechts (buiten beeld) de tweede helft van de Lepelstraat, richting Oploo.*
- In het midden van deze foto is een bushokje zichtbaar in de Kolonel Silvertoplaan, op dat punt sloeg de 2e half-track de veldweg in op het Hoogveld.*
- Aan de rechterkant van dit deel van Kolonel Silvertoplaan staan nu kleinere bomen, maar tot het begin van de 21e eeuw (en dus ook in 1944) stonden daar Canadese eiken, tegen een van die eiken botste die 2e half-track voordat die de veldweg in reed.*
- Het smalle wandelpad in het midden van de foto was in 1944 een open, meestal droogstaande ondiepe beek, de Kleine Beek, die op dit punt van de splitsing onder de Lepelstraat doorliep. Later is die beek op dit punt volledig afgedekt met klinkers tot wandelpad. Het perkje in het midden was in 1944 een stuk berm.*
- Links de hoekheg die er in 1944 ook al stond met exact dezelfde hoogte als nu, net boven de 2 meter. Het lichaam van Silvertop lag nadat hij was gesneuveld en tot aan het moment dat hij een zo'n anderhalf uur later zou worden begraven op het kerkhof, naast de heg, Lepelstraatkant, dus hier nog net zichtbaar op de foto uiterst links. Let op: Silvertops liglocatie bij de heg is pertinent niet de locatie waar Silvertop dodelijk is geraakt door de Duitse kogels. Die locatie waar hij is geraakt en direct is gesneuveld is een paar meter verder, hier midden op de foto, bij de lage begroeiing. In de minuten na het drama hebben de Britten de splitsing vrijgemaakt en er voor gekozen het lichaam van Silvertop te verplaatsen naar de hoekheg.*

(Foto: Collectie Arno van Dijk)

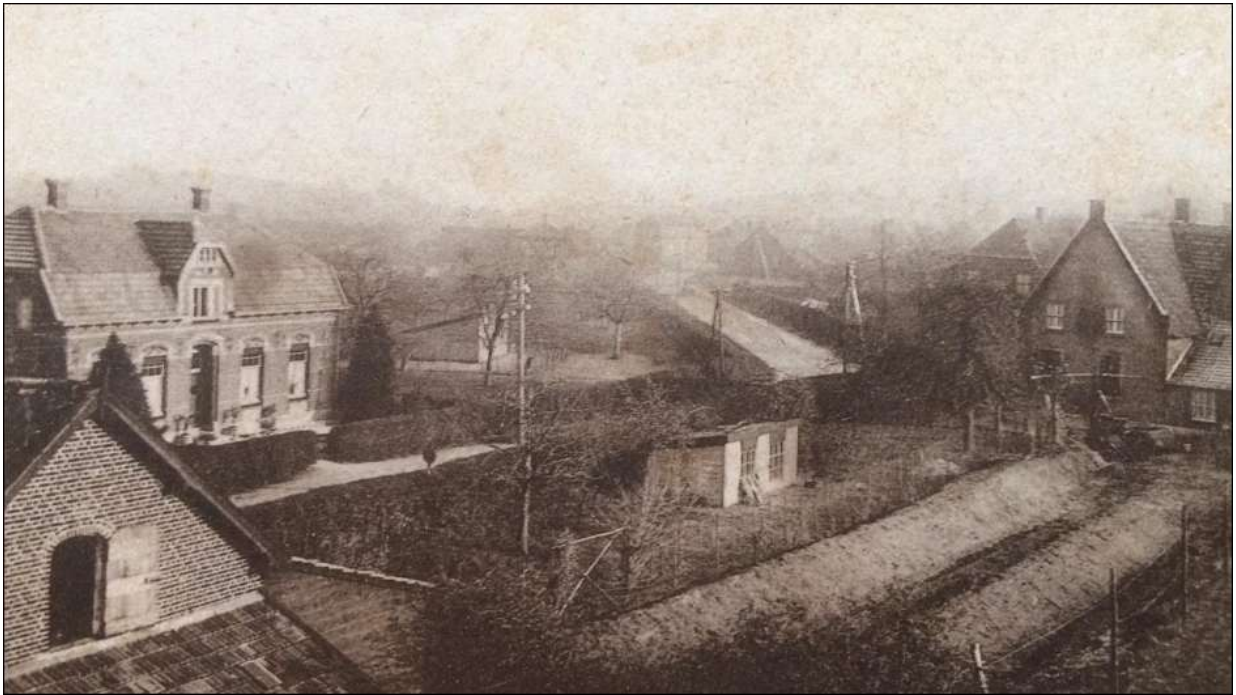

De overleglocatie van Harvey, Thompson, Silvertop en Orr gezien vanuit de Lepelstraat. Op de splitsing links naar de Perdshemel (de huidige Kolonel Silvertoplaan), rechts naar het tweede deel van de Lepelstraat, richting Oploo. Het lichaam van Silvertop lag links bij de hoek van de heg. (Foto: Collectie Arno van Dijk)

De splitsing met uitzicht op de Lepelstraat waaruit de 2 half-tracks kwamen rijden. Links (buiten beeld) het monument, rechts de overleglocatie. Voor beide hoge heggen, in 1944 ook al aanwezig, liep toen de Kleine Beek, nu wandelpaden. (Foto: Collectie Arno van Dijk)

De route van de half-tracks in het dorp (fotosectie)

Sint Anthonis, eerste deel van de Molenstraat circa 1930 (maar nog actueel in 1944), de splitsing Molenstraat – huidige Henri Dunantstraat waar de routes van de 3 half-tracks zich scheidden.

De 3 half-tracks kwamen vanaf links op de foto, de hier niet zichtbare kruising met de Peelkant waar ze Lock doodschoten.

Uiterst rechts op de foto het woonhuis van de familie Van Sambeek en in het midden van de foto, aan de andere kant van de straat, de boomgaard en kippenhok van de familie.

Tegenover het huis van de familie Van Sambeek is het huis zichtbaar van de familie Van de Mortel waarvandaan de half-tracks werden beschoten door de daar aanwezige Britse militairen.

Half-track 3 reed op deze splitsing linksaf, vervolgde de hier op de foto zichtbare straat en draaide aan het einde van die straat, vóór het huis in de verte, daar rechtsaf de Breestraat in.

Half-track 1 en 2 gingen op deze splitsing rechtsaf het tweede deel van de Molenstraat in en reden qua locatie op deze foto tussen de huizen van Van Sambeek en Van de Mortel door.

Foto is genomen vanaf de toenmalige molen aan de Molenstraat.

(Foto: Collectie Frans van Sambeek)

Eerste deel van de Lepelstraat, net na de Tweede Wereldoorlog. Links het grasveld dat grenst aan de Brink. Rechts de winkel van schoenmaker Cranen en het café Janssen met de bank en stoelen. Het huis verderop rechts met het tabaksreclamebord aan de zijkant is de winkel van Helm Jansen.

De 2 half-tracks die op de splitsing bij Van de Mortel kozen voor het 2e deel van de Molenstraat reden op dit punt (rechterkant foto) automatisch de Lepelstraat binnen. De straat en plein stonden op dat moment vol met Britse militairen en voertuigen. De half-tracks reden al schietend hier rechtdoor. Na de bocht zichtbaar achterin de foto dook voor hen de splitsing Lepelstraat – Perdshemel op.

(Foto: Publicatie boek St. Tunnis en 't Leker op de foto!)

Nogmaals de Lepelstraat, nu de winkel van Helm Jansen gezien van de andere kant (met ook aan deze kant de tabaksreclame aan de gevel). Rechtsachter weer het grasveld dat grenst aan de Brink.

(Foto: Publicatie boek St. Tunnis en 't Leker op de foto!)

De splitsing Lepelstraat – Perdschemel kort na de oorlog, toen de Perdschemel al Kolonel Silvertoplaan heette. Op de foto zichtbaar de ondiepe Kleine Beek die hier onder de Lepelstraat doorliep. Het voorste bermgedeelte uiterst rechts op de foto is het punt waar de 4 officieren hun overleg hielden. Het bermgedeelte is op de foto afgezet met paaltjes en draad, in 1944 stonden die paaltjes en draad er niet. Tussen de 2 huizen op de foto was het veldweggetje naar de akker van het Hoogveld, het weggetje dat half-track 2 koos tijdens de ultieme vluchtpoging. (Foto: Publicatie boek St. Tunnis en 't Leker op de foto!)

*De Perdshemel net na de oorlog, richting de Breestraat, dit is de route die half-track 1 koos. Rechts op de foto het pakhuis van Marinuske en de smidse van Koos van Tienen. Aan het einde van de straat is de richtingwijzer zichtbaar. Daar ging de half-track rechtsaf de Breestraat in richting Boxmeer.
(Foto: Publicatie boek St. Tunnis en 't Leker op de foto!)*

Nogmaals de Perdshemel, maar nu gezien vanuit de andere kant, vanuit de Breesstraat. Het grote gebouw links is de toenmalige Landbouwschool, gebouwd in 1925.

Half-track 1 kwam hier uit de Perdshemel gereden en draaide hier naar links op de foto de Breesstraat in richting Boxmeer.

Half-track 3, die eerder op de splitsing bij Van de Mortel koos om daar al rechtstreeks naar de Breesstraat te rijden en daarna de Brink aan de noordzijde passeerde, kwam op het punt van deze foto van rechts en reed de foto uit naar links waar de half-track na een paar tientallen meters werd uitgeschakeld door de Britten en daar tegen een boerderij reed.

(Foto: Publicatie boek St. Tunnis en 't Leker op de foto!)

5. De War Diaries

Zijn er misschien aanwijzingen over de handgranaat of de executies te vinden in de officiële War Diaries van de Britse regimenten die op die middag Sint Anthonis binnentrokken? Tijdens de Tweede Wereldoorlog hielden de Britse regimenten ieder zelf war diaries bij, oorlogsdagboeken. Daarin werd per regiment per dag bijgehouden wat hun activiteiten of operaties waren geweest die dag en op welke locaties. Beknopt weergegeven, maar wel compleet en dus tactische en strategische informatie voor de hogere leiding en direct afkomstig uit het veld. Stichting Overloon War Chronicles beschikt in haar OWC-archief over een grote collectie war diaries uit die periode. OWC-researcher Piet Peters is o.a. expert op het gebied van de war diaries en dus de juiste persoon die mij kan voorzien van de materialen die ik zoek.

5.1 Het schema

Van belang is te weten waar in het divisieschema de regimenten zich bevonden.

We hebben het hier over de 11th Armoured Division:

- Onderdeel van die 11th Armoured Division is o.a. de 29th Armoured Brigade onder commando van Brigadier Charles 'Roscoe' Harvey en ook de 159th Infantry Brigade onder commando van Brigadier John Churcher.
- Onderdeel van de 29th Armoured Brigade is o.a. de 3rd Royal Tank Regiment (3RTR) onder commando van Lieutenant Colonel David Silvertop.
- Onderdeel van de 159th Infantry Brigade is o.a. de 3rd Battalion Monmouthshire Regiment (3MONS) onder commando van Lieutenant Colonel Hubert Orr.

Schematisch is de onderverdeling:

11th Armoured Division:

Commander Philip 'Pip' Roberts

29th Armoured Brigade:

Commander Charles 'Roscoe' Harvey

23rd Hussars Regiment

3rd Royal Tank Regiment

2nd Fife and Forfar Yeomanry

8th Motor Battalion The Rifle Brigade

159th Infantry Brigade:

Commander John Churcher

4th Battalion King's Shropshire Light Infantry

3rd Battalion Monmouthshire Regiment

1st Battalion Herefordshire Regiment

Daarnaast bestaat de 11th Armoured Division uit diverse andere divisies:

Divisional Royal Artillery

Divisional Royal Engineers

Divisional RASC (Royal Army Service Corps)

Divisional RAOC (Royal Army Ordnance Corps)

Divisional REME (Royal Electrical and Mechanical Engineers)

Royal Army Medical Corps

Ook andere divisies/regimenten worden toegevoegd aan de 11th Armoured Division, o.a. 15th/19th The King's Royal Hussars (Reconnaissance Regiment)

In de loop van die 25e september 1944 kwamen van verschillende kanten Britse bataljons en regimenten aan in Sint Anthonis.

3MONS en 3RTR kwamen via De Rips en Oploo het dorp binnen.

2FFY en 15/19H kwamen via Gemert en Elsendorp via de Peelkant Sint Anthonis binnen. Waarbij de gevechtswagens van het A Squadron van 15/19H, nadat ze de Duitse half-tracks op de splitsing Gemertseweg – Peelkant hadden zien staan, direct jacht begonnen te maken op de 5 half-tracks en deze voor zich uit joegen in de richting van het dorp.

4KSLI kwam de volgende dag aan in Sint Anthonis.

In de war diaries van deze 5 betrokken bataljons en regimenten staat het volgende geschreven over die bewuste dag, 25 september 1944:

5.2 De Regiment War Diaries

War diary 3rd Battalion Monmouthshire Regiment (3MONS, Lieutenant Colonel Hubert Orr) 25 september 1944:

DEURNE taken over by LINCOLNS of 3 (Br) Div and Bn advances to ST. ANTHONIS

Lt.Col. H.G. Orr seriously wounded, and died later at C.C.P.

Maj W.P. Sweetman (2IC) assumed command of Bn. 4 O.Rs wounded.

- Hier dus o.a. de melding dat Orr zwaargewond is geraakt en later is overleden in de C.C.P. (Casualty Clearing Post = veldhospitaal, ook wel C.C.S. genaamd = Casualty Clearing Station). Geen separate melding over de half-tracks.

War diary 3rd Royal Tank Regiment (3RTR, Lieutenant Colonel David Silvertop) 25 september 1944:

1600 Leading squadron covering approaches from WEST, NORTH & NORTHEAST beyond ST. ANTHONIS.

1630 Brigadier visits colonel in ST. ANTHONIS, Lt.Col. D.A.H. Silvertop, DSO, MC, killed by armd car which came through village. 2 armd cars + 2 half-tracks K.O.

1630 Major N.H. Bourne, DSO takes command.

1700 RHQ in ST.ANTHONIS and in process of covering all approaches.

1800 Bn & 3 Mons firmly in ST. ANTHONIS.

- Hier dus o.a. de melding dat Silvertop om 16.30 uur is gedood door een gevechtswagen die door het dorp kwam. Ook wordt separaat gemeld dat 2 gevechtswagens en 2 half-tracks knock out zijn (uitgeschakeld zijn). Die omschrijving is opvallend, want het waren in werkelijkheid 5 half-tracks, maar de eerste half-track die halverwege de Peelkant al werd uitgeschakeld is blijkbaar niet meegenomen in deze war diary.

War diary 2nd Battalion Fife and Forfar Yeomanry Inns of Court Regiment (2FFY, Lieutenant Colonel A.B.J. Scott) 25 september 1944:

During a 29 Armd Bde "O" Group at St. ANTHONIS, two German half tracks coming round the corner firing M.Gs shot up the party, wounding the Brigadier and the B.M., and killing Colonels Silvertop and Orr.

- Hier dus wel o.a. de melding over schietende machinegeweren (M.Gs/machine guns) vanaf de half-tracks, de gewonde Brigadier (Harvey) en B.M. (Brigade Major Thompson) en de dood van Silvertop en Orr, waarbij hun rang hier Colonel wordt genoemd in plaats van Lieutenant Colonel.

War diary 4th Battalion King's Shropshire Light Infantry (4KSLI, Lieutenant Colonel I.L. Reeves) 25 september 1944:

- Hierin op die dag geen separate melding over dood van Silvertop, Orr en Lock of de half-tracks. 4KSLI kwam ook pas de volgende dag aan in Sint Anthonis.

War diary 15th/19th The King's Royal Hussars Regiment (15/19H, Lieutenant Colonel A.D. Taylor) 25 september 1944:

No opposition was met up to rd junc 6935 (de splitsing Gemertseweg – Peelkant, AVD) where about 4 enemy half track vehs mounting big calibre MG's were met. 29 Armd Bde were just in front of us on their route and reached ST. ANTHONIS half an hour before us. These half track vehs were chased

into the village by the leading tp of 'A' Sqn and on reaching it most unfortunately shot up the Brigadier (Brigadier Harvey - Comd 29 Armd Bde), his Bde Major and 2 of his C.O.'s. Lt-Col Silvertop DSO.MC, Comd 3rd RTR and Lt-Col Orr DSO, Comd 3rd Mons who were in conference in the village. The two latter were killed and the Brigadier and his Bde Major wounded. All 4 enemy vehs were knocked out by 29 Armd Bde before they got away from the village.

- Hier dus een uitgebreide beschrijving van de achtervolging van de half-tracks door de gevechtswagens van 15/19H, de door schoten van de half-tracks gewond geraakte Harvey en Thompson en de gesneuvelde Silvertop en Orr. Maar opvallend genoeg ook hier melding van 4 half-tracks en geen 5, ook hier wordt de als eerste uitgeschakelde half-track op de Peelkant niet genoemd.

5.3 De Brigade War Diaries

War Diary Headquarters 29th Armoured Brigade (Brigadier C.B.C. Harvey) 25 september 1944:

16.30 hrs 3 R Tks firm in ST ANTHONIS looking E. It was understood that W of ST ANTHONIS 15/19 H were is posn. Bde Comd went fwd with BM and held short conference with CO's of 3 R Tks and 3 Mons. Without warning two German ½ tracks raced through the village shooting their MG's. CO's 3 R Tks and 3 Mons were both killed instantaneously. BM wounded and Bde Comd slightly wounded. These two ½ tracks together with two more were all destroyed by 3 R Tks.

- In deze war diary wordt melding gemaakt van het overleg, de half-tracks en de schoten van machinegeweren vanuit de half-tracks. Hier wordt het kogelscenario gevolgd. Verder worden genoemd de gewonde Harvey en Thompson, en Silvertop die direct ter plaatse sneuvelde. Over Orr wordt hier gezegd dat ook hij direct ter plaatse sneuvelde, maar dat klopt niet: hij stierf onderweg bij De Rips, op weg naar het veldhospitaal in Deurne.

Wat ook opvalt is dat hier gesproken wordt over 4 half-tracks, ook hier wordt de 5e half-track, die als eerste werd uitgeschakeld, vergeten.

War Diary 159 Infantry Brigade (Brigadier J.B. Churcher) 25 september 1944:

At approx 1800 hrs the Bde suffered some very unfortunate casualties when four half-tracks belonging to Battle Group Heinke of 10 SS Pz Div, trying to escape from ST ANTHONIS, shot up a 'O' Gp consisting of Brigadier Harvey DSO, MC, his BM, Maj Thompson – both suffering severe wounds, Lt-Col H.C. Orr of 3 MON and Lt-Col Silvertop – both being killed. During the night no reports came in and the Bde remained firm.

- Ook in deze war diary de melding van 4 half-tracks, geen 5. Verder is er melding van schoten vanuit de half-tracks en de gewonde Harvey en Thompson, alsook de dood van Silvertop en Orr.

Wat hier echter opvalt is dat deze war diary als enige meldt dat de half-tracks onderdeel waren van de Battle Group Heinke van de 10e SS Pantserdivisie.

De 5 half-tracks die op de splitsing Gemertseweg – Peelkant stonden waren echter afkomstig van de 107. Panzerbrigade, onderdeel van Kampfgruppe Walther (zie ook de foto's in hoofdstuk 6).

Maar een aantal militairen die deze 5 half-tracks bemanden waren binnen Kampfgruppe Walther onderdeel van Sperrverband Heinke, een groep fanatieke SS-ers onder leiding van SS-Stürmbahnführer Heinke.

Sperrverband Heinke bestond zelf ook weer uit verschillende groepen SS-ers, zoals de groep SS Segler en de groep SS Richter van ieder een paar honderd manschappen. Maar ook de hier genoemde complete pantserdivisie SS Panzerjäger Abt. 10. viel onder het commando van Heinke.

De meeste onderdelen van Heinke waren net voor 14 september aan de Kampfgruppe Walther toegevoegd. Maar de pantserdivisie arriveerde pas op 20 september.

5.4 De Division War Diary

War diary 11th Armoured Division (Major General C.P.B. Roberts), 25 september 1944:

At this moment four enemy half-tracks decided to make a bolt to the south from inside St Anthonis. In doing so they ran into Tac HQ 29 Armoured Brigade who were holding an Order Group at the time. Unfortunately the C.Os of 3 R Tks and 3 Mon were both killed in the ensuing melee. The Brigade Major was seriously wounded and the Brigadier very slightly. All the four half-tracks were destroyed.

- Hier dus ook melding van de half-tracks, ook al wordt hier niet specifiek gesproken over dodelijke kogels vanaf de half-tracks. Wel wordt de dood van Silvertop en Orr gemeld, die beiden omkwamen in de daaropvolgende mêlee (strijdgewoel, commotie).

Ook in deze war diary wordt er gesproken over 4 half-tracks in plaats van 5.

Conclusie: in geen van de war diaries van de betrokken regimenten wordt met betrekking tot die dag of met betrekking tot de dood van Silvertop en Orr iets gemeld over een handgranaat, of Duitse gevangenen, of executies ter plaatse.

6. De naslagwerken

De war diaries zijn zoals gezegd op de dag zelf geschreven of de volgende dag.

Maar is er in de loop der jaren misschien nog meer informatie naar boven gekomen binnen de regimenten over het gebeuren in Sint Anthonis? Informatie die dus niet in een war diary kon worden vastgelegd?

Het vraagt om een duik in allerlei boeken, een duik die mij het volgende oplevert.

In meerdere boekpublicaties wordt inderdaad wel kort iets over het drama in Sint Anthonis geschreven, maar dat beperkt zich vaak tot alleen de opmerking dat Silvertop om het leven kwam door Duitse kogels. Dus geen handgranaat. Al dan niet is de betreffende tekstpassage, of slechts een zin, een knip-plak-actie vanuit een andere publicatie. Dus met alle respect voor de auteurs, daar komen we nu niet verder mee.

Om niet te verdrinken in het grote aantal boeken dat door de jaren heen is geschreven over de opmars van de geallieerden en de bevrijding van Nederland, zowel Nederlandse uitgaven als buitenlandse uitgaven, die mogelijk een tekstpassage kunnen bevatten over het drama in Sint Anthonis, moet ik een selectie maken.

Ik concentreer me op 6 belangrijke boeken die rechtstreeks verband houden met de strijd in het zuiden van Nederland, of met de geschiedenis van de betreffende divisies/regimenten die aanwezig waren in Sint Anthonis. [of met de geschiedenis van het dorp Sint Anthonis.](#)

Taurus Pursuant

In 1946 verschijnt het boek *Taurus Pursuant – A history of 11th Armoured Division*.

Het woord taurus is een directe verwijzing naar de zwarte stier, het symbool/logo van de divisie. In het boek beschrijft auteur Edgar W.I. Palamountain de hele historie van deze divisie.

Maar zegt deze officiële biografie van de 11th Armoured Division ook iets over de dood van Silvertop en Orr?

Ja. Op pagina 66 staat daar een tekstpassage over het drama in Sint Anthonis:

“In the ensuing melée, the Brigadier was slightly wounded and his Brigade Major seriously; but the two commanding officers, Lieutenant-Colonel D.A.H. Silvertop and Lieutenant-Colonel H.G. Orr, were both killed. The division had no better leaders than these two and could ill-afford to lose them. It was of very little consolation that the halftracks were destroyed.”

(“In het daaropvolgende strijdgewoel raakte de brigadegeneraal licht gewond en zijn brigademajoor ernstig; maar de twee commandanten, luitenant-kolonel D.A.H. Silvertop en luitenant-kolonel H.G. Orr werden beiden gedood. De divisie had geen betere leiders dan deze twee en kon het zich niet veroorloven om ze kwijt te raken. Het bood weinig troost dat de half-tracks werden vernietigd.”)

Palamountain gaat helaas niet op detailniveau in op het gebeuren. Wel noemt hij de Duitse half-tracks, de verwondingen van Harvey en Thompson en de dood van Silvertop en Orr. Op de letter bekeken noemt hij als doodsoorzaak niet rechtstreeks de kogels afgevuurd vanaf de Duitse half-tracks. Hij noemt wel het woord *melée* (Nederlandse spelling *mêlee*), dat betekent: strijdgewoel, commotie, onoverzichtelijke drukte.

Maar toch ligt zijn beschrijving in deze tekstpassage dichterbij de buurt van het kogelscenario dan in de buurt van het handgranaatscenario.

After Antwerp: the long haul to victory

In de war diary van 25 september of 26 september van de 4th Battalion King's Shropshire Light Infantry (4KSLI) is geen melding te vinden over het drama in Sint Anthonis, zoals eerder al vastgesteld.

Toch schrijft auteur Major Ned Thornburn, de kroniekschrijver van de 4th King's Shropshire Light Infantry, in 1993 in zijn boek *After Antwerp: the long haul to victory* een korte passage over die dag en over de half-tracks die in Sint Anthonis op hun vlucht Silvertop en Orr neerschoten:

“Brigadier Harvey, commander of 29 Brigade, had gone forward to meet his commanding officers when two German half-tracks were flushed out by tanks from the other Brigade. They bolted for safety southwards, their machine-guns firing at random. The Brigadier was slightly wounded but his two commanding officers, Lieut-Colonel Silvertop of 3 Royal Tanks and Lieut-Colonel Orr of the Monmouths, both outstanding leaders, were killed outright. It was indeed an expensive 11 mile advance and another gross piece of ill-fortune.”

(“Brigadegeneraal Harvey, commandant van 29e brigade, was naar voren gegaan om zijn bevelvoerende officieren te ontmoeten toen twee Duitse half-tracks werden uitgeschakeld door tanks van de andere brigade. Ze stormden voor veiligheid naar het zuiden, hun machinegeweren schoten willekeurig. De brigadegeneraal raakte lichtgewond, maar zijn twee bevelvoerende officieren, Lieutenant-Colonel Silvertop van 3 Royal Tanks en Lieutenant-Colonel Orr van de Monmouths, beide uitstekende leiders, werden ronduit gedood. Het was inderdaad een dure opmars van 11 mijl en weer een grove pech.”)

Einddoel Maas

Auteurs Jack Didden en Maarten Swarts brachten in 1984 dit boek uit over de strijd in het zuiden van Nederland in de maanden september – december 1944.

Ook Sint Anthonis wordt daarin genoemd op pagina 104 en 105 en wordt het drama beschreven:

“Op datzelfde moment hield de 29ste brigade een bespreking vlak bij het dorpscentrum. Brigade-generaal Harvey, de bevelhebber, pleegde juist overleg met twee van zijn bataljonscommandanten, Silvertop (3e Royal Tanks) en Orr (3e Monmouths) toen de halfrupsen het dorp in kwamen stuiven. De Duitse bemanning vuurde in het voorbijgaan met hun mitrailleurs en de stafofficieren die in een groepje bijeen stonden werden allemaal geraakt. Silvertop en Orr sneuvelden. Harvey werd licht gewond en de brigade-majoor, Thompson, raakte zwaar gewond.”

Op dezelfde pagina's wordt in een separaat tekstblok beschreven:

“Vol gas stoven de Duitse halfrupsen langs de Shermans door de Lepelstraat, terwijl ze uit hun Drilling-mitrailleurs vuurden. Op de hoek van deze straat en de huidige Silvertoplaan werden de vier Britse officieren getroffen.”

Los van het feit dat Orr niet direct sneuvelde, maar onderweg naar het veldhospitaal, wordt hier direct het kogelscenario gevolgd. In dit boek dus geen melding over een gegooide handgranaat of executies door de Britten in Sint Anthonis.

In het eerstgenoemde tekstblok noemen de auteurs mitrailleurs (dus een bredere omschrijving), maar in het tweede tekstblok noemen ze specifiek de Drilling-mitrailleurs. Echter, ze benoemen hier niet dat specifiek Silvertop en Orr zijn geraakt door kogels uit de Drilling.

Ik verwijs hierbij naar hoofdstuk 9 Mitrailleurkogels of kogels uit de Drilling. In dat hoofdstuk ga ik verder in op dat onderwerp.

Kampfgruppe Walther and Panzerbrigade 107

Opnieuw een boek van de auteurs Jack Didden en Maarten Swarts, maar nu een Engelstalig boek uit 2017 over de historie van de Kampfgruppe. Een dik boek, 428 pagina's, met veel details en foto's. Ook de gebeurtenissen in Sint Anthonis worden beschreven, om precies te zijn op pagina 250 t/m 254. Met op pagina 254 de belangrijke tekstpassage:

“Harvey was the first to notice that they sounded like German machine-guns. But it was already too late. A Panzergrenadier fired the triple 1,5 cm machine-guns with deadly effect as the half-tracks came racing towards the fork in the road. Bullets blew at the officers. Silvertop was killed on the spot and Orr was so seriously wounded that he died at the Casualty Clearing Post.”

(“Harvey was de eerste die opmerkte dat ze klonken als Duitse machinegeweren. Maar het was al te laat. Een Panzergrenadier vuurde de drievoudige 1,5 cm machinegeweren met dodelijk effect af toen de halfrupsvoertuigen richting de splitsing in de weg kwamen racen. Er

werd geschoten op de officieren. Silvertop werd ter plekke gedood en Orr raakte zo ernstig gewond dat hij stierf in de Casualty Clearing Post.”)

De auteurs volgen in dit boek ook weer het kogelscenario, dus de schoten vanaf de half-tracks als doodsoorzaak. Van Orr wordt hier gezegd dat hij stierf in de Casualty Clearing Post (veldhospitaal), maar hij stierf op weg naar het veldhospitaal.

Maar waar het hier om gaat is die constatering dat de auteurs ook in dit boek opnieuw het kogelscenario volgen. Dus ook hier geen melding over een gegooide handgranaat of executies door de Britten in Sint Anthonis.

Wel is er een opvallende tekstpassage die genoemd moet worden:

De auteurs schrijven in dit Kampfgruppeboek op pagina 253 dat op de kruising Molenstraat (de locatie waar Lance Corporal Lock sneuvelde) de Britse tank commander van de Shermantank die daar stond en een peloton-sergeant sneuvelde door kogels vanaf de plotseling optrekkende half-tracks.

Maar zover bekend heeft er helemaal geen Shermantank op die locatie gestaan. Wel het antitankkanon van Lock. Dus kan er absoluut geen sprake zijn van een gesneuvelde tank commander op die locatie en ook niet van een gesneuvelde sergeant, want Lance Corporal Maurice Lock is de enige die sneuvelde op die locatie.

Maar de genoemde tank commander en sergeant zouden in dat geval, net zoals Lock was, wel rechtstreeks onderdeel zijn van 3RTR van Silvertop.

De tank commander en de sergeant, 2 gesneuvelde manschappen van Silvertop. Hé, waar kwamen we die bewering over 2 gesneuvelde manschappen van Silvertop eerder al tegen? Inderdaad, op de site van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. Want op die comité-site staat zoals gezegd:

“Het monument ‘De zon van onze hoop’ herinnert de inwoners van Sint Anthonis aan de herwonnen vrijheid en vrede. Ook worden met het gedenkteken kolonel Silvertop en twee van zijn manschappen herdacht, die hier in 1944 door een handgranaat om het leven zijn gekomen.”

Maar: in dit geval zou de handgranaat echter geen betrekking hebben op de dood van de tank commander en sergeant, aangezien beiden volgens de auteurs sneuvelde door kogels aan het andere eind van het dorp.

Aangezien ik wil weten wat de bron is van de auteurs wat betreft de aanwezigheid van die tank commander en peloton-sergeant, zoek ik contact met de auteurs en weet Didden te bereiken. Hij wil mijn vragen beantwoorden en gaat op zoek naar de toenmalige bronnen. Maar op dit moment laat het antwoord helaas op zich wachten.

Roscoe the bright shiner

Auteur Tim Fitzgeorge-Parker publiceerde in 1987 de biografie van Roscoe Harvey, de Brigadier van de 29th Armoured Brigade, en dus 1 van de 4 officieren die het slachtoffer werd van het drama.

In de biografie komt Harvey zelf zeer ruim aan het woord en weet Harvey met veel gevoel voor humor, maar ook realisme en oog voor detail, zijn herinneringen aan zijn loopbaan te laten herleven.

Harvey beschrijft op pagina 228 – 229 op de vraag van Fitzgeorge-Parker zelf zijn herinnering aan het fatale overleg in Sint Anthonis, waarbij hij (Harvey) gewond raakte:

“We were talking about what we were going to do next and I could hear a gun going off, getting closer. There were two roads coming together and I remember saying to David Silvertop, ‘We’ve got a troop attachment on that other road, haven’t we?’ and he said, ‘Yes, of course we have.’”

“I said, ‘But I don’t think that was one of ours. It sounded a bit like a German machine gun.’ David said, ‘Yes, it did a bit.’”

‘Damn me but round the corner came this six-wheeled German half-track with machine guns blazing. It got poor old David Silvertop and killed him stone dead and it got Hubert Orr who

died in hospital immediately afterwards. My Brigade Major said, "I've been hit!" So I told him, "Christ! Lie down for God's sake!" He was alright, as it happens. Thank God he didn't die, but it wasn't a bad do for the Germans to get two Commanding Officers and a Brigade Major in one go!"

("We waren aan het praten over wat we hierna gingen doen en ik hoorde een geweer afgaan, het kwam dichterbij. Er kwamen twee wegen samen en ik herinner me dat ik tegen David Silvertop zei: "We hebben een troepenmacht op die andere weg, nietwaar?" en hij zei: "Ja, natuurlijk hebben we dat."

Ik zei, "Maar ik denk niet dat dat een van ons was. Het klonk een beetje als een Duits machinegeweer."

David zei: "Ja, dat deed het een beetje."

'Verdomme, maar om de hoek kwam die zeswielige Duitse half-track met volop vurende machinegeweren. Ze raakten de arme David Silvertop en doodden hem en raakten Hubert Orr die onmiddellijk daarna in het hospitaal stierf. Mijn brigademajoor zei, "Ik ben geraakt!" Dus ik zei tegen hem, "Jezus! Ga in godsnaam liggen!" Hij was in orde, zoals bleek. Godzijdank stierf hij niet, maar het was geen slecht resultaat voor de Duitsers om twee bevelvoerende officieren en een brigademajoor in één keer uit te schakelen!")

Deze verklaring van Harvey is een van de belangrijkste getuigenverklaringen die de half-tracks en de schoten noemt. Hij was er zelf bij en overleefde het drama.

Wel vallen in zijn verklaring 3 zaken op:

- Harvey noemt 1 half-track, maar het waren er 2 die achter elkaar op de splitsing opdoken.
- Orr stierf niet in het hospitaal, maar op weg naar het veldhospitaal.
- De Duitse half-tracks hadden standaard geen 6 wielen zoals Harvey noemt, maar 2 standaardwielen met rubberbanden voor en 2 rupsbanden achter. Die rupsbanden liepen ieder over 8 loopwielen, het voorste van die 8 wielen was het kettingwiel/aandrijf wiel waar de hele half-track op aangedreven werd. In totaal dus 18 wielen onder de Sd.Kfz.251 half-track. Mogelijk is Harvey qua aantal wielen in de war met de Amerikaanse White M16 half-track. Ook deze half-track had voor 2 standaardwielen met rubberbanden en 2 rupsbanden achter. Wanneer we die 4 kleine geleidingswielen aan iedere kant buiten beschouwing laten, komen we inderdaad aan 6 wielen in totaal onder deze half-track.

De Amerikaanse M16 Multiple Gun Motor Carriage, ook bekend als de M16 half-track, waarvan er 2700 werden gebouwd door White Motor Company tussen mei 1943 en maart 1944. In totaal 3550 wanneer men ook de tot M16 omgebouwde M13 en T10 modellen meerekent.

De wagen op de foto, hier nog zonder de geallieerde witte ster, is uitgerust met vier .50 kaliber (12.7 mm) M2 Browning machinegeweren in een M45 Quadmount antiluchtdoelgeschut.

Deze wagen is gereed om te vuren, want de pantserkleppen aan de zijkanten en achterkant zijn neergeklapt. Ook zijn op de foto de inkepingen in het zijpantser te zien die de vrije rotatie van de koepel mogelijk maken.

Gelet op de gelijkenis van deze M16 met 6 wielen (de 8 kleine loopwielen niet meegerekend) met de Duitse Sd.Kfz. 251, is het dan te verklaren dat Harvey in zijn biografie de 'six-wheeled German half-track with machine guns' noemt.

(Foto: Standard Nomenclature List G-102 / afvdb.50megs.com).

7. De pater en de kapitein

In het dorp Stevensbeek, ten zuiden van Sint Anthonis aan de weg naar Overloon, was tussen 1936 en 1972 een internaat van de Paters van het Heilig Sacrament SSS (ook wel genoemd Paters van het Allerheiligst Sacrament, Paters Sacramentijnen of gewoon Sacramentijnen, waarbij SSS staat voor het Latijnse *Societas Sanctissimi Sacramenti*) gevestigd, onder de naam *Joseph Protector*.

Vanwege ruimtegebruik in hun klooster in Brakkenstein (Nijmegen) waren de paters in 1934 op zoek gegaan naar een nieuwe locatie voor hun juvenaat, een kostschool voor jongens die kloosterling wilden worden en daar hun eerste fase in die opleiding konden volgen. Tegenover het klooster van de zusters in Stevensbeek was in 1934 grond beschikbaar die werd aangekocht. Op 16 september 1936 werd het klooster geopend en ingezegend. Toen in september 1944 het front plotseling in deze regio kwam, werden de lessen tijdelijk gestopt. In oktober tijdens de slag om Overloon werd het klooster door de Britten zelfs omgebouwd tot kazerne met alles er op en er aan.

*Klooster Joseph Protector in Stevensbeek eind jaren 30.
(Foto: Heemkundekring Stevenbeek)*

Een van de paters die tijdens de oorlog in het klooster woonde is pater Harrie van den Tillaart, die later geschiedenisonderwijs zou gaan geven en daarin volgens de getuigenissen van studenten fantastisch kon vertellen. Zeker als het over de oud-Griekse veldslagen en oorlogen gaat.

In de oorlogsjaren hield Van den Tillaart een eigen dagboek bij. Het dagboek dat de periode 1 september 1944 tot en met 18 oktober 1944 (bevrijding Stevensbeek) beschrijft, geeft een helder inzicht wat er in die dagen zich afspeelde in de omgeving, inclusief de Slag om Overloon, waar het klooster en zijn bewoners volop mee te maken kregen.

Van den Tillaart en zijn dagboek zijn van groot belang voor de lokale geschiedenis. Er zal dan ook in de loop der tijd in allerlei publicaties met betrekking tot de oorlog vaak uit zijn dagboek worden geciteerd.

In zijn dagboek schrijft Van den Tillaart op maandag 25 september:

“Vandaag zoals gisteren veel geschoten in het westen en de tijding kwam na de middag dat de Engelsen Oploo binnenrukten vanuit de Rips.

Gauw waren veel kloosterlingen op weg omdat mee te maken en interessant was ‘t! Er werd druk geschoten en iedereen moest dekking zoeken, want er waren nog enkele Duitse weerstandsnesten waar de Engelse tanks korte metten mee maakten.

Voor ‘t eerst hoorden we nu dichtbij ‘t blaffende knallen van ‘t tankgeschut. Maar de hevigste knal kwam van ‘t kleine bruggetje bij Boxmeer op de weg naar St. Anthonis, dat door de D. (Duitsers, AVD) werd opgeblazen.

Ook in St. Anthonis werden een paar D. (Duitse, AVD) pantserwagens buiten gevecht gesteld.”

Van den Tillaart noemt hier pantserwagens, maar het betreft de half-tracks. Behalve dat zegt hij echter niets over de dood van Silvertop en Orr, ook niet in de dagen daarna. Geen verdere details over wat zich die namiddag in Sint Anthonis heeft afgespeeld.

Dat hij op moment van schrijven nog niet de exacte details weet over wat er in Sint Anthonis is gebeurd is wel verklaarbaar: Stevensbeek ligt vier kilometer van Sint Anthonis en nieuws hoeft zeker tijdens die chaotische dagen niet direct van het ene in het andere dorp te belanden.

Wel levert Van den Tillaart in een ander voor dit onderzoek van belang zijnde document zijn belangrijke bijdrage.

Een van de Britten die zich in die periode tijdens de Slag om Overloon meldt in het klooster in Stevensbeek is Captain (kapitein) E.A. Campbell van de 3rd Battalion Monmouthshire Regiment (3MONS, het regiment van Orr). Campbell die bij de bevrijding van Antwerpen op 4 september nog een Military Cross had gewonnen door de actie om de dokken snel te beveiligen en cruciale sluisdeuren te veroveren. Die actie leverde hem ook de Belgische onderscheiding Croix de Guerre op, evenals de Chevalier de l'ordre de Leopold.

Campbell heeft tijdens de hele strijd in Nederland het bevel over het Carrier Platoon en is ook de allereerste die bij de bevrijding van Deurne op 24 september in de vroege middag daar in zijn carrier de Markt zal komen oprijden.

Sowieso is hij met zijn carrier altijd voorin de colonne te vinden.

In Stevensbeek ontmoet Campbell pater Van den Tillaart. Ook na de oorlog blijft het contact bestaan.

In maart 1967 vertaalt Van den Tillaart samen met Ant. Kaas een deel van de door Campbell op papier gezette oorlogsherinneringen naar het Nederlands. Specifiek zijn strijd in Nederland, periode 20 september 1944 – 8 januari 1945.

Op pagina 8 tot en met 12 van de vertaling vinden we Campbells herinneringen aan die 25e september en de gebeurtenissen in Sint Anthonis die dag.

Let wel: helaas is de oorspronkelijke Engelse tekst van Campbell niet traceerbaar, alleen de door Kaas en Van den Tillaart naar het Nederlands vertaalde tekst is bekend en wordt nu hierbij door mij letterlijk weergegeven:

“We bleven niet lang in Deurne. De volgende dag, 25 september, namen we de weg in noordelijke richting. We trokken door De Rips en Oploo zonder moeilijkheden. Klaarblijkelijk trok de vijand terug. Als er geen tegenstand geboden werd aan beide zijden van de weg, dan reed de infanterie mee op de tanks en mijn gevechtswagens bevonden zich bij de tanks in de voorhoede.

Toen we St. Anthonis naderden, trokken we voorzichtig verder. De infanterie klom van de tanks en ging met mijn gevechtswagens verder terwijl de tanks de achterhoede vormden, gereed om hulp te bieden als er moeilijkheden kwamen.

Aan de wegkruising bij de kerk gingen we uiteen: de marcherende troepen namen de ene weg, en ik leidde mijn gevechtswagens langs de andere weg naar het dorpsplein (de Brink) en verder, totdat we de andere colonne ontmoetten, die de weg van (ik geloof) Gemert genomen had.

Er was geen vijand te bespeuren, maar toch namen mijn gevechtswagens posities in op het dorpsplein met waakzame ogen en oren.

Tezelfdertijd sloten we vriendschap met de dorpsbevolking.

We waren er nog maar pas, toen plotseling de lucht vervuld werd van het lawaai van automatische wapens, vanuit een noordelijke richting komend (Ledeacker?)

Onmiddellijk waren we op onze hoede: we zagen twee Duitse vrachtwagens (half-trucks) langs het plein stormen in de richting van waaruit wij gekomen waren. Ze vuurden wanhopig en wij vuurden terug met alles waarmee we konden schieten. Uiteindelijk nam het lawaai af, maar wij op het plein konden ons niet ontspannen. We wisten niet waar de vijandelijke wagens vandaan kwamen en wat er nog meer in de buurt was.

Even later hoorde ik op mijn radio dat de radiotelegrafist van de bataljons-commandant vroeg of een officier naar de radiowagen van de bataljons-commandant wou komen.

Ik was waarschijnlijk de verst vooruitgeschoven officier van het bataljon, en daar ik niet persoonlijk werd opgeroepen, bleef ik waar ik was.

Een van de officieren uit de achterhoede zou wel gehoor geven aan de oproep en naar de wagen van de bevelhebber gaan. Later ontdekte ik dat de twee Duitse vrachtwagens die in deze streek verbleven, waren opgejaagd door onze troepen, die uit Gemert kwamen. Ze hadden een stoutmoedige poging gedaan om te ontsnappen. Het was dramatisch dat op dezelfde tijd onze brigade-generaal op de wegkruising (driesprong) bij de ingang van het dorp in gesprek was met onze bataljons-commandant (luitenant-kolonel H.G. Orr) en de bataljons-commandant van de tanks (luitenant-kolonel Silvertop). In de verwarde strijd werd de brigade-generaal gewond, luitenant-kolonel Silvertop sneuvelde en onze bataljons-commandant Orr werd zwaar gewond.

Terwijl hij daar lag te sterven herinnerde hij ons aan de les, die hij ons altijd had ingepompt: Het was dwaas van me, om daar op die wegkruising te gaan staan: ik had beter moeten weten”.

We hadden een zeer bekwaam aanvoerder verloren en het was maar een schrale troost, dat beide Duitse wagen vernietigd waren.

Voor die nacht vestigde ik mijn hoofdkwartier in de bakkerij van Schik die onze maaltijden klaar maakte en ons hartelijk welkom heette. Ik heb nog altijd een herinnering aan hen, een zilveren medaille van de Heilige Moeder Gods Maria.”

Campbell beschrijft dus gedetailleerd wat er in zijn herinnering is gebeurd in Sint Anthonis die middag. Zijn herinnering komt overeen met het officiële scenario, het kogelscenario.

Een aantal zaken vallen op in zijn versie:

- Citaat: “*Aan de wegkruising bij de kerk* (Campbell moet hier bedoeld hebben: splitsing. Want bij binnenkomst vanuit Oploo in het dorp is er geen kruising, maar alleen de splitsing Lepelstraat – Perdshemel, ofwel de fatale splitsing waar even later het fatale overleg zou plaatsvinden, AVD) *gingen we uiteen: de marcherende troepen namen de ene weg* (klopt, de Lepelstraat naar de Brink, daar zijn filmopnamen van gemaakt door lokale winkelier Charles Manders, AVD) *en ik leidde mijn gevechtswagens langs de andere weg naar het dorpsplein (de Brink) en verder, totdat we de andere colonne ontmoetten, die de weg van (ik geloof) Gemert genomen had.*” (Gemert kan in dat stadium niet kloppen, anders had die colonne al lang de vijf Duitse half-tracks op de splitsing Gemertseweg – Peelkant ontmoet. Waar de colonne die Campbell bedoelt dan wel vandaan kwam is niet duidelijk, AVD)

Overigens wordt in het Engels met de term *junction* knooppunt bedoeld. Dus kan zowel een kruising als een splitsing betekenen. Het ligt dan ook aan de vertaler hoe in dat geval het woord *junction* exact wordt vertaald.

- Campbell noemt hier twee half-tracks die hij langs het plein zag stormen. Dat zijn de twee geweest die langs de zuidkant het plein passeerden en naar de fatale splitsing reden. De derde half-track die het plein aan de noordelijke kant passeerde is door Campbell dus niet gezien of opgemerkt.

Ook geeft Campbell in zijn beschreven herinneringen het citaat van de laatste woorden van Orr:

"It was foolish of me to stand there at the crossroads. I should have known better."

("Het was dwaas van me, om daar op die wegkruising te gaan staan: ik had beter moeten weten.")

Dat Campbell deze woorden ter plekke zélf heeft gehoord van Orr is uit te sluiten, Campbell was op dat moment niet op de spitsing aanwezig en Orr is snel afgevoerd naar het noodhospitaal in Deurne. Gelet op de inhoud van zijn herinneringen zal Campbell die woorden achteraf hebben gehoord.

Pater Harrie van den Tillaart

(Foto: Collectie Heemkundekring Stevensbeek. Close up van de groepsfoto genomen tijdens het bezoek aan Stevensbeek van de Algemene Overste, Pater Lodovico Longari op 23 december 1948).

Kapitein E.A. Campbell, staand links voor een carrier samen met mannen van zijn carrier platoon. Op de foto van links naar rechts, op de carrier:

soldaat W.A.D. Boyes (Londen), korporaal I. Harry (Swansea), sergeant K. James (Swansea), soldaat J. Squires (Swansea), korporaal J.D. Lewis (LLanelly).

Vóór de carrier, kapitein E.A. Campbell (Neath) en korporaal D.E. Lewis (Swansea).

Deze foto is gemaakt in februari 1945 bij Baexem, een dorp in het zuiden van Nederland, tussen Weert en Roermond.

Foto gemaakt ter gelegenheid van het tiendaagse bezoek aan het Westfront door de heer D.H.S. Powell van de South Wales Evening Post in Swansea.

Foto: : Sgt. Norris / IWM (BU 1829) / IWM.org.uk)

(Facility visit. The following photographs are made in connection with the ten-day visit to the Western Front by Mr. D.H.S. Powell, of the South Wales Evening Post, Swansea.

Men of the carrier section which is commanded by Capt. E.A. Campbell, who captured the lock gates at Antwerp. Left to right: - On carrier Pte. W.A.D. Boyes (London), Cpl. I. Harry (Swansea), Sgt. K. James (Swansea), Pte. J. Squires (Swansea), Cpl. J.D. Lewis (LLanelly).

In front of the carrier, Capt. E.A. Campbell (Neath) and Cpl. D.E. Lewis (Swansea).

3rd Bn. Monmouthshires. 11th Armd. Div. Baexem.

Taken by Sgt. Norris. Feb. 1945

Men of the carrier platoon of 3rd Monmouthshire Regiment, 11th Armoured Division, February 1945.

Creator: de la Mare Norris, Peter

No. 5 Army Film and Photo Section, Army Film and Photographic Unit.

Image: IWM (BU 1829) / IWM.org.uk)

8. Oorlog en bevrijding in Oploo c.a.

Op dinsdag 29 april 1969 vindt in Sint Anthonis een opmerkelijke bijeenkomst plaats. De lokale historici en auteurs Martien Goossens en Jan van Gogh willen naar aanleiding van 25 jaar bevrijding een boek uitgeven waarin de bevrijding van de gemeente centraal staat. Iedereen die iets kan vertellen over de bevrijding van de gemeente in 1944 wordt daartoe uitgenodigd. Tijdens en na bijeenkomst komt zoveel informatie naar boven, dat door de auteurs wordt besloten ook de periode vanaf mei 1940 mee te nemen in het boek.

De oorsprong van hun initiatief ligt echter al een paar maanden eerder, het moment waarop Goossens en Van Gogh een verzoek ontvangen van de toenmalige commandant van 3RTR die in het kader van door hem te herschrijven geschiedenis van dat regiments informatie zoekt, ook over 3RTR in Sint Anthonis in 1944.

De daaropvolgende oproep via het gemeentebestuur in de kranten aan de lokale bevolking om informatie en herinneringen aan 3RTR te melden wordt een groot succes. Ook komen daarbij veel andere zaken naar voren die samenhangen met de bevrijding.

Uiteindelijk zullen de resultaten van die oproep en de bijeenkomst datzelfde jaar leiden tot het allesomvattende standaardwerk van Goossens en Van Gogh over de oorlogsjaren in de gemeente Oploo c.a. waartoe Sint Anthonis op dat moment (1969) behoort: *Oorlog en bevrijding in Oploo c.a.*

Toelichting: tot 1994 was het dorp Oploo naamgever aan de gemeente Oploo c.a., dat stond voor gemeente Oploo, St. Anthonis en Ledeacker (met nog 2 andere kerkdorpen die niet in de gemeentenaam genoemd waren: Stevensbeek en Westerbeek). Na een gemeentelijke herindeling in 1994, toen de gemeente Oploo werd samengevoegd met de aangrenzende gemeente Wanroij, werd de nieuwe naam gemeente Sint Anthonis. Deze werd per 1 januari 2022 onderdeel van de nieuwe grote gemeente Land van Cuijk.

Ook m.b.t. de gebeurtenissen op die 25e september 1944 in Sint Anthonis is dit boek zeer gedetailleerd. Op pagina 57 tot en met 74 komt dat onderwerp aan bod.

Het hoofdstuk bevat verschillende getuigenverklaringen van toenmalige inwoners van Oploo en Sint Anthonis over onder andere de 5 half-tracks. Maar niet alleen toenmalige bewoners komen hier aan het woord, ook hebben Goossens en Van Gogh contact gezocht met Britse oud-militairen die toen ter plaatse aanwezig waren en aan hen hun herinneringen beschrijven.

Ook hebben de auteurs gesproken met Helen Orr, de weduwe van Lieutenant Colonel Hubert Orr.

Op pagina 64 tot en met 70 lezen we specifieke getuigenverklaringen met betrekking tot de dood van Silvertop en Orr.

Naast de in dit hoofdstuk opgenomen eerdergenoemde tekstpassage van Captain Campbell, in de vertaling door pater Van den Tillaart, bevat het ook een tekstpassage uit een brief die Brigadier C.B.C. Harvey D.S.O., de voormalig commandant van de 29e Brigade, in een brief aan Goossens en Van Gogh schrijft:

“Wij stonden op 25 september 1944 op een T-vormige kruising ten zuiden van de dorpskern van St.-Anthonis om de verder tactiek te bespreken. Plotseling kwamen twee Duitse gevechtswagens, al schietende, uit het dorp recht op ons af. Kolonel Silvertop was op slag dood en Kolonel Orr werd zo zwaar gewond, dat hij onderweg naar het hospitaal stierf. Mijn Brigade-Majoor J. Thompson kreeg een schot door de long, maar hij is weer hersteld van zijn verwondingen. Ik zelf werd slechts licht gewond. Wij hadden de Duitsers niet meer verwacht, omdat het regiment, dat op de linkerflank oprukte, reeds in het dorp was binnengedrongen.”

Noot: alleen de Nederlandse vertaling van deze brief is bekend en gepubliceerd in het boek. De oorspronkelijke Engelse versie van deze tekst cq brief is helaas niet traceerbaar.

Sergeant Lionel Whitcher, de radiotelegrafist van de tank van Kolonel Silvertop, schrijft op 24 september 1968 in een brief aan Van Gogh zijn herinneringen aan die middag in 1944:

"The Brigadier called Col. Silvertop on the radio and made a rendezvous with him and also the Lt. Col. in command of the infantry regiment supporting our tanks (...) to meet and discuss further tactics. Accordingly Col. Silvertop left his tank in which I was the radio operator, got into his jeep with his driver and drove off to the rendezvous which I believe was in St. Anthonis fairly close to the Church (...) After about 10/15 minutes the Colonel's jeep came back very fast with only the driver who was in a very distressed and incoherent state, but he told us a German half track armoured vehicle had suddenly come upon them whilst the conference was taking place in the roadway, and had opened up on the little group with its machine gun. The Colonel's driver realizing he could do nothing against the half track with only his Sten gun and unarmed jeep, drove back to my tank to report the situation. The first essential was to deal with the German half track before it could escape or do any more damage, especially as we all believed we had cleared this particular area of all the enemy. Accordingly the tanks were alerted over the radio and dispositions made to cut off this enemy vehicle and it was very soon trapped and blown up with all its crew by one of our tanks. I heard that when our troops reached the scene Col. Silvertop was already dead and the infantry Colonel died soon afterwards. The Brigadier was wounded and I understand eventually recovered.

I could not be there when they were actually buried later that day (...) but I was able to go to the Church in the early evening of that same day to see where they were buried. As I remember it that evening 24 years ago, the Church seemed to stand apart from other buildings with a small brick or stone semicircular wall enclosing the Church Yard in front of the Church. Col. Silvertop was buried close against the small wall where it meets the left end of the Church as you face it,

"De Brigadier belde Kolonel Silvertop via de radio en maakte een afspraak met hem en met de bevelvoerende Lieutenant Kolonel van het infanterieregiment dat onze tanks ondersteunde (...) om elkaar te ontmoeten en verdere tactieken te bespreken. Dienovereenkomstig verliet Kolonel Silvertop zijn tank, waarin ik de radiotelegrafist was, stapte in zijn jeep met zijn chauffeur en reed naar de ontmoetingsplaats, die volgens mij in St. Anthonis was, vrij dicht bij de kerk (...). Na ongeveer 10/15 minuten kwam de jeep van de kolonel zeer snel terug met alleen de chauffeur, die in een zeer gespannen en onsamenhangende toestand verkeerde. Hij vertelde ons echter dat een Duits halftrupsvoertuig hen plotseling had gesignaleerd terwijl de conferentie op de weg plaatsvond en het vuur op de kleine groep had geopend met zijn machinegeweer. De chauffeur van de kolonel, die beseftte dat hij niets kon uitrichten tegen de halftrups met alleen zijn Sten-gun en ongewapende jeep, reed terug naar mijn tank om de situatie te rapporteren. Het allereerste wat nodig was, was om het Duitse halftrupsvoertuig aan te pakken voordat het kon ontsnappen of nog meer schade kon aanrichten, vooral omdat we allemaal dachten dat we dit specifieke gebied van alle vijanden hadden gezuiverd. De tanks werden via de radio gewaarschuwd en er werden maatregelen genomen om dit vijandelijke voertuig af te snijden. Het zat al snel vast en werd met de hele bemanning door een van onze tanks opgeblazen. Ik hoorde dat toen onze troepen ter plaatse arriveerden, Kolonel Silvertop al dood was en de infanteriekolonel kort daarna stierf. De Brigadier raakte gewond en, naar ik begrijp, is uiteindelijk hersteld. Ik kon er niet bij zijn toen ze later die dag daadwerkelijk werden begraven (...), maar ik kon in de vroege avond van diezelfde dag naar de kerk gaan om te zien waar ze begraven lagen. Zoals ik me die avond 24 jaar geleden herinner, leek de kerk apart te staan van andere gebouwen met een kleine bakstenen of stenen halfronde muur die het kerkhof voor de kerk omsloot. Kolonel Silvertop werd dicht tegen de kleine muur begraven waar deze de linkerzijde van de kerk raakt als je ernaar kijkt."

Sergeant Lionel Whitcher, de radiotelegrafist van de commandant van 3RTR, hier zichtbaar terwijl hij uit de toren van deze 3RTR Sherman kijkt. Foto genomen op 25 december 1944. (Foto: Mikeresearch.com)

Ook de verklaring van Whitcher wordt door Goossens en Van Gogh in het boek opgenomen.

In ieder geval moeten we concluderen dat ook in dit boek van Goossens en Van Gogh in geen enkele getuigenis van zowel de lokale bevolking als die van Britse militairen sprake is van het handgranaatscenario of executies ter plaatse door de Britten.

9. De anonieme getuige

Maar de misschien belangrijkste getuigenis in het kader van dit onderzoek met betrekking tot de dood van Silvertop en Orr is te vinden in het genoemde boek van Goossens en Van Gogh op pagina 67.

Die verklaring komt van een bewoner van Den Hoek, het buurtschap halverwege Oploo en Sint Anthonis, waar 3RTR en 3MONS passeerden op weg naar Sint Anthonis.

Deze man vertelt aan Goossens en Van Gogh in 1969:

“Toen de Engelse colonne vanuit de richting Oploo mijn huis passeerde, nam ik mijn fiets om in St. Anthonis te gaan kijken. Op de hoek bij Simons (de familie Simons woonde in september 1944 aan de splitsing Lepelstraat – Perdsheem, AVD) stond een aantal hoge officieren, waarvan twee met rode petten (kolonels en hogere rangen droegen een pet met rode band, AVD) over stafkaarten gebogen een bespreking te houden. Plotseling hoorde ik schieten en zag een Duitse pantserwagen vanuit de Lepelstraat komen. Een Duitse militair met een groene camouflagejas schoot als een razende met een mitrailleur vanuit de koepel van de gevechtswagen. Ik zag een van de Engelse officieren dodelijk getroffen neervallen, maar ben toen in een sloot langs de weg gedoken om dekking te zoeken.”

Dit is een gedetailleerde beschrijving van wat er op de splitsing is gebeurd!

En kogels dus volgens deze getuige. Geen handgranaat.

Of de officier die volgens hem dodelijk getroffen neerviel dan Silvertop (direct gesneuveld) of misschien toch Orr (zwaargewond en later overleden) is geweest, wordt helaas niet helder uit zijn verklaring.

Deze getuige meldt daarnaast niets over het ter plaatse doodschieten van SS-ers door de Britten.

Dat deze bewoner niet met naam wordt genoemd in het boek is jammer, maar niet iedereen van de lokale bevolking die in 1969 een getuigenis aflegde aan de auteurs wilde met naam worden genoemd in het boek. Dat is uiteraard voorstelbaar en aan ieder om zelf te bepalen.

In dit boek van Goossens en Van Gogh wordt dus beschreven dat de officieren zijn beschoten door een Duitse militair die als een razende met zijn mitrailleur om zich heen schoot vanaf de gevechtswagen.

In beide boeken van Swarts en Didden wordt beschreven dat de officieren zijn beschoten met de Drilling.

In beide situaties praten we wel over machinegeweren, maar qua kaliber maakt het nogal een groot verschil.

Ook hier verwijs ik graag naar hoofdstuk 14: Mitrailleurkogels of kogels uit de Drilling.

10. Brieven aan Diana

Uit de Silvertop-archieven heeft OWC-collega Hans Ooms in 2023 een aantal brieven ontvangen die in de dagen na de dood van Silvertop door diverse Britse officieren afzonderlijk van elkaar aan Diana Trappes-Lomax – Silvertop, de zus van David, zijn geschreven.

David was ongehuwd, zijn ouders waren allebei al jaren eerder overleden. Zijn zus Diana was nu de meest directe bloedverwant en in dit geval ook de directe contactpersoon.

In hun brieven betuigen de officieren persoonlijk hun medeleven aan Diana. Ook schrijven de officieren over hoe David is gesneuveld.

Wat zeggen die tekstpassages in hun brieven exact?

(Noot: de volgende briefcitaten worden hier gepubliceerd met exclusieve toestemming van John Trappes-Lomax, de zoon van Diana).

- Citaat uit de brief gedateerd 27 september 1944 van Major General Philip 'Pip' Roberts, Headquarters 11th Armoured Division aan zijn echtgenote in de UK, maar daarna op verzoek van zijn echtgenote ook doorgestuurd naar Diana:
"They were discussing plans at a crossroad in the village when a couple of Bosche half-tracks were (...) from the other end of the village and came dashing down the street firing their machine guns (.....)."
("Ze bespraken plannen op een kruispunt in het dorp toen een paar Bosche halftrupsvoertuigen (...) van de andere kant van het dorp door de straat kwamen terwijl ze met hun machinegeweren schoten (.....).")

("Boche / Bosche", spreek uit: *Bosch*, het Britse scheldwoord voor Duitsers en te vergelijken met het Nederlandse scheldwoord *Mof*, AVD).
- Citaat uit de brief gedateerd 30 september 1944 van Major N.H. Bourne, Commanding Officer 3RTR, opvolger van David Silvertop als bevelhebber 3RTR:
"He was killed instantly when some enemy armoured cars broke into a town in which he had gone to visit the leading squadron."
("Hij was op slag dood toen enkele vijandelijke pantserwagens inbraken in een dorp waar hij heen was gegaan om het leidende squadron te bezoeken.")
- Citaat uit de brief gedateerd 1 oktober 1944 van Brigadier/brigade-generaal Roscoe Harvey:
"A German armoured car which had been cut off came (...) the corner. David was killed instantly."
("Een afgesneden Duitse pantserwagen kwam (...) de hoek om. David was op slag dood.")
- Citaat uit de brief gedateerd 9 oktober 1944 van Reverend (dominee) C.S. Edgington van 3RTR:
"An enemy vehicle came flying into the village trying to escape, gave the group a burst of machinegunfire and shot off round the corner."
("Een vijandelijk voertuig kwam het dorp binnengevlogen om te proberen te ontsnappen, bestookte de groep met machinegeweervuur en schoot de hoek om.")

In alle brieven wordt door de briefschrijvers verwezen naar de half-tracks en gewerschoten als doodsoorzaak, nergens wordt verwezen naar een gegooide handgranaat.

Ondanks verdere OWC-research naar brieven die in diezelfde periode door dezelfde brieverschrijvers verstuurd zouden kunnen zijn aan de weduwe van Hubert Orr, Helen Orr, of andere nabestaanden van Hubert Orr, is het niet gelukt die brieven te traceren. Aangenomen mag worden dat er ook met betrekking tot Orr wel degelijk brieven zijn geschreven en in dat geval die brieven dezelfde inhoud hebben bevat als de geschreven brieven met betrekking tot Silvertop.

De jaarlijkse herdenking van de bevrijding van Sint Anthonis, op dinsdag 27 september 1966. De stille tocht vanaf het plein voor de kerk leidt naar het graf van kolonel David Silvertop op het kerkhof aan de Breestraat.

V.l.n.r.: de heer Van den Daele (Nationaal Verbond der Belgische Oorlogskruizen, afdeling Antwerpen - Limburg), mevrouw Diana Trappes-Lomax - Silvertop en burgemeester Jan Jans (van de gemeente Oploo c.a. waartoe Sint Anthonis tot 1994 behoorde). De padvinders van vereniging Sint Patrick uit Sint Anthonis vormen een erehaag.

(Foto: Fotostudio Jan Waarma, auteursrechthouder Waarma, Jan (Riet Waarma)

Foto is de rechtenvrije-download van de BHIC-website (Brabants Historisch Informatie Centrum, foto-identificatienummer ANT0280). Origineel Beeldcollectie Jan Waarma.

Vervolffoto van de herdenking op 27 september 1966 bij het graf van David Silvertop op het kerkhof aan de Breestraat in Sint Anthonis. Diana Trappes-Lomax - Silvertop legt een krans bij het graf van haar broer. Op de achtergrond Jan Bellenmakers (voorzitter van het herdenkingscomité) en Gerdien Toonen (padvinderij Sint Anthonis).

(Foto: Fotostudio Jan Waarma, auteursrechthouder Waarma, Jan (Riet Waarma))

Foto is de rechteenvrije-download van de BHIC-website (Brabants Historisch Informatie Centrum, foto-identificatienummer ANT0281)

11. De Duitse kant van het verhaal

Bieden de Duitse Oorlogsarchieven meer inzicht in wat er vanuit hun kant of gezichtspunt gebeurd zou zijn op die 25e september 1944 in Sint Anthonis? Dat is de vraag die ik stel aan Richard Schoutissen van de Stichting Oorlogsslachtoffers.nl

Richard is (krijgs)historisch researcher WO2 en binnen Nederland expert op het gebied van de Duitse kant.

Helaas blijkt na onderzoek dat de officiële instanties, zowel het Bundesarchiv Abteilung Personenbezogene Auskünfte in Berlijn als het Bundesarchiv Abteilung Militärarchiv in Freiburg, geen enkele informatie bevatten over het gebeuren in Sint Anthonis op die dag. Dus niets over de half-tracks, maar ook niets over een handgranaat of over Britse executies van Duitse gevangenen.

Die officiële ingang aan de Duitse kant loopt helaas al snel dood.

Maar ook zonder die officiële ingang kunnen verschillende zaken worden herleid en berekeningen worden gemaakt m.b.t. de Duitse kant van het verhaal.

Want zoals bekend waren de 5 half-tracks onderdeel van de 107. Panzerbrigade, onderdeel van de beruchte Kampfgruppe Walther. Die Kampfgruppe was een geïmproviseerde eenheid van fanatieke Duitse troepen onder bevel van kolonel Erich Walther en bestond uit een verzameling troepen afkomstig van de Luftwaffe, de Waffen-SS en de Wehrmacht. Fanatiek tot op het bot en niet opgeven! Dus het scenario dat een van de gevangengenomen half-trackbemanningleden bij het passeren van de 4 Britse officieren alsnog een handgranaat zou hebben gegooid zou in principe in dat plaatje kunnen passen.

Vraag is hoeveel Duitsers die maandagmiddag door de Britten gevangengenomen zouden kunnen zijn in het dorp. Is dat slechts een enkeling, of kunnen we inderdaad spreken van een grotere groep, die qua aantal overeen zou kunnen komen met de eerdergenoemde term 'een groep SS-ers'?

Bekend is dat op het moment van aankomst van de eerste Britten er al geen Duitsers meer in het dorp waren. Want alle Duitsers die die ochtend nog in het dorp waren, waren in de loop van de ochtend en vroege middag het dorp al ontvlucht omdat ze wisten dat de Britten in aantocht waren en ieder moment in het dorp konden arriveren.

Betekent dus dat alle op die namiddag gevangengenomen Duitsers afkomstig moeten zijn van de half-tracks.

Hoeveel Duitsers gevangengenomen?

Nergens staat het exacte aantal genoemd, maar dat aantal is bij benadering wel vast te stellen via een omweg.

Om die berekening te kunnen maken vraag ik advies aan Will Trienekens, WO2-wapen- en voertuigdeskundige.

Want het is voor de berekening van belang te weten of er wel of geen Drilling-machinegeweer op deze half-tracks van het type Hanomag Sd.Kfz 251 was gemonteerd. Wanneer er wel een Drilling was gemonteerd, dan ging het om het specifieke type Hanomag Sd.Kfz 251/21 (ofwel officieel genaamd Schützenpanzerwagen 251/21 mit Flak-Drilling). Drilling staat voor Drilling MG151- machinegeweer, een anti-aircraft 3-loops 15 mm of 20 mm-machinegeweer dat werd bediend door een Panzergrenadier (boordschutter). Dit machinegeweer was zo krachtig dat het bij een gecombineerde vuursnelheid van 2000 rounds per minuut meer dan 3000 kogels in slechts 90 seconden eruit jaagt.

De Drillingslafette (ofwel affuit, het onderstel van een kanon of ander zwaar vuurwapen) had standaard twee trekkers om te kunnen schieten: een voor de 2 buitenste lopen, die lopen

vuurden daardoor dus gelijktijdig. En een trekker voor de middelste loop. Wanneer de schutter beide trekkers gelijktijdig overhaalde, dan vuurden alle 3 lopen gelijktijdig.

De theoretische vuursnelheid van de Drilling is 680 tot 740 schoten per minuut. Maar in realiteit gaat dit niet op, want de aan de Drilling gekoppelde 3 grote munitietrommels houden 2x 250 kogels voor de beide buitenste lopen en 1x 400 kogels voor de middelste loop. Deze trommels zijn snel leeg en die ter plekke vervangen kost tijd. Bovendien zijn de 3 lopen luchtgekoeld en die kunnen een continue belasting niet aan.

Door de aanwezigheid van de Drilling en van de overige bemanningsleden was de binnenruimte van die half-track zo beperkt dat er maximaal 1 extra kist munitie kon worden meegevoerd en standaard 3 reserve-geweerlopen.

Daarom werd de half-track met Drilling vaak ondersteund door een extra munitiewagen, ook een half-track, die maximaal 3000 kogels kon vervoeren.

Nu we bovenstaande gegevens weten, wat heeft dat voor gevolgen voor het maximale aantal bemanningsleden per half-track?

- Een half-track met Drilling kon maximaal 6 personen bevatten
- Een half-track zonder Drilling, maar met automatische bewapening gemonteerd, kon maximaal 9 personen bevatten.
- En een half-track zonder Drilling en zonder automatische bewapening aan boord kon maximaal 12 personen bevatten.

Is vervolgens na te gaan op hoeveel van de 5 half-tracks een Drilling was gemonteerd?
Ja.

Charles Manders was jarenlang elektronikawinkelier in Sint Anthonis en in de oorlogsjaren ook filmpionier. Hij maakte op 25 september eerst filmopnamen van terugtrekkende Duitsers en in de middag opnamen van de intocht van de Britten. Ook maakte hij direct na de uitschakeling van de half-tracks opnamen van die half-tracks. Uit zijn film, kopie aanwezig in het OWC-archief, kunnen we de nodige stills maken en beoordelen.

Ook de na 80 jaar in 2024 opgedoken foto van half-track 1 geeft duidelijkheid over wat daar op was gemonteerd.

- Van half-track nummer 5, die als eerste werd uitgeschakeld halverwege de Peelkant, is als enige geen filmbeeld beschikbaar. Maar wel een foto. Op die foto lijkt op de wagen geen Drilling gemonteerd, dus dat zou een extra munitiewagen of troepenwagen kunnen zijn.
- Van half-track 4, die door het Britse antitankkanon werd uitgeschakeld bij de ingang van het dorp, is op de filmbeelden van Manders te zien dat daar geen Drilling op was gemonteerd. Dus ook deze half-track is waarschijnlijk een extra munitiewagen of troepenwagen geweest.
- Van half-track 3, die in een huis reed in de Breestraat, is op de filmbeelden van Manders zichtbaar hoe deze wagen wordt weggesleept. Op de wagen is duidelijk een Drilling te zien.
- Van half-track 2 die langs Silvertop en Orr reed en eindigde op de akker op het Hoogveld is op filmbeelden van Manders te zien dat op deze wagen een Drilling was gemonteerd.
- Van half-track 1 die als eerste langs Silvertop en Orr reed en waarvandaan de dodelijke schoten werden gelost en die eindigde op de Boxmeerseweg is op de foto zichtbaar dat ook daar een Drilling op was gemonteerd.

Uitgaande van de in dat geval geldende maximale theoretische situatie van 3 half-tracks met Drilling + 2 half-tracks zonder Drilling en ook zonder verdere automatische bewapening gemonteerd, dan zouden er dus in het maximale geval 3 x 6 personen en 2 x 12 personen = maximaal 42 Duitse half-track-bemanningsleden zijn die bij de splitsing Gemertseweg – Peelkant hebben staan posten.

Dat is exclusief de 2 Duitsers in de Kübelwagen die ook aanwezig waren op de splitsing, maar naar Oploo vluchtten toen de Britse tanks in zicht kwamen vanuit Elsendorp. Nogmaals: de genoemde 42 personen is puur de theoretische maximale berekening, in werkelijkheid zal het aantal op de splitsing Gemertseweg – Peelkant aanwezige bemanningsleden lager zijn geweest.

Maar toen de 5 half-tracks in paniek moesten vluchten op de splitsing en vol gas de Peelkant op raceten, kon een onbekend aantal bemanningsleden en gewonden niet op tijd meekomen en bleef achter bij de splitsing. Anderen slaagden er nog net in de vertrekkende half-tracks vast te grijpen en hingen de hele route aan de zijkant van de wagens.

Vraag is dan: hoeveel Duitsers zaten er in, op of hingen aan de vluchtende half-tracks?

In het eerdergenoemde boek *Oorlog en Bevrijding in Oploo c.a.* beschrijven de auteurs Goossens en Van Gogh wat er met die 5 half-tracks en hun bemanningen is gebeurd nadat ze op de vlucht sloegen.

Wanneer die details per half-track nu bij elkaar worden gezet geeft dat het volgende overzicht:

- Half-track 5, uitgeschakeld halverwege de Peelkant (nabij huidige Peelkant 45): Daarbij direct 2 gesneuveld, rest gevlucht richting Oploo waarvan 6 gedood in een maisveld, enkelen ontsnapt.
- Half-track 4, uitgeschakeld bij begin Peelkant, ingang dorp (nabij huidige Peelkant 22): Daarbij direct 1 gesneuveld, 1 gevangengenomen, 1 neergeschoten, 1 dodelijk gewond.
- Half-track 3, eindigt tegen een huis in de Breestraat (huidige Breestraat 47): Daarbij sneuvelen direct een aantal bemanningsleden, onbekend hoeveel en of er gevangengenomen zijn of ontsnapt zijn.
- Half-track 2, rijdt zich vast op het Hoogveld en wordt vernietigd: Onbekend aantal gesneuvelden, gewonden of gevluchte bemanningsleden.
- Half-track 1, volgens de auteurs geraakt door een Britse voltreffer en ontploft bij Majoca (huidige Boxmeerseweg 14): Totale bemanning gesneuveld. Echter, de in 2024 opgedoken foto van deze half-track laat geen ontploffingsschade zien. Wel is nu bekend geworden dat de half-track met een enorme knal tegen de boom botste, waardoor de schade op de foto ontstaat. Dus moet geconcludeerd worden dat er dit geval onbekend is hoeveel bemanningsleden zijn gesneuveld en hoeveel zijn kunnen vluchten.

Bovenstaand overzicht geeft dus slechts zekerheid over 1 in Sint Anthonis gevangengenomen Duitser van het totale theoretisch maximaal mogelijke aantal van 42 half-trackbemanningsleden.

Maar in werkelijkheid zal dat aantal gevangenen hoger zijn geweest.

Want in het boek van Goossens en Van Gogh staat een getuigenis van een niet bij naam genoemde onderduiker die op Den Hoek zat ondergedoken. Hij heeft die middag in de buurt van de splitsing Lepelstraat – Perdshemel kort na het drama een aantal Duitse gevangenen gezien.

Ook dorpsbewoners die na het drama tevoorschijn kwamen uit de woningen en kelders zagen in de buurt van de fatale splitsing een aantal zojuist door de Britten gevangengenomen Duitse militairen, Duitsers met moedeloze gezichten.

Maar er was ook 1 Duitser uit Hamburg bij met een blij gezicht die zei: *Glücklich ist der Krieg für mich zu Ende.* ("Gelukkig is de oorlog voor mij ten einde.")

Ook in het boek staat de getuigenis van Egbert Peters, toenmalig inwoner van Den Hoek, die kort na de dood van Silvertop met een brancard Silvertops lichaam naar het kerkhof heeft gebracht en daar zag hoe op het kerkhof 2 gevangengenomen angstige Duitsers het graf voor Silvertop aan het graven waren in opdracht van de Britten.

Maar ook al zijn er naast dit beschreven aantal gevangengenomen Duitsers nog een aantal half-trackbemanningsleden krijgsgevangen gemaakt, vastgesteld kan worden dat het in ieder geval geen groot aantal of een hele groep Duitsers is geweest.

En kan het dus ook niet een grote groep gevangengenomen SS-ers geweest zijn die op die middag door de straten van Sint Anthonis zou hebben gelopen.

Dat er wel SS-ers gevangengenomen zijn is een feit, eerder schreef ik al dat een aantal manschappen die de half-tracks bemanden behoorden tot SS Sperrverband Heinke (zie hoofdstuk 5).

Datumverwarring

Misschien is er verwarring met de datum? Want juist zaterdag 23 en zondag 24 september zijn ook al chaotische dagen in Sint Anthonis. Die dagen is het in het dorp ook een komen en gaan van Britse eenheden en Duitse troepen.

Zo wordt op zondag 24 september, tegen het einde van de ochtend, in Sint Anthonis door de Britten tijdens nieuwe vuurgevechten met de Duitsers in het dorp een Duitse munitiewagen in brand geschoten op de hoek Perdshemel – Breestraat. Ook worden daarbij Duitse auto's en motoren onder vuur genomen. In totaal vallen er die ochtend 4 Duitse doden en een aantal gewonden. Er worden door de Britten zo'n 40 Duitsers krijgsgevangen gemaakt, evenals 2 NSB-ers.

Mensen in omliggende dorpen, die intussen weten dat de Britten in Sint Anthonis zijn, sturen iedere Duitser die aan hen de weg vraagt, maakt niet uit waar die Duitser eigenlijk naartoe moet, rechtstreeks naar Sint Anthonis. Mede daardoor keren de Britten 's avonds volgeladen met Duitse krijgsgevangenen weer naar Grave terug.

Daarna, diezelfde avond, komen er toch weer andere Duitse militairen naar het dorp.

De Britten hebben die 40 Duitse krijgsgevangenen zoals gezegd dezelfde avond afgevoerd en die grote groep gevangenen kan daarbij inderdaad een korte afstand door het dorp hebben afgelegd.

Is dat dan de groep krijgsgevangenen die wordt bedoeld?

In ieder geval zijn het geen SS-ers, is er ook geen handgranaat gegooid en zijn er ook geen executies door de Britten.

En zijn de 4 Britse officieren op die zaterdag en zondag nog niet eens in de buurt van Sint Anthonis.

Dus ook deze mogelijke datumverwarring als component van het handgranaatscenario kunnen we hierbij uitsluiten.

De gevangenenafvoer

Maar stel dat op die maandag 25 september de in het dorp gevangengenomen Duitsers wel door de straten zouden hebben gelopen tijdens hun afvoer. Zouden zij dan Harvey, Thompson, Silvertop en Orr daarbij gepasseerd kunnen zijn terwijl die nog aan het overleggen waren op de splitsing Lepelstraat – Perdshemel?

Ja.

Want de krijgsgevangenen moesten sowieso worden afgevoerd, ze konden niet in het dorp blijven. Het is onbekend waar de die maandagmiddag gevangengenomen Duitsers door de Britten zijn verzameld en waar naartoe en wanneer exact ze zijn afgevoerd.

Wanneer ze kort na de uitschakeling van de half-tracks zijn afgevoerd, dan is er een mogelijkheid dat ze vanuit het dorp zijn afgevoerd in de richting van Oploo. En in dat geval kwamen de krijgsgevangenen inderdaad over de splitsing Lepelstraat – Perdshemel en dus langs de 4 officieren.

Waarbij ook moet worden opgemerkt dat Harvey, Thompson, Silvertop en Orr zeker geen complete lange vergadering hebben belegd op die splitsing. Hun overleg moest kort en bondig zijn, mede gelet op de risicovolle omstandigheden waaronder daar overlegd werd. Het betekent wel dat de tijdspanne van het passeren van de half-tracks, vervolgens de uitschakeling van de half-tracks en de afvoer van de gevangenen en het gooien van de handgranaat naar de officieren dan tijdtechnisch gezien wel heel kort moet zijn geweest, ofwel zelfs bijna onmogelijk moet zijn geweest.

Daarbij moet vooraf ook bij de Britten al bekend zijn geweest dat het afvoeren van de Duitse gevangenen vlak langs de locatie waar de 4 officieren in druk overleg waren direct grote veiligheidsrisico's met zich mee zou brengen. Waarom zouden de Britten dan toch bewust hebben gekozen dat veiligheidsrisico te willen lopen?

12. De Duitse graven

De Duitse graven op het kerkhof

Leveren de namen van 8 Duitse gesneuvelde militairen die op die 25e september 1944 en de dag daarna werden begraven op het kerkhof in Sint Anthonis nog extra informatie op via de Duitse instanties?

Richard Schoutissen geeft mij gedetailleerde informatie op mijn vraag.

De 8 Duitse graven op het kerkhof lagen daar in het verlengde van de 4 graven van Ellis, Wilson, Lock en Silvertop. De 8 Duitsers lagen daar anoniem in de aarde begraven tegen de kerkhofmuur in de hoek Breestraat – wandelpad en hun graven werden niet voorzien van een kruis of grafsteen.

Op 27 oktober 1955, meer dan 11 jaar later, werden hun stoffelijke resten opgegraven door de Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht en overgebracht naar de Duitse begraafplaats in Ysselsteyn waar ze de volgende dag, 28 oktober 1955, werden herbegraven.

Voor de opgraving in Sint Anthonis werd aan de 8 graven eerst een codenummer toegekend, van rechts naar links respectievelijk D-1323 t/m D-1330.

Ook werd er alsnog identificatie gedaan van de stoffelijke resten. Waarna in dat proces aan 4 van de 8 in Sint Anthonis begraven Duitsers alsnog een naam kon worden toegekend en de 4 overige nu nog altijd als onbekende Duitse soldaat staan geregistreerd.

D-1323:

Onbekende Duitse soldaat

Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-245

D-1324:

Obergefreiter Erwin Rohrer (19 september 1911 – 25 september 1944)

Infanterie-Geschütz-Ersatz Kompanie 25 (motorisiert) / I.G.Ers.Kd.(mot.) 25-1357

Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-246

D-1325:

Untersturmführer/ SS-Oberscharführer Kurt Manfred Brinker (16 mei 1914 – 25 september 1944)

15./SS "Der Führer"

Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-247

Opmerking: wanneer men de achterzijde van het RvO (Rapport van Overbrenging) controleert droeg deze persoon een Luftwaffe-uniform met de rangonderscheiding van Oberfeldwebel – *"resten van Duits mil. uniform (Luftwaffe) met rangonderscheiding voor Ob.Feldwebel. Zeer zwaar gebouwd persoon."* waarvan het onderstreepte echter niet overeenkomt met zijn dossier.

Bij het herbegraven van de 8 Duitse soldaten in Ysselsteyn moet er een fout zijn gemaakt. Vermoedelijk is Brinker verwisseld met één van de onbekende stoffelijke resten tijdens de her-identificatie aangezien Brinker niet tot de Luftwaffe behoorde.

Kurt Brinker
(Foto: Oorlogsslachtoffers.nl)

D-1326:
Onbekende Duitse soldaat
Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-248

D-1327:
Unteroffizier Hermann Münzer (? – 16 oktober 1944)
177- Stammkompanie Infanterie-Ersatz-Bataillon (motorisiert) 119
Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-249
Opmerking: de overlijdensdatum van Münzer werd later aangepast van 17 oktober naar 16 oktober. Maar in de toenmalige identificatie en her-identificatie zitten veel verschillen dat het wel twee verschillende personen lijken, zowel qua lengte als de schedelomtrek, schoenmaat en het gebit. Daarnaast lijkt het enigszins vreemd dat iemand die sneuvelt op 16 oktober 1944, 3 weken na 25 september, daarna in Sint Anthonis op het kerkhof wordt begraven te midden van 7 andere militairen die daar al sinds 25 september in rij zijn begraven. Waarom is Münzer toen specifiek op dat kerkhof in Sint Anthonis begraven, letterlijk te midden van die andere 7?

D-1328:
Onbekende Duitse soldaat
Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-250
Opmerking: Luftwaffe Kragenspiegel (kraagembleem) wijst op de rang Gefreiter of de rang Unterfeldwebel

D-1329:
Oberfeldwebel Heinz Neumann (1 mei 1915 – ? september 1944)
Fliegerschule Görlitz Schuler-Kompanie A/B 38 / Fl.Schüle A.B.Görlitz Schüler Komp.38
Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-251

D-1330:

Onbekende Duitse soldaat

Herbegraven in Ysselsteyn op 28 oktober 1955, graf AM-10-252

Opmerking: er zijn twijfels of de persoon in dit graf Kurt Manfred Brinker is, maar er is officieel voor gekozen om graf AM-10-247 toe te wijzen aan de naam Kurt Manfred Brinker.

De Duitse veldgraven

Zes jaar eerder, op 21 december 1949, zijn er in de omgeving van Sint Anthonis ook 5 Duitse veldgraven geruimd en de stoffelijke resten daarvan overgebracht naar Ysselsteyn waar ze de volgende dag, 22 december 1949, zijn herbegraven. Het gaat hierbij om:

Fahnenjunker-Gefreiter Gerhard Arndt (21 mei 1925 – 12 oktober 1944)

52- SS-Untersführerschule Radolfzell.

Tijdelijk graf bij de toenmalige Peelkant 7, Sint Anthonis.

Herbegraven in Ysselsteyn op 22 december 1949, graf AA-10-241

Opmerking: in het RvO (Rapport van Overbrenging) wordt aangegeven dat de stoffelijke resten in graf AA-10-241 van een onbekende zijn aangezien geen identiteitsplaatje werd aangetroffen. Op de stoffelijke resten in het tijdelijke graf in Sint Anthonis werd een zakmes aangetroffen. Dit deponeren van een zakmes op het lijk zou ergens voorgeschreven staan bij de Duitsers of geallieerden en had tot doel het lijk cq stoffelijke resten op een later tijdstip met een metaaldetector eenvoudiger te kunnen lokaliseren.

Ook werd er een Soldbuch aangetroffen van Wilhelm Ballo, geboren op 7 maart 1914 in Duisburg (ook een lid van dezelfde tankbemanning als de persoon in graf AA-10-241). Ballo zou oorspronkelijk in Oploo begraven zijn geweest, hij was drager van de Erkennungsmarke A-52-SS-Untersführerschule Radolfzell.

Bij een her-identificatie in 1963 werd hetzelfde identiteitsplaatje echter aan Fahnenjunker-Gefreiter Gerhard Arndt gekoppeld. Die rang lijkt echter niet te kloppen met die van iemand met een Erkennungsmarke van de SS omdat dit een rang van de Wehrmacht was, binnen de Waffen-SS zou dit een Sturmmann zijn. De overlijdensdatum van Arndt, 8 maart 1945, werd later aangepast naar *Vermisst seit 12.10.44* (vermist sinds 12 oktober 1944).

Het veldgraf van deze militair lag 60 meter ten noorden van het toenmalige adres Peelkant 7 en dan 6 meter van de weg verwijderd. Peelkant 7 lag aan de ingang van het dorp en was destijds de winkel van Hubertus Verstegen. Anno nu is dat het adres Peelkant 22.

Het was ook de locatie waar half-track 4 door de Britten werd uitgeschakeld. Maar door het verschil in data (uitschakeling half-track op 25 september en vermissing Arndt op 12 oktober) is het onmogelijk dat Arndt één van de bemanningsleden op de half-track is geweest.

Toch blijft het vreemd dat iemand die vermist raakte op 12 oktober 1944 cq sneuvelde op 12 oktober, toen er in Sint Anthonis geen Duitsers meer aanwezig waren, tijdelijk werd begraven op de Peelkant bij de ingang van het dorp.

De vragen die tot nu toe niet zijn beantwoord zijn waar en hoe exact Arndt is gesneuveld en waarom is hij op die specifieke plek op de Peelkant begraven?

Onbekende Duitse soldaat

Tijdelijk graf bij de toenmalige Peelkant 33, Sint Anthonis

Herbegraven in Ysselsteyn op 22 december 1949, graf AA-10-242

Heinrich Rheinfelder (6 september 1925 – 25 september 1944)

-04626-Rekr.Dep.d.Waffen SS / 3./ SS-Panzer-Aufklärungs-Abteilung 10

Herbegraven in Ysselsteyn op 22 december 1949, graf AA-10-245

Opmerking: Rheinfelder was onderdeel van de 3./ SS Panzer-Aufklärungs-Abteilung 10 (10. SS-Division), onderdeel van Sperrverband Heinke dat weer onderdeel was van Kampfgruppe Walther. Hij is een van de 2 Duitsers die door de Britten in de Molenstraat in Sint Anthonis van een van de half-tracks werd geschoten en daarna tijdelijk werd begraven bij de mestvaalt bij Van Sambeek aan de Molenstraat.

Op het moment dat Rheinfelder werd begraven was zijn identiteit onbekend. Wel was een identificatieplaatje bij hem aanwezig, maar daar stond geen naam op.

Alleen 4. Kompanie SS-Panzer-Aufklärungs-Abteilung 4 werd op dat plaatje genoemd.

Een kruis zonder naam werd bij zijn graf gezet.

Opvallend detail is dat Rheinfelder op dat moment een portefeuille met daarin 28 foto's bij zich droeg. De portefeuille bevatte helaas ook niet zijn naam.

Een Britse Rode Kruismilitair die aanwezig was toen Rheinfelder werd begraven gaf de portefeuille aan Van Sambeek.

Op 21 november 1949 zijn door de Nederlandse Dienst Identificatie en Berging de stoffelijke resten van Rheinfelder opgegraven op het terrein van Van Sambeek en daarbij is rapport opgemaakt, o.a. van Rheinfelders gebit.

De stoffelijke resten zijn uiteindelijk overgebracht naar de Duitse begraafplaats in Ysselsteyn en daar herbegraven op 22 december 1949. Bij de opgraving in Sint Anthonis heeft Van Sambeek de portefeuille met de 28 foto's aan de dienstmedewerkers meegegeven en is de portefeuille beland bij de staf van de dienst in Den Haag.

Pas in september 1957, 13 jaar na zijn dood, kon de identiteit van Rheinfelder officieel worden vastgesteld en kon zijn familie alsnog worden ingelicht over het lot van Heinrich die al die jaren als vermist gold.

Heinrich Rheinfelder
(Foto: Oorlogsslachtoffers.nl)

Brinkmann

Herbegraven in Ysselsteyn op 22 december 1949, graf AA-10-246

Johann Rogos (24 juni 1924 – ?)

3958-St.Kp.G.E.B.211

Herbegraven in Ysselsteyn op 22 december 1949, graf AA-10-247

Bemanningsleden op de half-tracks

Wanneer we kijken wie van de nu wel bekende namen ook daadwerkelijk volgens de officiële documenten zijn gesneuveld op die 25e september 1944 in Sint Anthonis, dan blijven er 3 namen over:

- Heinrich Rheinfelder
- Erwin Rohrer
- Kurt Brinker

Dat Rheinfelder aanwezig was op half-track 1, 2 of 3 is 100% bewezen.

Of Rohrer en Brinker ook bemanningsleden van een van die half-tracks zijn geweest is in dit stadium helaas nog niet 100% vast te stellen.

Van Rohrer ontbreekt daartoe de informatie.

Over Brinker zegt zijn dossier in het Bundesarchiv in Berlijn dat hij zwaargewond is geraakt op die maandag 25 september in Oploo en daarna is verpleegd in een nonnenklooster. Maar is hij eerder die middag inderdaad in het dorp Oploo zwaargewond geraakt tijdens vuurgevechten met de daar toen binnentrekkende Britten, of toch later in Sint Anthonis als bemanningslid van een van de half-tracks?

Want wanneer een Brits of Duits dossier meldt dat iemand is gesneuveld op een bepaalde locatie of plaats, dan hoeft dat niet altijd de daadwerkelijke 100%-locatie te zijn geweest. Een betere locatieomschrijving zou zijn: Omgeving Oploo. Waarbij dus Sint Anthonis wel direct in aanmerking komt. Want Oploo had geen nonnenklooster. Sint Anthonis had wel een nonnenklooster, naast de pastorie, aan het plein de Brink.

In dat klooster woonden de Zusters van Liefde, volledige naam "Congregatie van de Zusters van Liefdadigheid van Jezus en Maria, de Moeder van den Goeden Bijstand". Bekend is dat in het klooster inderdaad Duitse gewonden zijn verpleegd, maar onbekend wie of tijdens welke exacte periode.

Wanneer Brinker inderdaad zwaargewond zou zijn geraakt als bemanningslid van de half-tracks, dan is dat op 25 september rond 16.30 gebeurd, de tijd waarop die half-tracks door Sint Anthonis raceten en Orr en Silvertop neerschoten.

Wanneer Brinker dan vanaf die locatie door de Britten naar het nonnenklooster is gebracht, dan zou hij diezelfde avond daar alsnog gestorven moeten zijn (nog steeds 25 september).

Is het mogelijk dat Brinker een van gewonden is van de dag ervoor, zondag 24 september, tijdens de gevechten tussen de Britten en de Duitsers in het dorp en toen door de Britten gewond is achtergelaten en door de daarna terugkerende Duitsers zelf naar het nonnenklooster is gebracht. Of is er een dorpsbewoner die de Duitser vond en hem naar het nonnenklooster heeft gebracht?

Nee, deze mogelijkheid gaat niet op. Brinker was onderdeel van de 15./SS "Der Führer" en zover bekend waren er onder de Duitse militairen die op zondag in het dorp verschenen geen SS-ers.

In de beide laatste gevallen heeft Brinker nog een dag geleefd en is gestorven in dat klooster de volgende dag (25 september). Maar waarschijnlijk is dit nooit meer exact te bewijzen en loopt ook dit spoor dood.

De plek op het kerkhof in Sint Anthonis waar die 8 Duitse graven lagen is na de opgraving in 1955 nooit meer opgevuld met nieuwe graven, maar is altijd een lege hoek gebleven. Tot er een aantal jaren geleden een stuk beklinterd looppad overheen werd gelegd.

*De uiterste hoek op het kerkhof anno nu, de exacte locatie waar tussen 1944 en 1955 de lichamen van de 8 gesneuvelde Duitse militairen in 1 rij lagen begraven.
(Foto: Collectie Arno van Dijk)*

De uitgeschakelde half-tracks (fotosectie)

Hanomag Sd.Kfz 251/21 – Duitse half-track met het drie-loops 15 mm of 20 mm-machinegeweer

(Foto: Wikimedia Commons/Catalogue of enemy ordnance materiel, edition 1, Chief of Ordnance, 1 April 1945, Unclassified – free for publication, Public Domain Mark)

*In this photo no photo changes or photo adjustments were made by the author and/or Stichting Overloon War Chronicles / Overloon War Chronicles Foundation
nl.m.wikipedia.org/wiki/Bestand:Sdkfz_251.21_drilling.jpg*

Een gecamoufleerde Duitse half-track rijdt in de ochtend van maandag 25 september door de Breetstraat in Sint Anthonis op weg naar Overloon en Venray, hier ter hoogte van het huis van Charles Manders en de familie Remmen (achtergrond rechts). Dit is niet de half-track die verderop tegen een huis zou rijden, is daardoor ook geen onderdeel geweest van de 5 half-tracks en heeft dus niets te maken met de dood van Orr, Silvertop en Lock. Waarschijnlijk is dit de half-track die vanaf de eerder gekozen positie in Ledeacker vlucht richting Overloon. (Foto: Still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

De als eerste uitgeschakelde half-track op de Peelkant. Uiterst rechts op de foto is de kerktoeren van Oploo zichtbaar.

De witte band om de arm van de man rechts in beeld, is de band van de LKP (Landelijke Knokploegen). Een gewapende verzetstak die tijdens de oorlog o.a. overvallen pleegde op kantoren van de Duitse bezetter om persoonsbewijzen en distributie- en voedselbonnen voor onderduikers te verkrijgen. Ook liquideerde de LKP Duitsers en collaborateurs en pleegden ze sabotage.

(Foto: Collectie Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck)

De als tweede uitgeschakelde half-track op de Peelkant (totaalshot). Aangezien hier geen Drilling-machinegeweer op lijkt te staan, is dit waarschijnlijk een munitiewagen of grenadiervaartuig zonder extra bewapening.

(Foto: Still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

*Dezelfde half-track, maar nu in close-up.
SdKfz 251/21 Ausf. D, Pz.Brigade 107, Pz.Gren.Batl. 2107 met kentekenplaat WH-1787981.
Op de voorkant is het insigne zichtbaar van de 107. Panzerbrigade.
(Foto: Still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)*

*Insigne van de 107. Panzerbrigade
(Foto: Collectie Stichting Overloon War Chronicles)*

Een Britse Cromwell ARV (Armoured Recovery Vehicle) trekt in de Breestraat de half-track die daar tegen een huis reed weg van het huis.

(Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

Vervolgscène. In deze still is het insigne van de 107. Panzerbrigade zichtbaar linksonder op de half-track. Het nummer op deze half-track is 412. Het eerste cijfer geeft de Kompanie aan waar deze half-track onderdeel van was, het tweede cijfer het Bataillon, het derde cijfer het voertuignummer. Hier dus de 4. Kompanie, 1. Bataillon, voertuig 2.

(Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

Vervolgscène waarin deze half-track met kentekenplaat WH-1787988 nu zichtbaar aan de voorkant wordt weggesleept door de Britten, onder belangstelling van de lokale bevolking. (Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

Dezelfde half-track tijdens de wegsleepactie. Let op het Drilling MG151- machinegeweer (Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)

*Het Drilling MG151- machinegeweer van de half-track die werd uitgeschakeld op het Hoogveld,
(Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)*

*De resten van de half-track die werd uitgeschakeld op het Hoogveld.
(Foto: still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)*

De onbekende foto die na 80 jaar in juli 2024 plotseling opdook en toegevoegd kon worden aan dit dossier. Met daarop de half-track met kenteken WH-1787983 waar vanaf Lock, Silvertop en Orr zijn beschoten en dodelijk werden getroffen. De half-track die probeerde te ontsnappen via de Boxmeerseweg en daarbij tegen een boom crashte, 200 meter na huis Majoca. Links de beschadigde boom. Op de achtergrond de boerderij met het huidige adres Zandkant 5-5A. Links is de richting naar Sint Anthonis, rechts naar Boxmeer (!) En juist die richting maakte deze foto qua research zo verwarrend. Want de wagen staat hier tegen de verwachting en logica in met de neus in de richting van Sint Anthonis!

Toenmalig bewoner van de Zandkant Johan Peters (in 1944 elf jaar) heeft n.a.v. deze foto in juli 2024 aan Arno van Dijk verklaard dat hij de knal hoorde van het voertuig tegen de boom (hier links op de foto). Korte tijd later ging hij kijken en zag het voertuig met de hier beschadigde zijkant tegen de boom links staan, met een dode Duitse militair die half achter uit de bak hing. Het voertuig stond toen met de neus richting Boxmeer. De volgende dag werd het voertuig door de Britten gedraaid. Twee Britse gevechtswagens duwden de half-track die schuin op de weg stond en daardoor de doorgang blokkeerde van de weg. De half-track draaide door deze duwactie bijna 180 graden om zijn as en kwam vervolgens in deze

positie te staan, nu met de neus in de richting van Sint Anthonis, tot het moment dat de wagen door de Britten werd afgevoerd.

Op de half-track staat het Drilling-geschut waarvan hier nog 1 loop is gemonteerd. De buitenste twee lopen ontbreken.

Het verhaal dat deze half-track zou zijn uitgeschakeld door een afgevuurde granaat door een Britse tank op de splitsing Boxmeerseweg – Stevensbeekseweg en daarbij ontploft zou zijn lijkt niet te kloppen. Deze foto laat geen explosie-impact zien, wel een ongeluk-impact. Will Trienekens (WO2-voertuigen- en wapendeskundige) heeft in juli aan Arno van Dijk gemeld naar aanleiding van de schade aan het voertuig op deze foto:

“In die tijd had je in principe een drietal soorten granaten. Twee werden vaak gebruikt om gepantserde voertuigen uit te schakelen:

- De pantsergranaat (armor-piercing grenade): dat was een granaat die puur op kinetische energie werkte, die ging daar dwars doorheen. Gelet op de dunne pantsering zijn daar op de foto geen aanwijzingen voor. Wanneer de holle lading (hollow charge): dan had je meer schade moeten zien en was er bijna 100% zeker brand geweest gelet op de enorme hitte die er was ontstaan. Daar zijn geen sporen van.*
- De explosieve granaat (HE round): dan was het voertuig als een blikje uit elkaar gegaan en daar zijn ook geen aanwijzingen op de foto te zien.*

Je zou nog kunnen beargumenteren dat het misschien een antitankgeweer was. De Britten gebruikten het Boys antitankgeweer. Maar dat was in het begin van de oorlog. Tegen het einde zag je dat geweer niet meer. Dat was gewoonweg niet effectief meer, dus die kans dat dat wapen hier nog is gebruikt is uiterst klein. Kortom: alles wijst meer op gewoonweg een ongeluk. En niet op een externe inwerking door een granaat.”

Betekent dat de Britse tank op de splitsing wel een granaat kan hebben afgevuurd op de steeds verder uit het zicht rakende half-track, maar dat is dus niet een treffer geweest die tot de uitschakeling van deze half-track heeft geleid.

(Foto: Collectie Museum Van postzegel tot tank)

*Detailopname met duidelijk zichtbaar het kenteken WH-1787983 en het logo van de 107. Panzerbrigade.
(Foto: Collectie Museum Van postzegel tot tank)*

Close-up van deze half-track met kenteken WH-1787983, met hier zichtbaar aan de zijkant het nummer 414. Deze cijfercombinatie bewijst dat ook dit voertuig net als de half-track met nummer 412 onderdeel was van de 4. Kompanie, 1. Bataillon en het hier dus gaat om voertuig 4 binnen dat Bataillon.

Of ook de andere drie half-tracks een nummer hadden dat startte met het cijfer 4 is niet te herleiden uit de tot nu toe beschikbare beelden en foto's. De kans dat die wel zo'n cijfer startende met 4 hadden is echter zeer waarschijnlijk.

(Foto: Collectie Museum Van postzegel tot tank)

Kaart van de Boxmeerseweg in 1944 (links) met de exacte locatie (zie rode pijl) waar half-track 1 eindigde, tegen de boom exact 200 meter na het huis met de naam Majoca.

De Britse tank stond opgesteld op de splitsing uiterst links. De Britse tank had vanaf dat punt het perfecte schootsveld richting Boxmeer.

Rechts de kaart uit 2024 waarbij de splitsing een rotonde is geworden.

De gele lijn op deze kaart is de oude Boxmeerseweg, dus dezelfde als de rode lijn op de linkerkaart. De rode lijn op het rechterkaartje is de Provinciale Weg N272 tussen Sint Anthonis en Boxmeer die gereed kwam in 1970. De oude Boxmeerseweg (de gele lijn) werd toen automatisch een parallelweg voor lokaal- en landbouwverkeer.

Ter voorkoming van verwarring: het omcirkelde cijfer 2 op dit kaartje heeft niets te maken met de locatie waar de half-track werd uitgeschakeld. (Bron kaart: Collectie Piet Peters)

13. Mitrailleurkogels of kogels uit de Drilling?

Terug naar het kogelscenario.

Want er is nóg een onduidelijke situatie die moet worden bekeken.

Er is namelijk de eerdergenoemde ooggetuigenverklaring uit het boek van Goossens en Van Gogh *Oorlog en bevrijding in Oploo c.a.* die zegt dat de 4 officieren zijn getroffen door mitrailleurkogels afgevuurd vanaf de half-tracks.

Tegenover die verklaring staan de tekstpassages van auteurs Swarts en Didden die in hun boeken *Einddoel Maas* en *Kampfgruppe Walther and Panzerbrigade 107* schrijven dat Silvertop en Orr zijn geraakt door kogels van het Drillingmachinegeweer.

Dat er door de Duitsers tijdens hun rit door de Molenstraat en Lepelstraat is geschoten met de Drilling is mogelijk, maar er zijn tot nu toe geen Drillingkogelinslagen bekend langs de door de half-tracks gereden route in het dorp inclusief de splitsing. Ook worden niet specifiek Drillingsschoten genoemd in de beschreven getuigenverklaringen over die 25e september 1944. De vraag is nu echter in hoeverre kogels vanuit de Drilling aannemelijk kunnen zijn als doodsoorzaak van Silvertop en Orr.

Ook hier wil ik weten wat de bron is van Swarts en Didden voor hun tekstpassages dat kogels uit de Drilling de doodsoorzaak is van Silvertop en Orr. Het is naast mijn eerdergenoemde vraag over de aanwezigheid van de tank commander en de peloton-sergeant een tweede vraag die ik voorleg aan Didden. Maar zoals gezegd laat het antwoord op dit moment helaas op zich wachten.

Will Trienekens, WO2-wapendeskundige, bevestigt dat door de enorme vuurkracht van de Drilling de lichamelijke verwondingen veroorzaakt door het kaliber van de Drilling-kogels direct al heel groot zullen zijn.

Ook al is dat weer afhankelijk van het soort munitie dat door de Drilling zou zijn afgeschoten. Maar ook al zit er een verschil tussen een solid shot (of round shot, of simpelweg 'ball' genoemd, een massief bolvormig projectiel zonder explosieve lading) en een schot met Aufschlagzünder (explosie), ook bij een solid shot afgevuurd uit de Drilling is de schade dan al zeer aanzienlijk en in het uiterste geval zijn lichaamsonderdelen onherstelbaar kapot of zelfs helemaal afgerukt. Dus sterft de getroffene bijna zeker door shock of bloedverlies.

Dus is de vraag of Orr, Silvertop, Harvey en Thompson zijn geraakt door kogels afgeschoten uit de Drilling nu bijna 100% zeker met nee te beantwoorden:

- We hebben al kunnen vaststellen dat Silvertop, Orr, Harvey en Thompson allemaal tegelijkertijd werden getroffen door hetzelfde kaliber kogel. Gelet op enerzijds de (dodelijke) verwondingen van Silvertop (direct gesneuveld) en Orr (die niet direct sneuvelde, maar bij kennis was en pas later op weg naar het hospitaal overleed) en anderzijds de niet-dodelijke (lichtere) verwondingen van Harvey en Thompson gaat het definitief om mitrailleurkogels en niet om het grotere kaliber Drilling-kogels.
- De Drilling kan technisch gezien standaard niet zo ver omlaag worden gericht dat die vervolgens personen op een afstand van minder dan 10 meter kan raken. Narekeningen ter plaatse op de splitsing leert ons dat de 4 Britse officieren wel op minder dan 10 meter stonden van de plaats waar de half-tracks passeerden. Dat lager richten van de Drilling kan overigens wel wanneer de half-track vrij scheef gaat hangen aan de zijkant in de schietrichting. Maar bij het nemen van de bocht Lepelstraat – Perdshemel (bocht naar links) zal de wagen door die bochtrichting en snelheid logischerwijs inderdaad naar rechts overgeheld zijn, dat is tegengesteld aan de schietrichting die heeft plaatsgevonden op de splitsing. Dat betekent dat de Drilling dan al helemaal niet ver genoeg naar de

linkerkant naar beneden gericht zou kunnen worden om de 4 officieren te kunnen raken.

De eerdergenoemde ooggetuigenverklaring van de bewoner van Den Hoek die in 1969 aan auteurs Goossens en Van Gogh zei dat hij op die tragische maandag een Duitser in een groene camouflagejas als een bezetene met zijn mitrailleur vanaf de half-track had zien schieten, waarbij een Britse officier dodelijk getroffen neerviel, is dus volkomen betrouwbaar.

Het type machinegeweer en kaliber

Nu we definitief 100% weten dat het geen Drillingkogels zijn geweest die Silvertop en Orr noodlottig werden, maar machinegeweerkogels zoals de ooggetuigenverklaring al beweerde, is dan ook na te gaan met welk soort machinegeweer de Duitsers vanaf de half-tracks hebben geschoten? En door welk kaliber kogel Harvey, Thompson, Silvertop en Orr zijn geraakt?

Aangezien de 4 officieren bij elkaar stonden en de splitsec waarin zij het slachtoffer werden, is het bijna 100% zeker dat zij alle 4 door hetzelfde kaliber kogel zijn getroffen. En dus niet door verschillende kalibers afgevuurd uit verschillende wapens door verschillende Duitse militairen op de 2 half-tracks.

Het schampschot bij Harvey of de doorboorde long bij Thompson geven geen directe indicatie over welk kaliber er is gebruikt door de Duitsers.

En Silvertop werd binnen een paar uur na zijn dood begraven op het kerkhof in Sint Anthonis. Zover bekend zijn daar voorafgaand aan zijn begrafenis geen documenten opgesteld waarin exact beschreven staat welke dodelijke verwondingen hij exact had opgelopen.

Bij Orr ligt dat anders, bij hem zou wel bekend kunnen zijn door welk kaliber kogel hij dodelijk gewond is geraakt, aangezien hij in 1947 vanuit zijn tijdelijke graf in De Rips is overgebracht naar de Overloon War Cemetery in Overloon, onder beheer van de Commonwealth War Graves Commission (CWGC).

Bij deze overbrengingen cq herbegravenissen werd per gesneuvelde militair een Initial Burial Report opgesteld door de Britse Grave Registration Unit en/of de Grave Concentration Unit. Standaard bevattende een exact overzicht welke stoffelijke resten werden begraven in het graf. Misschien dat uit het report m.b.t. Orr te filteren is over welk kaliber het zou gaan.

Mijn navraag bij de CWGC naar het report over Orr levert helaas geen inhoudelijk resultaat op.

Want zo'n report is nooit openbaar en er wordt door de CWGC of andere Britse instanties ook geen enkele nadere informatie verstrekt over de exacte individuele inhoud van een Initial Burial Report.

Dus moeten we op een andere, indirecte manier bepalen welk kaliber en wapen er is gebruikt door de Duitsers op de half-tracks die 25e september.

En daarom ga ik op zoek naar een regenpijp.

Het mysterie van de regenpijp

In de jaren 90 vond in Sint Anthonis in het toenmalige Bondsgebouw aan de Brink/Breestraat (nu restaurant *De 3 Burgemeesters*) 2 keer een tentoonstelling plaats over de Tweede Wereldoorlog met de focus op het lokale aspect. De eerste tentoonstelling was in mei 1991 en de tweede werd gehouden in mei 1995, ten tijde van de onthulling van het monument *De zon van onze hoop* op de splitsing.

Een van de items die toen in het Bondsgebouw werden tentoongesteld was een stuk metalen regenpijp van anderhalve meter, afkomstig van een van de huizen aan de splitsing Lepelstraat – Perdschemel/Kolonel Silvertoplaan. Namelijk het huidige adres Kolonel Silvertoplaan 9, ofwel het eerste huis aan de rechterkant wanneer men op de splitsing staat en dus het huis waar beide half-tracks passeerden. In dat tentoongestelde stuk regenpijp

zaten nog de kogelgaten uit 1944 waarvan zeker was dat die afkomstig waren van kogels afgevuurd vanaf de Duitse half-tracks.

Wanneer nu in dit onderzoek alsnog de diameter van die kogelgaten in die pijp zou kunnen worden gemeten, dan is vervolgens te herleiden met welk kaliber er toen door de Duitsers is geschoten op de splitsing.

Let wel: die kaliberherleiding zou hoe dan ook nooit 100% kunnen aantonen dat ook daadwerkelijk met datzelfde ene wapen of datzelfde kaliber de 4 officieren zijn beschoten.

Maar gelet op de toenmalige exacte locatie van die regenpijp en de locatie van het huis aan de splitsing, zou deze kaliberherleiding toch een grenzende zekerheid kunnen bieden.

De Heemkundekring doet vervolgens op mijn verzoek onderzoek naar waar die regenpijp zich anno nu zou kunnen bevinden. Maar helaas blijkt die pijp binnen de kring onbekend te zijn. Ook andere personen die ik over de regenpijp spreek weten niets van die pijp, of kennen die pijp wel, maar weten helaas niet waar die momenteel is. Misschien is de regenpijp ergens in de afgelopen 30 jaar weggegooid of op de schroothoop beland.

De buitenmuur

Toch is er nog een andere manier om te achterhalen over welk mogelijk wapen en kaliber we praten.

Daarvoor moeten we vanaf de fatale splitsing 400 meter terug op de route Molenstraat – Lepelstraat, terug naar het toenmalige huis van Van de Mortel op de splitsing Molenstraat – Henri Dunantstraat. Want de nu nog altijd aanwezige kogelgaten in de buitenmuur van dat huis zijn afkomstig van een of meerdere van de 3 half-tracks die daar passeerden.

Maurice Lock was met zijn mannen en hun antitankkanon die maandagmiddag 25 september 1944 om 16.30 uur de verst vooruitgeschoven Britse positie in de zuidwestkant van het dorp. Zij kregen na de binnenkomst in het dorp vanuit Oploo de opdracht zich op te stellen op de strategische kruising Peelkant – Bosweg – Hoefstraat – Molenstraat en dekten zo de dorpsingang vanuit de Peelkant en Bosweg op dat moment af.

De volgende dekkingspositie aan die kant waren Britse militairen die zich in de zogenaamde koekoeksgaten van de kelder van het huis van Van de Mortel bevonden op de strategische splitsing Molenstraat – huidige Henri Dunantstraat. Koekoeksgaten zijn openingen in de kelder naar buiten om de kelder van licht en ventilatie te kunnen voorzien. De Britten konden daarin een vorm van schuttersputjes creëren en hadden daarmee een goed open uitzicht over het stuk Molenstraat van het huis van Van de Mortel tot aan de kruising waar Lock en zijn mannen stonden.

Nadat de 3 overgebleven half-tracks op de kruising Lock hadden doodgeschoten en op hun route door de Molenstraat vervolgens het huis van Van de Mortel naderden, schoten de verraste Britten daar vanuit de koekoeksgaten op die half-tracks. Daarbij werd tijdens de passage minstens 1 Duitser van een van de half-tracks afgeschoten die daarbij direct sneuvelde (13 jaar later, in 1957, is zijn identiteit vastgesteld als de in 1944 20-jarige SS-er Heinrich Rheinfelder, die al die tussenliggende jaren als vermist gold).

Het feit dat het huis van Van de Mortel beschoten is biedt een ingang in de mogelijke kaliberbepaling. Daarbij geldt wel:

- Ook al kan worden vastgesteld door de hoeveelheid inslagen in de muur en de concentratie van de inslagen in de muur dat het om een automatisch wapen gaat, toch leiden de inslagen niet tot slechts 1 soort machinegeweer, maar meerdere opties.
- Zijn de inslagen veroorzaakt door schoten vanaf de 1e half-track of de 2e half-track die achter elkaar aan de voorkant van het huis passeerden richting Lepelstraat, of door schoten vanaf de 3e half-track die als enige links opzij van het huis passeerde, richting de Breestraat?

Want wanneer de kogels afkomstig zijn vanaf de 1e half-track, dan is het mogelijk dat de schutter op deze locatie exact dezelfde schutter is die even later op de splitsing de 4 officieren beschoot, ofwel de eerdergenoemde militair in groene camouflagejas.

*Nog altijd zitten er Duitse machinegeweerkogelgaten in dit toenmalige huis van de familie Van de Mortel, het huis op de splitsing Molenstraat – Henri Dunantstraat.
(Foto: Collectie Leo Janssen)*

Will Trienekens bevestigt dat deze inslagen in de muur tot meerdere mogelijk gehanteerde automatische wapens leiden, niet slechts tot 1. Toch kunnen we sommige automatisch wapens elimineren uit de lijst. Dan blijven er uiteindelijk 4 over.

- Kar98K, ofwel de Mauser Karabiner 98k, een infanteriekarabijn en dus geen mitrailleur. Dus eigenlijk uit te sluiten in deze situatie. Tenzij door de half-trackbemanning met meerdere personen tegelijkertijd met ieder zijn eigen wapen is geschoten richting de muur. Klinkt niet aannemelijk, maar moeten we voor de volledigheid hier toch noemen als optie.
Kaliber: 7.92 x 57 mm
De Kar98K was een grendelgeweer waarbij het volgende patroon iedere keer via een handbediende grendel vanuit het magazijn in de kamer moest worden geduwd.

Kar98K.

*(Foto: Wikimedia Commons, public domain. In this photo no photo changes or photo adjustments were made by the author and/or Stichting Overloon War Chronicles / Overloon War Chronicles Foundation.
Site: Commons.Wikimedia.org. File: 98K.png).*

- StG44, ofwel Sturmgewehr 44, een licht automatisch geweer.
Kaliber: 7.92 x 33 mm
Deskundigen noemen de StG44 het beste automatische geweer tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het is de voorloper van o.a. de AK-47 (Kalasjnikov) en de M16.

StG44.

(Foto: Wikimedia Commons, file is licensed under the Creative Commons Attribution Share Alike 4.0 International license. In this photo no photo changes or photo adjustments were made by the author and/or Stichting Overloon War Chronicles / Overloon War Chronicles Foundation. Site: Commons.Wikimedia.org File: Sturmgewehr44noBG.jpg. Source: Armémuseum (The Swedish Army Museum) through the Digital Museum).

- MP38 en zijn opvolger MP40, ofwel het meest gebruikte machinepistool door de Duitse Wehrmacht.
Kaliber: 9 x 19 mm
Het wapen bevatte een schoudersteun die kon worden uitgevouwen en daardoor extra stabiliteit gaf bij het vuren.

MP40.

(Foto: Wikimedia Commons, file is licensed under the Creative Commons Attribution Share Alike 3.0 Unported license. In this photo no photo changes or photo adjustments were made by the author and/or Stichting Overloon War Chronicles / Overloon War Chronicles Foundation, Site: Commons.Wikimedia.org File: MaschinenpistoleMP40.jpg).

- MG34 (Maschinengewehr 34, geïntroduceerd in 1934) en zijn opvolger MG42 (Maschinengewehr 1942, geïntroduceerd in 1942)
Kaliber: 7.92 x 57 mm
De MG34 was het eerste moderne machinegeweer.

MG34.

(Foto: Wikimedia Commons, file is licensed under the Creative Commons Attribution Share Alike 3.0 Unported license. In this photo no photo changes or photo adjustments were made by the author and/or Stichting Overloon War Chronicles / Overloon War Chronicles Foundation. Site: Commons.Wikimedia.org File: Mg34.jpg).

We weten nu zeker dat de inslagen bij het huis van Van de Mortel afkomstig zijn uit 1 van deze wapens. Betekent ook dat 1 van deze automatische wapens bijna zeker het dodelijke wapen moet zijn geweest waarmee even verderop op de splitsing Lepelstraat – Perdshemel de 4 officieren zijn beschoten.

Daarbij kunnen we nog het volgende herleiden: de Kar98K en de MG34/MG42 leverden door de lengte van hun munitie (57 mm t.o.v. 33 mm) ook zwaardere verwondingen op, denk aan een half weggeslagen schedel enz. Maar dat soort zwaardere verwondingen was bij geen van de 4 Britse officieren het geval, zover bekend.

Dus zal het in dit geval hoogstwaarschijnlijk gaan om kogels afgevuurd uit een StG44, een MP38 of een MP40.

14. Bewust neergeschoten?

De vraag die ik tot slot wil bekijken in het kogelscenario: is na te gaan of de Duitse half-trackbemanningen bij het passeren van de 4 officieren bewust op Harvey, Thompson, Silvertop en Orr hebben geschoten vanaf de half-tracks en hen dus bewust als doelwit hebben gekozen? Of bevonden de 4 officieren zich opeens in de vuurlinie?

Een aantal componenten speelt daarbij een rol:

- De eerdergenoemde getuigenis: de getuigenis van de (helaas) anoniem gebleven inwoner van Den Hoek in het boek van Goossens en Van Gogh is natuurlijk de kernwaarde. Die getuige gaf aan dat toen de half-tracks vanuit de Lepelstraat kwamen rijden, de Duitse militair met de groene camouflagejas als een razende met een mitrailleur om zich heen schoot, waarbij hij (de getuige) een van de officieren dodelijk getroffen zag neervallen. Hierbij moeten we wel opmerken dat de getuige ofwel Silvertop (direct gesneuveld) heeft zien neervallen, ofwel Orr (zwaargewond en later overleden) heeft zien neervallen. De getuigenis meldt niet de naam van die officier. Maar in dit geval gaat het om het geconstateerde feit dat die Duitser als een razende om zich heen schiet, dus niet eerst nog gericht een doel gaat bepalen en daarna gericht op dat doel gaat schieten.
- De paniekfactor: de Duitsers waren in paniek en wanhopig op zoek naar de vluchtweg. In dat stadium en met die emoties is er geen basis om gericht je doel te kiezen, aan te leggen en gericht te vuren. Dus zoveel mogelijk zelf vuren om de vlucht te kunnen dekken en de tegenstander te verrassen en die door het dekkende vuur niet tot tegenvuur te laten overgaan. In die situatie van paniek en met maar 1 doel, namelijk: weg uit het dorp, zal het de Duitsers niet uitgemaakt hebben of hun slachtoffers officieren waren of soldaten van lagere rangen
- De tijdfactor: het hele gebeuren op de splitsing Lepelstraat – Pershemel gebeurde slechts in een paar seconden. Los van de paniekfactor is het in die paar seconden in die positie voor de Duitse bemanningsleden ook bijna onmogelijk om gericht het doel te kiezen en te vuren.
- Het gezichtsveld: op het moment dat de half-tracks in de Lepelstraat bij de bakkerij de laatste knik in de Lepelstraat naar rechts volgden richting de splitsing, konden de Duitsers op de eerste half-track op datzelfde moment de splitsing Lepelstraat – Pershemel voor zich zien, die was op dat knikpunt voor de bakkerij exact 50 meter verderop. Wanneer zoals in dit onderzoek blijkt dat in dat blikveld de 4 officieren iets uit het midden links van de splitsing stonden, dan zijn ze inderdaad door de Duitsers vanaf de genoemde knik als doelwit gezien kunnen worden en zou er gericht op de 4 officieren kunnen zijn gevuurd.

Maar daarbij spelen er bij deze gezichtsveldfactor nog twee andere aspecten:

- De snelheid van de half-tracks: het is onmogelijk vast te stellen met welke exacte snelheid de half-tracks door de Molenstraat en Lepelstraat reden, de maximumsnelheid van zo'n half-track (52.5 km per uur) zullen ze niet hebben gehaald, maar ze zullen zeker niet langzaam hebben gereden. Want in paniek, op zoek naar de ontsnapping, achtervolgd door de Britten en van alle kanten beschoten worden door de Britten gaat zo'n ontsnappingspoging niet lukken met een lage snelheid. De afstand tussen de knik in de Lepelstraat bij de bakkerij tot aan de splitsing is zoals gezegd 50 meter. Wanneer die korte afstand wordt gekoppeld aan de gereden hogere snelheid van de half-tracks op het traject, dan is het in dat hele korte tijdsbestek op die 50 meter bijna onmogelijk om op de half-tracks gericht aan te gaan leggen en te vuren op specifiek de 4 officieren, ongeacht of de Duitsers hun eerste kogels op de splitsing afvuurden vanaf de knik in de straat of pas ergens tijdens de 50 meter van de knik naar de splitsing.

- De hoekheg: vlak vóór de splitsing stond in 1944 aan de linkerkant van de Lepelstraat een hoekheg van iets meer dan 2 meter hoog. Die heg staat er nu nog steeds (met nog altijd dezelfde hoogte). Wanneer de 4 officieren zich visueel half achter de heg hebben bevonden links uit het midden van splitsing, dan kwamen ze pas in beeld bij de 2 half-tracksbemanningen op het moment dat de 2 half-tracks de splitsing al dicht waren genaderd. Die afstand vanaf dat zichtpunt tot aan de locatie waar de 4 Britten stonden te overleggen is dan kort, veel te kort voor de Duitsers om dan alsnog gericht aan te leggen en gericht te vuren.
- De hoogte van de half-track en de heg: de genoemde heg in de Lepelstraat was en is nog altijd iets meer dan 2 meter hoog. De 4 Britse officieren die op de grond stonden kwamen dus qua lichaamslengte niet boven de heg uit.
De hoogte van dit type half-track (gemeten tot de bovengrens van de bakrand) was 1.75 meter, het sta-niveau binnen in de bak was 40 cm boven de grond.
Betekent dat een persoon met een lichaamslengte van 1.80 meter die staat in de bak in totaal 2.20 meter boven de grond uitkomt (40 cm + 180 cm = 220 cm).
Ook al wanneer de Duitsers op de half-tracks rechtop in de bak stonden en daarbij qua ooghoogte van op een totaal van plusminus 2.20 meter kwamen, konden zij dus pas in een later stadium die 4 Britse officieren bij de heg zien. Ook dan geldt het argument dat die afstand te kort was voor de Duitsers om alsnog gericht aan te leggen en gericht te vuren.

Met deze 5 componenten kan voor bijna 80% worden vastgesteld dat de 4 officieren zich opeens in de Duitse vuurlinie bevonden en dus niet bewust door de Duitsers zijn beschoten vanwege hun hogere officiersrang.

15. De schoten van Harvey

Maar er is nog een situatie die opgehelderd moet worden: in *Roscoe the bright shiner*, de eerdergenoemde biografie over Harvey, staat op pagina 228 – 229 de passage over de dood van Silvertop en Orr, verteld door Harvey zelf.

De vervolgvraag die auteur Tim Fitzgeorge-Parker op die pagina 229 direct daarna stelt aan Harvey is:

"What about you?"

Waarop Harvey antwoordt:

"Well, I got the bugger, didn't I? Got him and his driver with my pistol!"

("En jij?")

"Nou, ik heb de klootzak gepakt, nietwaar? Ik heb hem en zijn chauffeur met mijn pistool te pakken gekregen!")

Harvey zegt hier dat hij de schutter die vanaf de half-track Silvertop doodschoot en Orr dodelijk verwondde, en die ook hemzelf en Thompson verwondde, zelf heeft kunnen neerschieten en ook de chauffeur van de half-track heeft kunnen treffen.

Of deze Duitsers door zijn kogels ook inderdaad direct dodelijk zijn getroffen of slechts gewond zijn geraakt, is helaas niet uit zijn hier geciteerde getuigenis op te maken.

Harvey zegt dat hij schoot met zijn pistool, maar noemt verder geen merknaam of kaliber. Kunnen we alsnog herleiden met wat voor pistool hij heeft geschoten op de half-tracks? Ja.

Want wanneer het inderdaad letterlijk een pistool is geweest, dan komt er eigenlijk maar 1 pistool voor in aanmerking:

- De Browning High-Power, kaliber 9 mm, geproduceerd door de John Inglis factory in Toronto, Canada. In de jaren 1944 – 1945 werden er door deze fabriek honderdduizenden geproduceerd, ook voor het Britse leger.

Maar wanneer we het breder trekken, nu naar de categorie revolver, dan komen er in die categorie nog 2 voor in aanmerking die in het plaatje passen:

- De Enfield No. 2 Mk I* of de opvolger Mk I**, beiden een .38, kaliber 9 mm. In eerste instantie de standaard-dienstrevolver in het Britse leger tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Maar toen Enfield niet aan de grote productievraag kon voldoen koos de Britse overheid als vervangende standaard voor het Britse leger:

- De Webley Revolver Mk IV .38/200, kaliber 9 mm, ook bekend als de Webley Break-Top Revolver en de Webley self-extracting Revolver.

De vraag die hier opgehelderd moet worden is de volgende: is het aannemelijk, met alle gegevens inclusief exacte locatiebepaling die in de loop van het onderzoek naar boven kwamen, dat Harvey vanuit zijn positie in die slechts paar seconden de schutter en chauffeur van half-track 1 kon raken?

Feit is dat de 4 officieren in de binnenbocht van de Lepelstraat – Perdshemel stonden toen de half-tracks op hun af kwamen denderen uit de Lepelstraat. Waar Harvey stond kwamen in zijn geval de half-tracks van rechts en draaiden de voertuigen met de bocht mee naar links de Perdshemel in.

De fatale schoten kwamen van half-track 1 en Harvey raakt daarbij lichtgewond.

Wanneer Harvey dan in een flits zijn pistool weet te trekken en al richtende met de bocht meedraait naar links, meegaat in de beweging van de half-tracks, dan is het inderdaad qua seconden en draaiende beweging mogelijk dat hij Duitse bemanningsleden op of hangende aan de 2 half-tracks weet te raken.

Dat Harvey de schutter van de eerste half-track, die in de open bak staat, weet te raken is daarbij dus mogelijk.

Maar of hij de chauffeur van de eerste half-track heeft getroffen?

- De chauffeur zit in de half-track links achter het stuur, dus inderdaad aan de kant waar hij Harvey passeert. Aan de voorkant in de half-track zitten slechts 2 kijkluikjes (1 voor de chauffeur, 1 voor de rijder, zie de foto's zoals gepubliceerd in dit onderzoek). Ook links van de chauffeur en rechts van de rijder bevinden diezelfde soort kijkluikjes. Maar die luikjes zijn zo klein dat het moeilijk is de bestuurder of rijder van buitenaf in de half-track te kunnen raken.
- Tenzij het zijluikje aan de chauffeurskant wijd open stond tijdens de passage, maar dat is niet logisch gelet op het tegenvuur van de Britten dat ze onderweg in de Molenstraat en Lepelstraat al om de oren kregen.
- Daarbij komt ook dat de half-track al bijna gepasseerd moet zijn toen Harvey zijn schoten kon lossen richting de schutter en chauffeur.
- Maar het grootste argument om te zeggen dat Harvey bijna onmogelijk de chauffeur heeft weten te raken is het feit dat de bepantsering/beplating van de half-track zo dik is dat het onmogelijk is om daar met een pistoolkogel of revolverkogel doorheen te schieten. Niet voor niets is de officiële naam van de half-track Hanomag Sd.Kfz Schützenpanzerwagen.

Nogmaals, dat Harvey op dat moment van achteren of van schuin opzij de schutter in de open bak kan treffen is dus goed mogelijk. Maar de chauffeur treffen in de wagen, dat is toch een twijfelgeval.

Ook al omdat half-track 1 kon doorrijden richting de Breestraat en eindigde tegen een boom op de Boxmeerseweg tegenover het huis Majoca.

Wanneer de chauffeur van die half-track gedood zou zijn of ernstig gewond zou zijn geraakt door schoten van Harvey, dan zou de half-track bijna onmogelijk die hele weg nog hebben kunnen afleggen.

Major General Philip 'Pip' Roberts heeft echter een iets ander verhaal over de schoten van Harvey. In zijn eerdergenoemde brief van 27 september 1944 aan zijn echtgenote en later doorgestuurd naar Diana Trappes-Lomax – Silvertop, schrijft hij dat de eerste half-track, verantwoordelijk voor de fatale schoten richting Silvertop en Orr, werd uitgeschakeld door een van Silvertops tanks.

Zoals eerder geconstateerd in dit onderzoek is die uitschakeling door de Britse tank echter niet zeker, gelet op de in 2024 opgedoken foto waar schade aan de half-track veroorzaakt door een granaatinslag lijkt te ontbreken.

Maar waar Harvey claimt dat hij (Harvey) op de splitsing de schutter en chauffeur van half-track 1 heeft neergeschoten, schrijft Roberts in die brief:

"This half-track (half-track 1 dus, AVD) was closely followed by another which ran into a tree just opposite of Roscoe who succeeded in killing the commander with his pistol while he had his head out of the top."

("Deze half-track (half-track 1 dus, AVD) werd op de voet gevolgd door een andere die tegen een boom botste tegenover Roscoe die erin slaagde de (Duitse, AVD) commandant met zijn pistool te doden terwijl hij (de commandant, AVD) zijn hoofd uit de top had (ofwel zijn hoofd te ver omhoog stak, AVD).")

Roberts bevestigt dat Harvey geschoten heeft met zijn pistool, hij noemt geen revolver, maar Roberts heeft het dus over de Duitse commandant van die half-track 2 die door Harvey is gedood, niet over de schutter of chauffeur van half-track 1.

Dat die tweede half-track op de splitsing tegen een boom botste in die chaos op de splitsing bij het nemen van de bocht (maar na de botsing direct nog even zijn vlucht kon vervolgen, maar al snel eindigde op de veldweg op het Hoogveld) is inderdaad mogelijk. Want aan de overkant in de Pershemel aan de kant van de buitenbocht draai, stonden toen inderdaad Canadese eiken. Die zijn begin deze eeuw gerooid.

Dat Harvey in die paar seconden op de splitsing door zijn snelle handelen en trefzekerheid een of meerdere Duitsers heeft weten te doden is absoluut mogelijk. Maar wie van de Duitsers op of in de half-tracks nu precies door hem zijn geraakt zal waarschijnlijk nooit helemaal opgelost kunnen worden, gelet op enerzijds de huidige constatering op de locatie en anderzijds de tegengestelde verhalen van Harvey en Roberts.

16. De conclusie

Gelet op al het bovenstaande wijst alles er nog steeds op dat Silvertop en Orr die middag in 1944 omkwamen door schoten van de half-tracks. Niet door een handgranaat.

Want in tegenstelling tot het kogelscenario, waarvan bewijzen in meerdere mate aanwezig zijn en de omstandigheden en situaties kunnen worden verklaard, is er voor het handgranaatscenario en de executies nog steeds geen enkel bewijs te vinden.

Kortom: case closed.

Closed?

Nee.

Want dan is daar opeens uit het Silvertop-archief een brief uit 1945 van Madeleine Kreglinger.

Een brief die alles op zijn kop zet...

17. De advocate

Op dinsdag 25 september 1945, dus exact 1 jaar na de dramatische gebeurtenissen in Sint Anthonis, bezoekt de Belgische Madeleine Kreglinger het graf van David Silvertop in Sint Anthonis. Kreglinger (1912 – 2002) is dan een jonge advocate uit een zeer rijke Antwerpse familie en is in september 1944 tijdens de bevrijding van Antwerpen bevriend geraakt met Silvertop.

Die dag in 1945 is het graf van Silvertop op het kerkhof volop bedekt met bloemen naar aanleiding van de herdenking van de bevrijding van Sint Anthonis.

Die dag ontmoet Kreglinger in Sint Anthonis de parochiepastoor en spreken zij o.a. over de dood van Silvertop een jaar eerder. Kreglinger spreekt vloeiend Nederlands, dus van vertaalmisverstanden tussen haar en de pastoor is geen sprake.

Op woensdag 26 september 1945, dus een dag na de ontmoeting met de pastoor, schrijft Kreglinger een brief aan Diana, de zus van David Silvertop. Daarin vertelt Kreglinger onder andere over haar gesprek met de pastoor, de *parish priest*.

Kreglinger noemt in haar brief niet de naam van de pastoor, maar het kan niet anders dan dat het gaat om pastoor Antoon van Delft (1876 – 1958), parochiepastoor in Sint Anthonis van 10 juni 1927 tot 10 juli 1956.

Van Delft is vanaf het begin een alom gerespecteerd persoon die in Sint Anthonis meer macht heeft dan de burgemeester, de hoofdonderwijzer, de dokter en alle andere notabelen bij elkaar.

Van Delft is ook bekend om zijn altijd lange preken tijdens de kerkmissen en is altijd sociaal en politiek betrokken. Vanaf het begin waarschuwt hij zijn parochianen dan ook al voor de opkomst en het gevaar van het fascisme en nazisme.

Ook tijdens de oorlogsjaren is hij in het dorp een belangrijke steun voor de parochianen en hij is niet bang voor de Duitsers.

Kreglinger schrijft in haar brief aan Diana de volgende opzienbarende tekstpassage:

“The priest told me how David had been killed next to his tank by a German who had pretended to surrender and how that German had been killed by David`s friends. The German is buried in the same cemetery, but just only laid in earth.”

(“De priester vertelde me hoe David naast zijn tank was gedood door een Duitser die deed alsof hij zich overgaf en hoe die Duitser werd gedood door Davids vrienden. De Duitser ligt op dezelfde begraafplaats begraven, maar is alleen in de aarde gelegd.”)

Dat Van Delft haar wijst op de graven van de Duitsers op het kerkhof is mogelijk, want zoals bekend liggen op dat moment in 1945 nog steeds de 8 Duitsers op dat kerkhof begraven. En een van die naamloze Duitsers is dus volgens Van Delft de dader.

Kreglingers brief aan Diana is 100% betrouwbaar, ze heeft ook geen enkele reden om Diana te misleiden. Ook Van Delft is een zeer betrouwbare persoon en heeft absoluut geen enkele reden om onwaarheden aan Kreglinger te vertellen. En aangezien er slechts een jaar zit tussen de dood van Silvertop en het gesprek tussen Van Delft en Kreglinger op het kerkhof, zijn de herinneringen van Van Delft nog niet vervaagd of gekleurd geraakt.

In haar brief schrijft Kreglinger niet dat Van Delft met haar heeft gesproken over een handgranaat die gegooid zou zijn. Van Delft heeft volgens haar alleen gezegd dat het een Duitser was die net deed alsof hij zich overgaf. Maar wanneer niet door Van Delft is gesproken over een handgranaat, is dan de handgranaat een latere aanname geweest door derden, een aanname die vervolgens door de jaren heen een geheel eigen leven is gaan leiden?

Maar handgranaat of niet, toch roept Van Delfts uitleg aan Kreglinger de belangrijke vraag op hoe Van Delft komt aan die informatie over die Duitser die deed alsof hij zich overgaf en vervolgens Silvertop om het leven bracht. Heeft Van Delft dat op die tragische maandag 25 september 1944 zelf gehoord van een dorpsbewoner die iets heeft gezien? Of van een van de honderden in het dorp aanwezige Britse militairen? Of heeft Van Delft misschien zelf iets gezien ter plaatse?

Van Delft heeft in zijn leven veel geschreven en gepubliceerd, niet alleen over theologische onderwerpen, maar ook literaire werken. Zou Van Delft misschien tijdens of na de oorlog ergens specifiek iets hebben opgeschreven over die 25e september 1944 in Sint Anthonis?

Van Delft en zijn werken worden wel genoemd op een aantal websites, maar daar staat niets over specifiek zijn memoires of een ander mogelijk boek over zijn tijd in Sint Anthonis. Ik leg die vraag voor aan het bisdom Den Bosch, waar Sint Anthonis onder valt. Maar de archivaris van het bisdom kan mij een paar dagen later antwoorden dat in het archief van het bisdom geen memoires van Van Delft bekend zijn. En ook geen ander boek of publicaties waarin Van Delft schrijft over die oorlogsjaren.

Ook leg ik de vraag voor aan Jan de Kleijnen van Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck. En Jan kan direct bevestigen dat in de kringcollectie wel iets aanwezig is. Het blijkt te gaan om een kopie van een handgeschreven manuscript door Van Delft en een aantal van zijn voorgangers over Sint Anthonis. Het manuscript heeft een Latijnse titel: *Registrum memoriale Parochiae S. Antonii* (Het herdenkingsregister van de Parochie van St. Antonius). Het omvat de periode 1840 – 1956 en is in de oudste jaren vooral een overzicht van diverse donaties aan de parochiekerk. Maar in datzelfde manuscript schrijft Van Delft ook 5 pagina's over de oorlogsjaren in Sint Anthonis, waaronder een zeer opvallende tekstpassage over die 25e september 1944:

“De Duitschers lieten zich bij dezen strijd nog kennen als eerlooze Herren. In den Paardenhemel (Perdshemel, AVD) ontmoetten elkaar Eng en Duits. (Engelsen en Duitsers, AVD) De Duitschen SS commandant sprong van zijn wagen met opgestoken handen tot overgave. De Eng (Engelse, AVD) commandant trok op hem toe en viel. De Duitser had hem doodgeschoten met zijn verraderlijk opgestoken handen. Er werd natuurlijk korte metten met den Herr gemaakt. Toen hij in het graf moest gelegd worden, lieten ze hem als een hond van de kar in het gat rollen. De Paardenhemel werd ter eere van den Engelschen kolonel omgedoopt in “Kolonel van Silvertopstraat”. Zijn graf wordt op het kerkhof in eere gehouden. Deze Engelsche officier was Katholiek.”

Een aantal zaken vallen op in deze tekstpassage. Van Delft schrijft Kolonel van Silvertopstraat in plaats van Kolonel Silvertoplaan, beetje vreemd, maar dit moeten we hoogstwaarschijnlijk als een zeldzame vergissing van Van Delft beschouwen. Maar waar het hier om gaat is dat Van Delft hier specifiek benoemt dat de Duitse commandant, die zich zogenaamd wilde overgeven, daarna Silvertop heeft doodgeschoten. Dus zou het moeten gaan om een pistool of revolver, geen handgranaat. Van Delft noemt jammer genoeg niet hoe hij aan die informatie komt. Dus hierbij opnieuw de vraag: wie is zijn bron? Is zijn bron een dorpsbewoner die het incident daadwerkelijk heeft gezien gebeuren, of is zijn bron misschien toch een Britse militair die Van Delft heeft gesproken na het incident? Of heeft hij zelf iets gezien?

Ook schrijft Van Delft dat daarna de Britten korte metten maakten met de Duitser. Ofwel: de Britten hebben de Duitse commandant daarna direct doodgeschoten.

Van Delft beschrijft ook hoe de Britten de dode Duitser van de kar lieten rollen in het graf. Van Delfts beschrijving klinkt nu opeens als een ooggetuigenverslag, waarmee Van Delft dus indirect aangeeft dat hij ter plaatse was op het kerkhof toen die Duitser daar werd begraven. Dat klinkt ook logisch, want de Britten zullen echt niet zomaar op het kerkhof aan het graven zijn geslagen, of Duitse krijgsgevangenen opdracht hebben gegeven om daar te gaan graven. Nee, want de Britten zullen eerst toestemming aan Van Delft hebben moeten vragen (het was zijn kerkhof, of in ieder geval van de parochie) en dus is het bijna 100% zeker dat Van Delft zelf daar is geweest toen die Duitser in het graf werd gerold. En dus weet Van Delft exact welk van de 8 Duitse graven die daar werden gedolven, het graf is van degene die volgens hem Silvertop heeft gedood. En juist dat is het graf dat in 1945 Van Delft aanwees aan Madeleine Kreglinger.

Maar Van Delft noemt in zijn manuscript echter niet welk graf het exact is geweest van de 8 Duitse graven. En ook Kreglinger noemt niet welk graf haar exact is aangewezen door Van Delft die middag in 1945.

Of Van Delft Kreglinger specifiek het woord pistool dan wel revolver heeft genoemd tijdens hun gesprek op het kerkhof is niet te herleiden uit de brief van Kreglinger. Wel komen de elementen die Kreglinger in haar brief noemt terug in de tekstpassage zoals Van Delft die in zijn manuscript schrijft. Dus heeft Van Delft Kreglinger de feiten zoals hijzelf die toen kende verteld.

Toch is er één passage in het verhaal van Van Delft die indirect zou kunnen slaan op de dood van Lock. En dus niet op Silvertop. Het gaat om deze passage:

“De Duitschen SS commandant sprong van zijn wagen met opgestoken handen tot overgave.

De Eng (Engelse, AVD) commandant trok op hem toe en viel. De Duitser had hem doodgeschoten met zijn verraderlijk opgestoken handen.”

Wanneer we deze passage ontleden bevat deze een paar elementen die betrekking zouden kunnen hebben op de half-tracks die komende vanaf de Peelkant plotseling bij de ingang van het dorp op de hoek Peelkant – Bosweg – Hoefstraat – Molenstraat het Britse antitankkanon van Lock en zijn mannen zagen staan.

- *“De Duitschen SS commandant sprong van zijn wagen met opgestoken handen tot overgave.”*

Is mogelijk, bekend is dat er een aantal mannen op die locatie van de wagens zijn gesprongen en gevangen zijn genomen.

- *“De Eng commandant trok op hem toe en viel.”*

Feit is dat Lock naar de half-tracks liep en viel toen hij werd doodgeschoten vanaf de eerste half-track. Onbekend is of de schutter of andere bemanningsleden op de half-track inderdaad hun handen omhoog hadden gestoken ten teken van overgave, waarna ze alsnog al schietend hun weg vervolgden.

John Trappes-Lomax, de neef van David Silvertop, blijkt Madeleine Kreglinger door de jaren heen diverse keren te hebben ontmoet. Maar in die gesprekken zijn naast de hier weergegeven details geen verdere details naar voren gekomen.

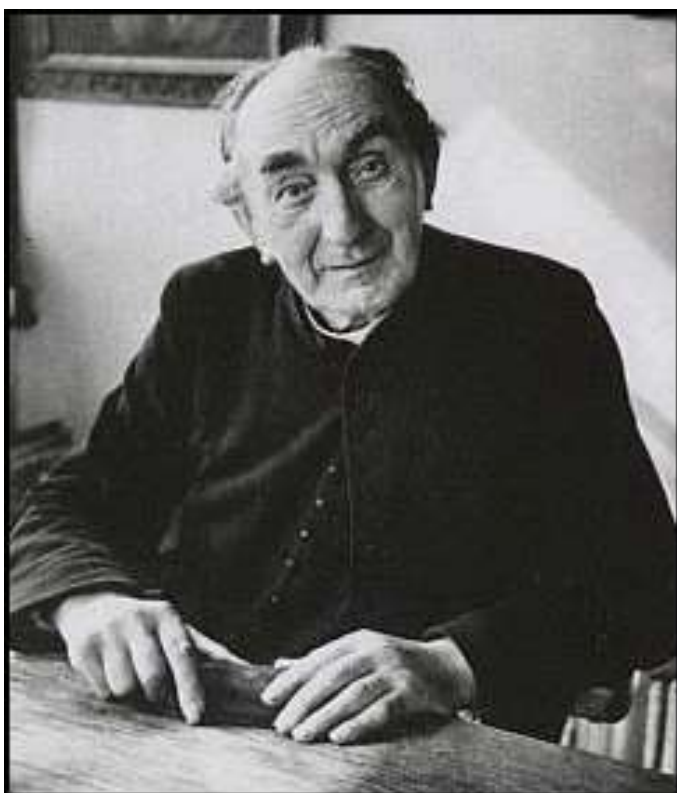
Ook heeft Kreglinger nooit aan Trappes-Lomax gemeld welk graf Van Delft haar exact heeft aangewezen op het kerkhof in 1945.

Dus dit spoor in het onderzoek loopt helaas tot nader order alsnog dood.

(Noot: het briefcitaat van Madeleine Kreglinger wordt hier gepubliceerd met exclusieve toestemming van John Trappes-Lomax, de zoon van Diana).

*De van bloemen voorzien 4 Britse oorlogsgraven op het kerkhof in Sint Anthonis in 1945, zoals Madeleine Kreglinger deze tijdens haar bezoek moet hebben gezien. V.l.n.r. het graf van Ellis, Wilson, Lock en Silvertop. Op deze foto zijn nog de originele houten kruizen op de graven zichtbaar, die kort daarna werden vervangen door metalen kruizen.
(Foto: Collectie Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck)*

*Pastoor Antoon van Delft in 1943/1944
(Foto: Collectie Martien Coppens)*

*Links in beeld pastoor Van Delft, op de fiets in Sint Anthonis met inwoners van het dorp.
Opname van 25 of 26 september 1944.
(Foto: Still uit film Charles Manders, Sint Anthonis 1944. Collectie Piet Peters)*

18. De plotselinge ooggetuige

In juli 2025 gebeurt er opnieuw iets onverwachts. Een Britse lezer van mijn onderzoek zoals dat op dat moment op onze OWC-website staat gepubliceerd benadert onze stichting. In zijn mail noemt hij een boek dat hij op dat moment aan het herlezen is en dat bij ons tot dan toe onbekend is. Het gaat om de oorlogsmemoires van een tankcommandant van 3RTR. Als bijlagen in die mail stuurt de lezer een foto van de twee pagina's waarin door die tankcommandant de gebeurtenissen in Sint Anthonis worden beschreven, met een wel zeer opmerkelijke tekstpassage:

"There where, of course, some Third RTR members who I recall vividly, starting with the three regimental commanders I served under. David Silvertopp, another famed veteran of the desert, where he had won both an MC and DSO, was a textbook commander: decisive, competent, humorous, and humane. He led the Third RTR brilliantly from Normandy to St. Anthonis, on the Dutch-Belgian border, where he was killed. We were all standing in the market square when some captured SS troops were brought in, whom obviously no one had thought to search. One of them threw a grenade, which killed David and a couple of other officers; shooting everyone in that SS group was no consolation.

This may seem a rather cavalier way of referring to what, under the Geneva Convention's rules for the humane treatment of prisoners of war, was clearly a war crime. It is not that the Geneva Convention articles were hardly bedside reading at that time, it is just that such incidents did, on occasion, happen.

War crimes, isolated and unreported, involving shooting, looting or rape, are an inevitable part of an ongoing war. When committed on a large scale, such as at Malmédy or My Lai (not to mention the Russian advance through Germany), the media will report them, and, if the perpetrators also eventually happen to lose the war, they may be brought to trial.

Revenge, such as for Silvertopp's death, however, did occasionally happen and was never reported or punished, any more than instances where, carried away by the "heat of battle", people did shoot men on the other side who no longer presented a real threat. It did not happen often, but it happened."

("Er waren natuurlijk ook leden van 3RTR die ik me levendig herinner, te beginnen met de drie regimentscommandanten onder wie ik diende. David Silvertopp, een andere beroemde veteraan van de woestijn, waar hij zowel een MC als een DSO had gewonnen, was een schoolvoorbeeld van een commandant: daadkrachtig, competent, humoristisch en humaan. Hij leidde 3RTR briljant van Normandië naar St. Anthonis, aan de Nederlands-Belgische grens, waar hij sneuvelde. We stonden allemaal op het marktplein toen een aantal gevangengenomen SS-soldaten werd binnengebracht, die duidelijk niemand had gefouilleerd. Een van hen gooide een granaat, die David en een paar andere officieren doodde; iedereen in die SS-groep neerschieten was geen troost.

Dit lijkt misschien een nogal nonchalante manier om te verwijzen naar wat, volgens de regels van het Verdrag van Genève voor de humane behandeling van krijgsgevangenen, duidelijk een oorlogsmisdaad was. Het is niet zo dat de paragrafen van het Verdrag van Genève op dat moment nauwelijks bedtijdlectuur waren, maar dergelijke incidenten gebeurden soms. Oorlogsmisdaden, geïsoleerd en niet-gerapporteerd, die gepaard gaan met schieten, plunderen of verkrachten, zijn een onvermijdelijk onderdeel van een voortdurende oorlog. Wanneer ze op grote schaal worden gepleegd, zoals bij Malmédy of My Lai (om nog maar te zwijgen van de Russische opmars door Duitsland), zullen de media erover berichten, en als de daders uiteindelijk ook de oorlog verliezen, kunnen ze voor de rechter worden gebracht. Wraak, zoals voor de dood van Silvertopp, vond echter af en toe plaats en werd nooit gemeld of bestraft, net zo min als gevallen waarin mensen, meegesleept door de "hitte van de strijd", mannen aan de andere kant neerschoten die geen reële bedreiging meer vormden. Het gebeurde niet vaak, maar het gebeurde wel.")

Toelichting: in deze tekstpassage worden specifiek Malmédy en My Lai als voorbeelden van oorlogsmisdaden genoemd:

- *Malmédy: bloedbad op 17 december 1944 tijdens het Ardennenoffensief, aangericht door Duitse troepen van Kampfgruppe Peiper, waarbij door hen die dag 84 krijgsgevangenen Amerikaanse soldaten werden vermoord. Het totale aantal krijgsgevangenen dat deze Kampfgruppe die periode vermoordde ligt maar liefst tussen de 538 en 749.*
- *Mỹ Lai: massamoord op 16 maart 1968 tijdens de Vietnamoorlog, aangericht door Amerikaanse soldaten van een infanteriecompagnie. De slachtoffers in dit Vietnamese dorp waren meer dan 500 ongewapende burgers, vooral vrouwen en kinderen.*

Het wordt nu opeens helder waar auteur Longden voor zijn boek *To the Victor the Spoils* zijn informatie over Silvertop en Sint Anthonis vandaan heeft gehaald: uit dit boek, dat jaren eerder verscheen.

Vergelijk inhoudelijk ook de geciteerde tekstpassage van Longden in mijn hoofdstuk 3 met de bovenstaande tekstpassage van de tankcommandant: in beide gevallen is de naam van David Silvertop incorrect geschreven met 2 p's en Sint Anthonis incorrect benoemd als grensplaats tussen België en Nederland. Ook de passage over de Geneefse conventie wordt in Longdens boek aangehaald.

Nu we de titel weten van deze memoires en de naam van de tankcommandant, blijkt dit boek ook inderdaad te zijn opgenomen in Longdens eerdergenoemde bibliografielijst achter in zijn boek.

Geen naam

Zoals gezegd is deze totale tekstpassage van de tankcommandant opmerkelijk qua inhoud. Ook omdat hij in directe vorm het doodschieten van de gevangengenomen SS-ers beschrijft en dat wraak daarvan de reden was. Onder de regels van de Geneefse Conventie een oorlogsmisdaad die dan ook onbedoeld uitstraalt naar andere Britse militairen in het regiment.

Zoals eerder gemeld in mijn hoofdstuk 3 heeft Longden in zijn boek *To the Victor the Spoils* gekozen de naam van deze nu ook bij ons bekende militair niet te noemen. In dat licht is nu helder waarom. En misschien dat Longden ook daarom niet reageerde op mijn mailverzoek in 2023 om meer informatie over die bron te geven.

In dit geval siert dat Longden als auteur en researcher, zie ik nu.

Gelet op deze hele directe tekstpassage en de precaire inhoud waarin een oorlogsmisdaad wordt beschreven, besluit ik in navolging van Longden de naam van de militair en de titel van de memoires ook in mijn onderzoek bewust niet te noemen. Temeer omdat de man in kwestie in de jaren 90 blijkt te zijn overleden en er dus geen hoor/wederhoor meer kan plaatsvinden.

Ooggetuigenverklaring

Nu de bron van Longdens tekstpassage bekend is en we nu de volledige tekstpassage kunnen lezen over de handgranaat en de Britse executies in de exacte oorspronkelijke woorden geschreven door de tankcommandant, kunnen we die tekst ontleden. De tekst die nu plotseling leest als een directe ooggetuigenverklaring:

"We were all standing in the market square when some captured SS troops were brought in, whom obviously no one had thought to search. One of them threw a grenade, which killed David and a couple of other officers; shooting everyone in that SS group was no consolation."

(*"We stonden allemaal op het marktplein toen een aantal gevangengenomen SS-soldaten werd binnengebracht, die duidelijk niemand had gefouilleerd. Een van hen gooide een granaat, die David en een paar andere officieren doodde; iedereen in die SS-groep neerschieten was geen troost"*).

De zin *"We were all standing in the market square when..."* ("We stonden allemaal op het marktplein toen...") geeft aan dat meerdere Britse militairen dan getuige zijn geweest van het gooien van de handgranaat. En ook van het doodschieten van de SS-ers.

Maar wanneer we alle informatie die tijdens mijn onderzoek naar boven is gekomen, we alle aanwijzingen en verklaringen door zowel militairen als de lokale bevolking objectief bekijken, moeten we constateren dat er tot nu toe geen enkele aanwijzing of bewijs naar boven is gekomen die de genoemde handgranaat en/of Britse executies in Sint Anthonis op 25 september 1944 bevestigt.

Hoe te lezen?

De vraag die dan opkomt is: moeten we de tekstpassage van de tankcommandant dan wel lezen als een directe ooggetuigenverklaring? Of bedoelde hij daarmee misschien iets anders?

Een lezer van die tekstpassage die niet bekend is met de gebeurtenissen in Sint Anthonis en geen toegang heeft tot de in dit onderzoek genoemde verklaringen van militairen en de lokale bevolking, zal die tekstpassage inderdaad lezen als een ooggetuigenverklaring.

Ik focus me op het begin van de zin *"We were all standing in the market square when..."* ("We stonden allemaal op het marktplein toen..."). Dat door de tankcommandant hier met het marktplein het dorpsplein de Brink bij de kerk moet worden bedoeld is helder, er is in Sint Anthonis geen ander plein. Juist de Brink en de straten daaromheen waren ook de locaties waar 3RTR bij hun binnenkomst in het dorp (samen met de troepen en gevechtswagens van 3MONS van Lieutenant Colonel Orr) hun tanks en voertuigen plaatsten.

Maar de kern van deze geciteerde zin is niet het woord *"market square"*. De kern is het woord *"We"*. Want alles hangt af van hoe dat woord in deze context moet worden gelezen. Er zijn twee opties:

1. Bedoelt de tankcommandant met het woord *"We"* inderdaad hemzelf + andere collega-militairen die dan fysiek als groep op dat plein stonden op het bewuste moment dat Silvertop sneuvelde? Met andere woorden: zegt hij met dat ene woord *"We"* letterlijk dat hij en zijn collega's zelfs ooggetuigen waren van de dood van Silvertop op dat marktplein door die handgranaat en ook ooggetuigen waren van het doodschieten van de SS-ers als vergelding?
2. Bedoelt de tankcommandant met het woord *"We"* inderdaad hemzelf + andere collega-militairen die dan fysiek als groep op dat plein stonden op het bewuste moment dat Silvertop sneuvelde, maar zijn zij geen directe getuigen geweest van de handgranaat + dood van Silvertop en hebben zij pas later van andere militairen vernomen dat Silvertop door een handgranaat om het leven zou zijn gekomen en dat de SS-ers als vergelding zijn doodgeschoten door de Britse troepen?

Optie 1: de ooggetuigenverklaring, maar die lijkt nu niet langer hanteerbaar. Want Silvertop is wel op het plein geweest tot het moment dat hij vertrok naar de splitsing voor het overleg, maar hij is gesneuveld op de splitsing, niet op het plein.

Optie 2: de informatie via horen zeggen, lijkt beter te passen.

Speculatie?

Want kan het zijn, en nu begeven we ons met optie 2 op puur speculatief gebied, maar toch... Kan het zijn dat in die chaos en paniek die heerste onder de Britse troepen tijdens en direct na het gebeuren met de half-tracks en de dood van Silvertop, Orr en Lock, dat in die chaotische momenten ergens een gerucht is ontstaan in de Britse troepen dat er sprake was of zou kunnen zijn van een handgranaat en dat de Britten als vergelding de SS-ers hebben neergeschoten?

Feit is dat er zowel door de Duitsers van hun wagens als door de Britten volop op elkaar is geschoten. Door de Britten niet alleen met machinegeweren, Bren guns, stenguns, maar ook met tanks en vanaf hun gevechtswagens. Feit is ook dat onder deze Duitse half-trackbemanningen SS-ers waren. Feit is ook dat er bij de uitschakeling van de vijf half-tracks SS-ers zijn gedood die van de wagens werden geschoten door de Britten en op straat lagen.

De oppervlakte van het plein waar 3RTR, inclusief de tankcommandant, heeft gestaan met de tanks, de Brink, kent alles bij elkaar een oppervlakte van ongeveer 7150 m². Wanneer je aan de ene kant van het plein staat tussen de voertuigen, dan is niet te zien of vast te stellen wat er aan de andere kant van het plein gebeurt of wie zich daar bevindt.

Is in die enorme chaos in het dorp op dat moment toen ergens dat gerucht ontstaan dat daarna misschien ook het plein bereikte waar dus een grote groep 3RTR met hun tanks stonden en dat in die chaos dat gerucht voor waarheid werd aangenomen, met alle verwarring en opvolgende onterechte aannames van dien?

Zoals gezegd: dit is speculatief, maar niet onrealistisch te veronderstellen.

Want feit is ook dat de Britse troepen in de continue strijd en handelingen niet veel tijd hadden om bij gebeurtenissen stil te staan. Ook niet bij de dood van Silvertop, Orr en Lock. Want de oorlog stopte niet, die ging gewoon door. Nieuwe orders, nieuwe verplaatsingen, nieuwe vervangende officieren, continue alertheid, nieuwe mogelijke dreigingen of zelfs direct nieuw gevaar. Wat vandaag nog even nieuws was, was morgen alweer opgevolgd door ander nieuws of plotselinge ontwikkelingen.

Een individuele militair had daarbij ook de tijd en de mogelijkheid niet om iedere ontwikkeling of gebeurtenis op waarheid te gaan checken.

Ook al moeten we concluderen dat de tekstpassage van de tankcommandant inhoudelijk behoorlijk rammelt, wel ben ik overtuigd dat hij naar zijn eigen eer en geweten zijn herinnering op papier heeft gezet.

19. Missing link

Een paar weken nadat de Britse lezer mij attendeerde op de memoires van de tankcommandant (zie vorige hoofdstuk) kom ik een andere opzienbarende tekstpassage tegen in een online-artikel dat op donderdag 29 mei 2025 is verschenen op de website van de Monmouthshire Beacon.

De Monmouthshire Beacon is een krant die al sinds 1837 iedere woensdag in papiervorm verschijnt in het district Monmouthshire en het westen van Gloucestershire. Zusterkrant The Ross Gazette verschijnt in het zuiden van Herefordshire.

De onlinevariant bevat logischerwijs iedere dag actueel nieuws en reportages.

In het onlineartikel *The 3rd Mons and the Second World War* ("De 3MONS en de Tweede Wereldoorlog") besteedt de lokale auteur en historicus Douglas McArthur aandacht aan het heldendom van dit regiment tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het regiment met de basis in het stadje Abergavenny in Monmouthshire.

Ook bevat het artikel een paar regels over de gebeurtenissen in Sint Anthonis op 25 september 1944:

"All seemed quiet, and the enemy was proving elusive, but they were there somewhere. Patrols sent out to find the whereabouts and strength of the enemy, but little was found. But then the battalion suffered a grievous loss. Commanding Officer Lieutenant Colonel H.G. Orr was fatally wounded by small arms fire from a German half-track which suddenly appeared making a hurried escape attempt, but was accounted for by the C.O's driver, Private Norbury. Col Orr was buried in the grounds of the local school and later reburied in a military cemetery in Holland. The battalion then moved on to Westerbeck where it remained to the end of the month. September had seen the battalion suffer five officers and 29 other ranks killed in action."

("Alles leek stil en de vijand bleek ongrijpbaar, maar ze waren er ergens. Patrouilles werden uitgestuurd om de verblijfplaats en sterkte van de vijand te achterhalen, maar er werd weinig gevonden. Maar toen leed het bataljon een zwaar verlies. Commandant luitenant-kolonel H.G. Orr raakte dodelijk gewond door vuur van kleine wapens van een Duits halfrups-voertuig dat plotseling opdook en een haastige ontsnappingspoging deed, maar die door de chauffeur van de commandant, soldaat Norbury,

Kolonel Orr werd begraven op het terrein van de plaatselijke school en later herbegraven op een militaire begraafplaats in Holland. Het bataljon trok vervolgens verder naar Westerbeck (Westerbeek, AVD), waar het tot het einde van de maand bleef. In september had het bataljon vijf officieren en 29 andere manschappen verloren die in de strijd waren gesneuveld.")

Dit artikel beschrijft het kogelscenario. En het levert meteen een vertalingsprobleem op, want wat is nu de exacte 100% Nederlandse vertaling voor *"was accounted for"*?

Wat hier direct opvalt is de naam van de tot nu onbekende chauffeur van Orr: Norbury. Zowel Orr als Silvertop reden afzonderlijk in hun voertuig met ieder hun eigen chauffeur naar de splitsing voor het overleg. Bekend is uit de verklaring van Silvertops radiotelegrafist Sergeant Lionel Whitcher aan auteurs Goossens en Van Gogh in 1969, dat Silvertops chauffeur (van wie de naam nog steeds onbekend is, maar waarvan wel bekend is die in een jeep reed), ongeveer een kwartier na Silvertops vertrek naar de splitsing, in paniek kwam teruggereden naar Whitcher om te rapporteren wat er daar was gebeurd. Ik verwijs naar hoofdstuk 9 in mijn onderzoek.

Orrs chauffeur, die nu dus Norbury blijkt te heten, heeft dus iets op die splitsing qua actie gedaan met betrekking tot de half-tracks. Maar wat exact? Norbury is tot nu toe in geen enkele andere publicatie vernoemd. Hoe komt McArthur aan die naam? En is er misschien

een getuigenis bekend van Norbury zelf naar aanleiding van de gebeurtenissen op de splitsing?

Ik neem contact op met Douglas McArthur, die mij direct antwoordt. Hij verwijst mij naar een publicatie van Hedley J. Bunce over 3MONS: *A history of the 3rd Battalion The Monmouthshire Regiment 1939-1946 an infantry battalion / The illustrated history of soldiering with the 3rd Bn. The Monmouthshire Regiment 1939-1946.*

Dit is nooit in boekvorm verschenen, slechts als losse documenten, maar waarvan de inhoud is gescand door vrijwilligers van het Royal Welsh Museum in Brecon, en dat hij mij heel bereidwillig meteen als pdf doorstuurt.

In dat boek staat de tekstpassage waarin Norbury wordt genoemd, maar ook nog verdere informatie:

“Lieutenant Colonel H.G.Orr our Commanding Officer was fatally wounded by small arms fire from a German half-track which suddenly appeared making a hurried escape attempt, but which was accounted for by the C.O’s driver, Private Norbury. The men were stunned by the loss of our C.O. whom every man had learned to love and respect by his courageous leadership. He was buried in the grounds of the local school and later reburied in a military cemetery in Holland. We stopped our War for a few hours to hold a Memorial Service for him in the Church at St. Anthonis.”

(“Luitenant-kolonel H.G. Orr, onze commandant, raakte dodelijk gewond door vuur van een klein geweer van een plotseling opduikende Duits halfrups-voertuig dat een haastige ontsnappingspoging deed, maar die door de chauffeur van de commandant, soldaat Norbury. De mannen waren geschokt door het verlies van onze commandant, die iedereen door zijn moedige leiderschap had leren liefhebben en respecteren. Hij werd begraven op het terrein van de plaatselijke school en later herbegraven op een militaire begraafplaats in Holland. We hebben de oorlog een paar uur stilgelegd om een herdenkingsdienst voor hem te houden in de kerk in St. Anthonis.”)

Het blijft nog steeds moeilijk vast te stellen wat specifiek de correcte vertaling moet zijn van de woorden *“which was accounted for”* in de zin *“...from a German half-track which suddenly appeared making a hurried escape attempt, but which was accounted for by the C.O’s driver, Private Norbury.”*

Ik vraag het na aan verschillende kenners en taalpuristen, maar de gezochte 100% correcte vertaling is niet vindbaar.

Feit is dat deze Norbury nu opeens een sleutelrol in dit onderzoek kan vervullen. Want is door Norbury zelf misschien ooit ergens een schriftelijke verklaring gegeven wat hij heeft meegemaakt op die splitsing?

Via Douglas McArthur kom ik in contact met Martin Everett, een collega-veteraan van het Royal Regiment of Wales. Everett slaagt erin om meer gegevens boven water te halen, waaronder de geboorteplaats van Norbury en zijn plaats van overlijden.

Het blijkt te gaan om Richard Alexander Norbury.

Zijn rang staat als Pte (A/LCpl). Pte staat voor Private (soldaat), LCpl staat voor Lance Corporal (de rang tussen soldaat en korporaal en is daarmee de eerste promotieklasse). De letter A staat voor *Acting* (uitvoerend). Dit betekent dat Norbury wel de rang van Lance Corporal had, en dus ook de bijbehorende één chevron droeg op beide armen, maar hij niet betaald kreeg voor die rang. Hij kreeg nog steeds betaald als Private.

Een paar dagen later volgt via Everett de pdf van een boek van Major J.J. How van The South Wales Borderers, 24th Regiment. De titel: *History of The South Wales Borderers and The Monmouthshire Regiment*. Specifiek deel IV dat gaat over The 3rd Battalion The Monmouthshire Regiment 1939 – 1947.

Op pagina 74 start het hoofdstuk over de strijd van 3MONS in Nederland, op pagina 78 belanden we daarin met de datum 25 september in Sint Anthonis.

Major How beschrijft vrij uitgebreid het gebeuren met de half-tracks. Het volgt getrouw het kogelscenario. Hij beschrijft ook de dood van Lock, zonder overigens Locks naam te noemen en meldt vervolgens dat de half-tracks doorrijden, het dorp in. Wat leidt tot de laatste tekstpassage op pagina 79:

"The two leading half-tracks, tearing through the village, suddenly came upon the Brigadier, the Commanding Officer of the "Mons" and 3rd Royal Tank Regiment, and the Brigade Major who were standing at the cross-roads. Both Commanding Officers were killed; the Brigade Major was seriously and the Brigadier slightly wounded. Lt.-Col. Orr's driver showed much courage by standing exposed from the waist up in the C.O.'s armoured car; heedless of the hail of cannon shells exploding around him, the fired continuously with the twin machine-gun mounted on top of the vehicle.

The death of Col. Orr was a great blow to the Battalion, which he had commanded since October 1942."

("De twee voorste half-tracks, die door het dorp raasden, stuitten plotseling op de brigadier, de commandant van de "Mons" en het 3e Royal Tank Regiment, en de brigademajoor, die op de kruising stonden. Beide commandanten werden gedood; de brigademajoor raakte ernstig gewond en de brigadier lichtgewond. De chauffeur van luitenant-kolonel Orr toonde veel moed door vanaf zijn middel onbedekt in de pantserwagen van de commandant te staan; zonder acht te slaan op de regen van ontploffende kanonskogels om hem heen, vuurde hij onafgebroken met het dubbele machinegeweer bovenop het voertuig.

De dood van kolonel Orr was een zware slag voor het bataljon, dat hij sinds oktober 1942 had aangevoerd.")

Hiermee is nu opeens Norbury's actie helder en dus ook de eerder niet vast te stellen vertaling van de woorden *"which was accounted for"*.

Het is onduidelijk in welk voertuig Orr en Norbury naar de overleglocatie zijn gekomen en dus ook vanuit welk voertuig Norbury heeft geschoten.

In aanmerking komen allereerst een M3A1 Scout Car, een verkenningsvoertuig, bewapend met een .50 kaliber M2 Browning machinegeweer en één of twee .30 kaliber M1919 Browning machinegeweren. Alles gemonteerd op een skaterail waarop de assen konden worden verplaatst. Dankzij de open bovenkant konden de inzittenden ook hun persoonlijke wapens gebruiken.

Ook een Daimler Dingo Scout Car zou nog in aanmerking komen, een kleiner verkenningsvoertuig waarin standaard een Bren gun was gemonteerd. Maar aangezien Major How schrijft dat Norbury onafgebroken vuurde met het dubbele machinegeweer valt de Dingo Scout Car met de Bren gun af.

M3A1 Scout Car, waarop bewapening kon worden gemonteerd.

(Foto: Lt. Spender, H17571 IWM)

The British Army in the United Kingdom 1939-45

White Scout Car of the Grenadier Guards, Guards Armoured Division, 3 March 1942.

Interieur van een M3A1 Scout Car, hier met gemonteerde bewapening.

(Foto: US Army photographer)

Nu we weten dat Norbury ter plaatse is geweest en dat hij heeft geschoten op de half-tracks, levert dat weer andere interessante vragen op. Want heeft Norbury als chauffeur van Orr nog proberen hulp te bieden terwijl Orr dodelijk gewond op de grond lag? Is Norbury meegereden in het voertuig dat Orr naar het noodhospitaal in Deurne bracht?

En vooral de vraag: is het dan Norbury geweest die in zijn aanwezigheid bij de gewonde Orr op de splitsing of in de wagen op weg naar het hospitaal Orr zijn laatste woorden heeft horen zeggen: *"It was foolish of me to be standing there at the crossroads. I should have known better"*?

De herdenkingsdienst in Sint Anthonis die Major Hedley J. Bunce noemt in zijn publicatie heeft inderdaad plaatsgevonden. Maar wel op dinsdag 26 september 1944, een dag na de dood van Silvertop, Orr en Lock en wanneer Sint Anthonis in vaste handen is van de Britten. Die avond om 17.30 uur houdt Father Ryan een herdenkingsdienst voor David Silvertop in de kerk van Sint Anthonis.

Het klinkt echter waarschijnlijker dat Bunce als onderdeel van 3MONS de herdenkingsdienst voor Orr, Silvertop en gevallen kameraden bedoelt die op 28 september om 18.00 uur wordt gehouden in de kerk van Westerbeek, het dorp waar 3MONS direct na Sint Anthonis naartoe is verplaatst en waar het regiment tot eind september zal blijven.

*Hedley James Bunce, hier in de rang van Sergeant.
Foto gemaakt in januari 1943.
(Foto: Collectie Douglas McArthur)*

Aangezien Norbury zoals gezegd een sleutelrol kan vervullen in dit onderzoek ga ik met de gegevens die ik heb ontvangen van Martin Everett aan de slag. Samen met mijn vaste Britse Overloon War Chronicles-correspondent/researcher ga ik op zoek naar meer informatie over Norbury zelf, met de hoop dat er misschien ergens een verslag van hem over die fatale minuten in Sint Anthonis is te vinden.

Uiteindelijk weet onze Britse correspondent/researcher de zoon van Norbury te traceren, Steve Norbury, en kunnen we contact met hem leggen.

Naar aanleiding van mijn aan hem via mail gestelde vragen over zijn vader en of er bij hem (Steve) iets bekend is over de gebeurtenissen van 25 september 1944 in Sint Anthonis, ontvang ik een paar weken later een antwoordmail. Zijn antwoord bevat ook een door hem en zijn zus Christine samengesteld document van liefst 18 pagina's met daarin onder andere hun herinneringen uit de gesprekken die ze in het verleden met hun vader hebben gevoerd over de oorlog.

De inhoud van dat document is zeer gedetailleerd. Het bevat niet alleen informatie over hun vader in dienst als chauffeur van Orr, maar ook gedetailleerde informatie over de door hun vader in die tijd gereden Daimler Dingo Scout Car, evenals gedetailleerde beschrijvingen over de daarbij gemonteerde en gebruikte wapensystemen.

En daar bovenop bevat het een minutieuze beschrijving van de gebeurtenissen op de fatale splitsing in Sint Anthonis zoals hun vader die ter plaatse heeft meegemaakt!

*Lance Corporal Richard Alexander 'Alec' Norbury.
(Foto: Collectie Steve Norbury)*

Met betrekking tot de gebeurtenissen op de splitsing meldt hun document het volgende:

"The meeting was scheduled to take place at a junction of two roads, one road facing approx. North, the other road came up from the South, then turned to the West at the junction. On arrival at the junction, both my father and Lt Col Orr were anxious about the exposure at the proposed meeting place. On arrival of Lt Col Silvertop's Jeep [with side mounted Bren Gun] my father positioned the Scout Car facing Northwest, at 45 degrees to the West facing road and 45 degrees to the North facing road, where he perceived the greatest threat would come from.

He then got Lt Col Silvertop's driver to position the jeep diametrically opposite the Scout Car [Southeast] to cover the road from the South, they later dismounted the Bren gun as there was no protection on the Jeep, and repositioned it above a ditch on the other side of the road still providing cover to the South. Lt Col Silvertop's Jeep remained at the junction, the meeting took place around the Jeep.

My father had a total of 12 loaded magazines, 2 on the guns, 6 on the driver's seat and 4 on a rack outside of the armour. Each magazine took approx. 2 seconds to replace [old magazine removed, new magazine in place and cocking lever pulled back to place a new round in the breech ready to fire]. The Dingo Scout car was never designed to accommodate the Vickers guns, they had to be mounted much higher up, this meant that to operate the guns, my father had to stand up leaving his torso without protection from the 30mm of armour.

Initial contact was from the West from multiple weapons; my father slewed the guns to the left and fired both guns at the front of a fast-approaching German half-track, after a few seconds the guns stopped, no one was firing, my father reloads the right-hand gun and commenced firing [loading two guns would take too long], large and small calibre rounds are now hitting the Scout Car. The half-track is much closer, my father now targets the MG151 turret, return fire stops, my father short-changes the magazine [changes his magazine before it is out of rounds, this leaves one round in the breech enabling firing to re-commence without cocking the gun]. The half-track is meters in front of the Scout Car, there are no individual targets, my father fires into the side of the half-track as it rounds the corner in front of him, he tracks it with his gun and fires into the rear doors of the half-track.

More rounds are hitting the Scout Car, not from the [now fleeing] half-track, to my father's horror, there is a second half-track approaching the junction from the West, another short change, my father targets the top of the half-track [the initial 200 rounds fired into the first half-track had little effect other than stripping off external equipment], again return fire stops, the right hand gun has jammed my father picks up the next magazine and loads the left-hand gun, cocks the gun and commences firing at individual targets, the gun turret, another short change, as the second half track rounds the corner of the junction again he fires into the side and rear of the half-track, the magazine is empty, a full reload of the left hand gun, the first half-track has gone, the second is moving away quickly, my father keeps the gun trained on the half-track until it disappears.

There are numerous bodies of German soldiers laying in the road and at the bottom of a hedgerow. Lt Col Orr asks for help, my father responds with field dressings, Lt Col Silvertop is obviously dead, the Brigadier and the Major are wounded, Lt Col Silvertop's driver attends to them, my father stays with Lt Col Orr and accompanies him to the field hospital. It was my father who Lt Col Orr spoke to about the stupidity of having a meeting in such a dangerous place."

(The exact words by Orr: "It was foolish of me to be standing there at the crossroads. I should have known better." AVD)

Vertaling:

("De bijeenkomst zou plaatsvinden op een kruispunt van twee wegen. De ene weg liep ongeveer naar het noorden, de andere kwam vanuit het zuiden en boog bij het kruispunt af naar het westen. Bij aankomst op het kruispunt waren zowel mijn vader als luitenant-kolonel Orr bezorgd over de blootstelling op de voorgestelde ontmoetingsplaats. Toen de Jeep van Lieutenant Colonel Silvertop [met aan de zijkant gemonteerd Bren-machinegeweer] arriveerde, positioneerde mijn vader de Scout Car in noordwestelijke richting, onder een hoek van 45 graden ten opzichte van de westwaarts gerichte weg en 45 graden ten opzichte van de noordwaarts gerichte weg, waar hij de grootste dreiging vandaan verwachtte.

Vervolgens liet hij de chauffeur van Lieutenant Colonel Silvertop de Jeep diametraal tegenover de verkenningswagen [zuidoostelijk] positioneren om de weg vanuit het zuiden te dekken. Later demonteerden ze het Bren-machinegeweer, omdat de Jeep geen bescherming bood, en plaatsten het boven een greppel aan de andere kant van de weg, nog steeds met dekking naar het zuiden. De jeep van luitenant-kolonel Silvertop bleef op de splitsing staan; de bijeenkomst vond rond de Jeep plaats.

Mijn vader had in totaal twaalf geladen magazijnen: twee op de geweren, zes op de bestuurdersstoel en vier op een rek buiten het pantser. Het vervangen van elk magazijn duurde ongeveer twee seconden [oud magazijn verwijderd, nieuw magazijn geplaatst en de spanhendel naar achteren getrokken om een nieuwe patroon in de loop te plaatsen, klaar om te vuren]. De Dingo Scout Car was nooit ontworpen om de Vickers-machinegeweren te kunnen dragen; ze moesten veel hoger worden gemonteerd. Dit betekende dat mijn vader moest opstaan om de geweren te bedienen, waardoor zijn bovenlichaam onbeschermd bleef door de 30 mm dikke bepantsering.

Het eerste contact kwam vanuit het westen met meerdere wapens; mijn vader richtte de geweren naar links en vuurde beide wapens af op de voorkant van een snel naderende Duitse half-track. Na een paar seconden stopten de geweren, niemand vuurde meer. Mijn vader herlaadde het rechtergeweer en begon te schieten [het laden van twee geweren zou te lang duren]. Granaten van groot en klein kaliber raakten nu de Scout Car. De half-track was veel dichterbij. Mijn vader richtte nu op de MG151-koepel (van de half-track, AVD). Het tegenvuur stopte. Mijn vader wisselde het magazijn te vroeg [hij wisselde zijn magazijn voordat het leeg was, waardoor er één patroon in de loop achterbleef en hij kon hervatten zonder het wapen te spannen]. De half-track bevond zich enkele meters voor de Scout Car. Er waren geen afzonderlijke doelen meer. Mijn vader schoot in de zijkant van de half-track toen het de bocht voor hem omging. Hij volgde het voertuig met zijn geweer en schoot in de achterdeuren van de half-track.

Meer kogels boren zich in de Scout Car, niet van de [nu vluchtende] half-track. Tot mijn vaders grote schrik nadert er een tweede half-track de splitsing vanuit het westen. Weer een korte wissel. Mijn vader richt op de bovenkant van de half-track [de eerste 200 kogels die op de eerste half-track werden afgevuurd, hadden weinig effect behalve het verwijderen van de externe uitrusting]. Opnieuw stopt het tegenvuur. De rechtermitrailleur (van de twin Vickers Type K-machinegeweer, AVD) is vastgelopen. Mijn vader pakt het volgende magazijn en laadt de linkermitrailleur, spant het wapen en begint te schieten op individuele doelen, de geschutskoepel. Weer een korte wissel. Terwijl de tweede half-track de bocht van de splitsing omgaat, schiet hij opnieuw op de zijkant en achterkant van de half-track. Het magazijn is leeg. Een volledige herlading van de linkermitrailleur. De eerste half-track is verdwenen, de tweede rijdt snel weg. Mijn vader houdt de mitrailleur op de half-track gericht tot het uit het zicht verdwijnt.

Er liggen talloze lichamen van Duitse soldaten op de weg en onderaan een heg. Lieutenant Colonel Orr vraagt om hulp, mijn vader reageert met verbandmateriaal, Lieutenant Colonel Silvertop is duidelijk dood, de Brigadier en de Majoor zijn gewond, de chauffeur van Lieutenant Colonel Silvertop verzorgt hen, mijn vader blijft bij Lieutenant Colonel Orr en begeleidt hem naar het veldhospitaal. Het was mijn vader met wie Lieutenant Colonel Orr sprak over de domheid van een vergadering op zo'n gevaarlijke plek.”)

(De exacte woorden van Orr: *“It was foolish of me to be standing there at the crossroads. I should have known better.”*)

(“Het was dom van mij om op die kruising te gaan staan. Ik had beter moeten weten.” AVD)

*Een Daimler Dingo Scout Car, hier van de 11th Hussars tijdens een operatie in het noorden van Duitsland in 1945, uitgerust met het dubbelpak (twin) Vickers Type K-machinegeweren. De Scout Car en gemonteerde bewapening op deze foto is vergelijkbaar met de stafauto van Lieutenant Colonel Orr en zijn chauffeur Norbury.
(Foto: Collectie Horse Power, The Museum of the King's Royal Hussars, foto via Steve Norbury)*

*Twin Vickers Type K-machinegeweren.
(Foto: Battlegroundmodels.com)*

Dit document met daarin de zeer gedetailleerde informatie gegeven door Norbury aan zijn kinderen vormt voor mij nu de onverwachte missing link in mijn onderzoek. Want hij was aanwezig op de splitsing op dat fatale moment, hij heeft letterlijk alles daar zien gebeuren, hij was getuige en heeft tegelijkertijd de correcte militaire acties ondernomen en uitgevoerd.

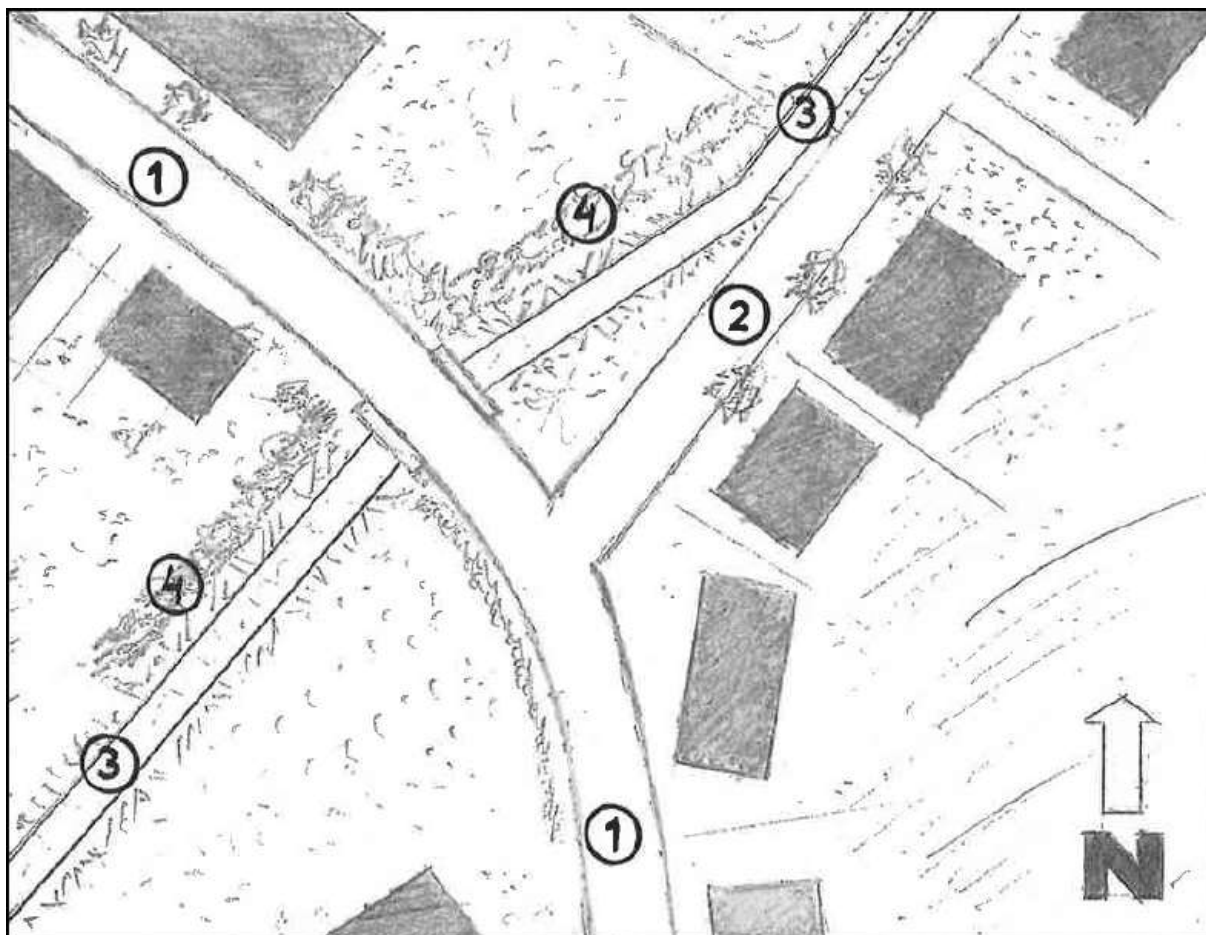
Nu ik Norbury's getuigenis via het document van zijn zoon en dochter heb gelezen, wordt de getuigenis door mij ingepast in een nieuwe versie van mijn officiële document over Orr, Silvertop, Lock en de totale gebeurtenissen in Sint Anthonis in die septemberdagen en kan ik de ontbrekende puzzelstukjes qua posities op de splitsing invullen.

20. Wat gebeurde er werkelijk op de splitsing?

Nu ik de getuigenis van Norbury heb ontvangen, kan ik alle nu bekende gegevens met elkaar combineren, de ontbrekende puzzelstukjes in elkaar schuiven.

En dan ontstaat de volgende tijdlijn en volgorde van de gebeurtenissen, door mij schematisch verwerkt in onderstaande chronologische plattegronden.

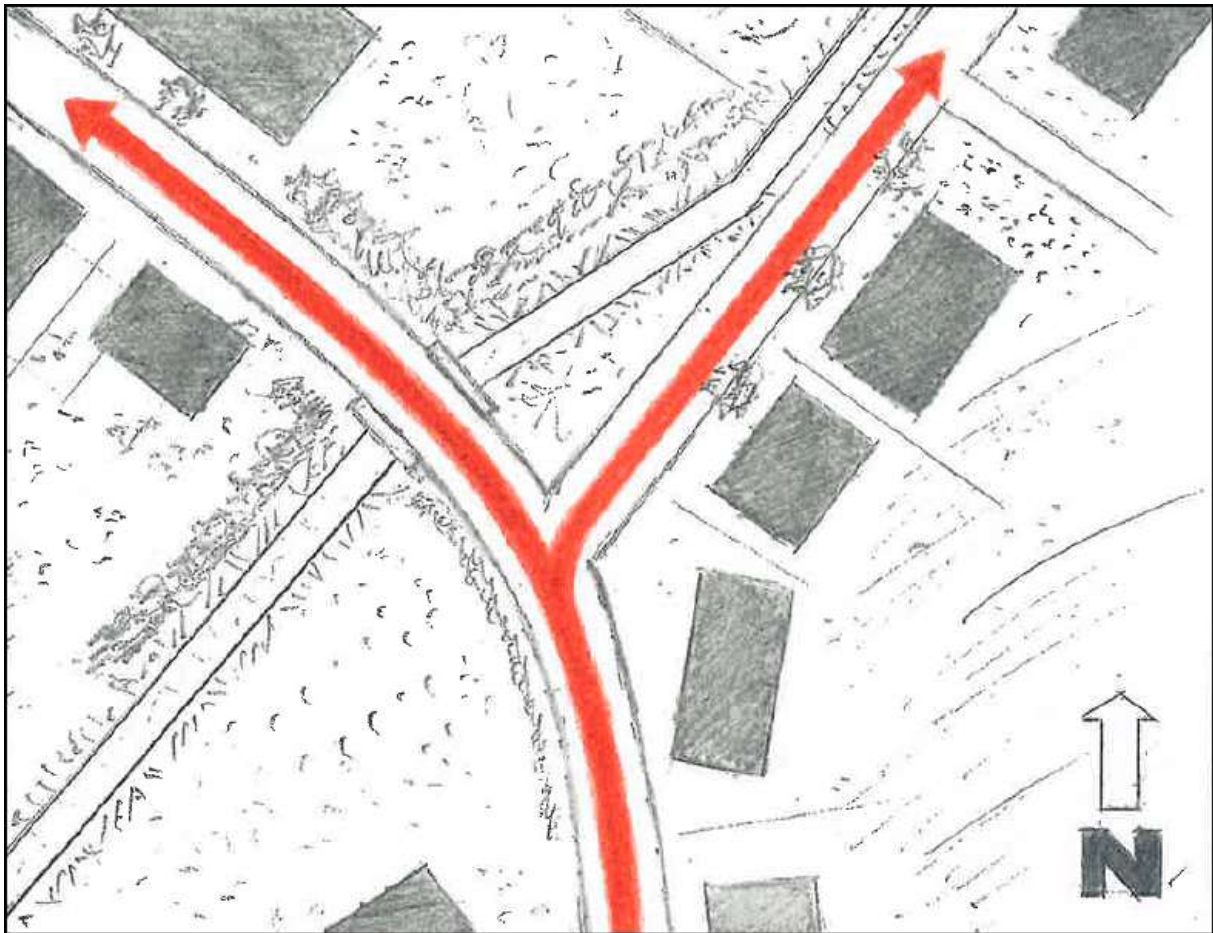
Let wel: de hieronder genoemde minuten kunnen een paar minuten afwijken van de toen werkelijke minuten. Mijn tijdlijn en genoemde minuten zijn gebaseerd op cq gekoppeld aan het feit dat de dodelijke schoten op de splitsing om 16.30 plaatsvonden.

© Arno van Dijk

De splitsing – de indeling:

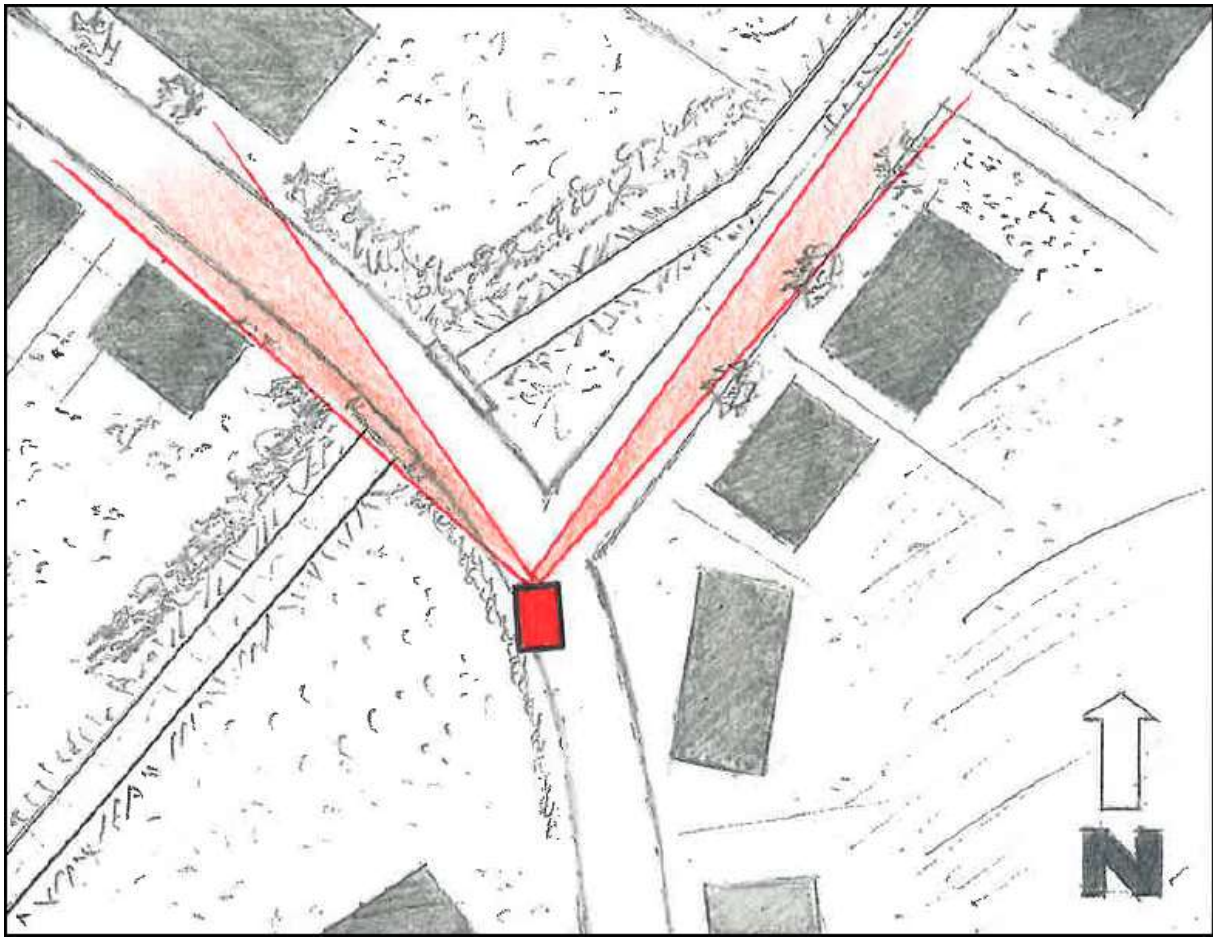
1. Lepelstraat
2. Perdshemel
3. Kleine Beek, een droogstaande greppel
4. hoge heggen

© Arno van Dijk

Vanaf 15.15 uur

De eerste Britse troepen van de 3rd Royal Tank Regiment (Silvertop) en de 3rd Monmouthshire Regiment (Orr) trekken vanuit richting Oploo nu Sint Anthonis binnen. Op de splitsing gaat een deel van de troepen rechtdoor, verder de Lepelstraat in, terwijl een ander deel de Perdshemel neemt, richting de Breestraat.

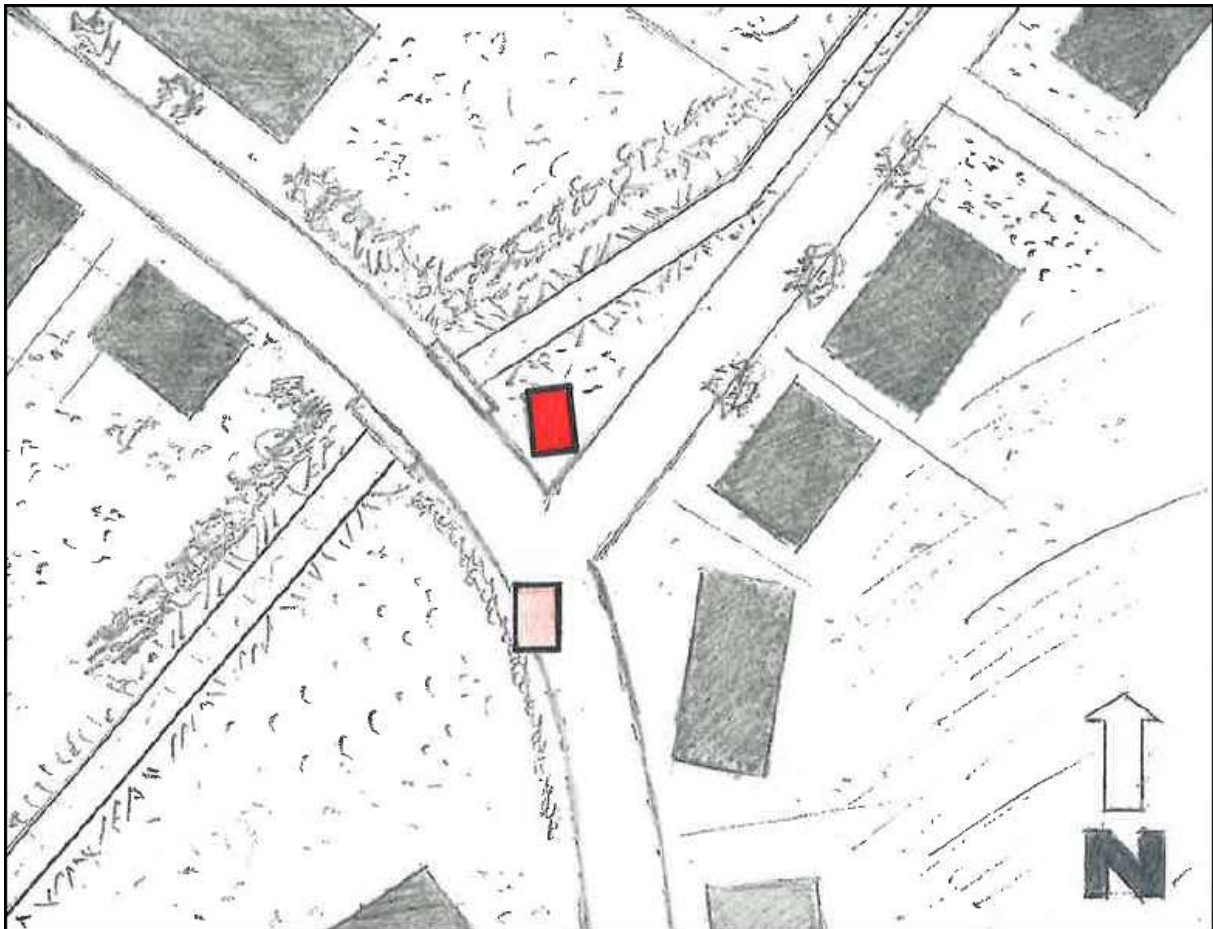
© Arno van Dijk

16.20 uur

Terwijl Silvertop op de Brink in Sint Anthonis zijn tank verlaat en met zijn chauffeur in zijn Jeep voorzien van een gemonteerde Bren gun naar de splitsing rijdt, arriveren nu Orr en zijn chauffeur Norbury op de splitsing in hun Daimler Dingo Scout Car.

Bij het zien van de locatie zijn Orr en Norbury onaangenaam verrast, aangezien direct duidelijk is dat het een open, onveilige locatie is.

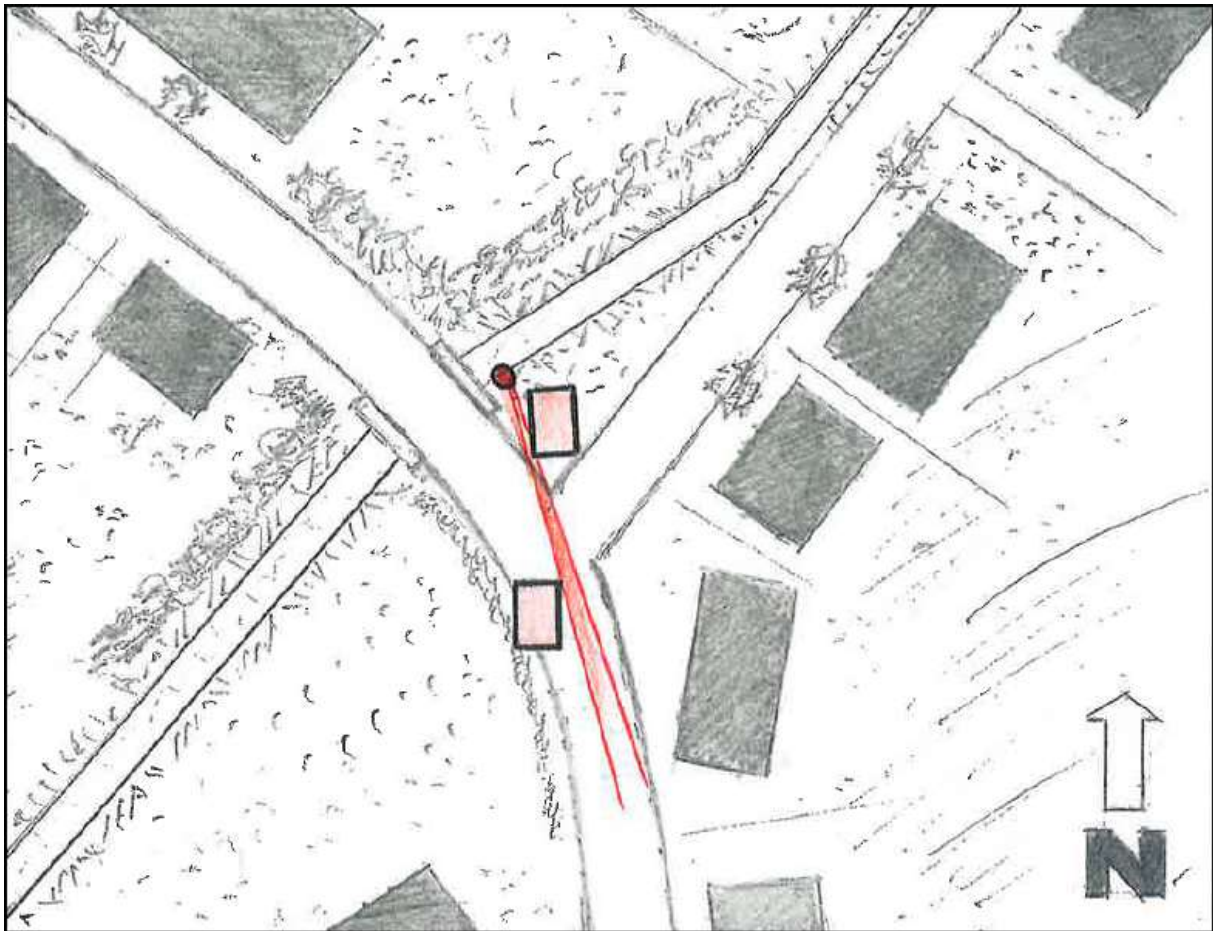
Norbury plaatst zijn Scout Car op de splitsing zo dat hij met zijn op de Scout Car gemonteerde twin Vickers Type K-machinegeweren zowel de Lepelstraat richting het noordwesten als de Perdshemel richting het noordoosten kan afdekken, aangezien hij vanuit die twee richtingen mogelijke dreiging verwacht.

© Arno van Dijk

16.22 uur

Silvertop en zijn chauffeur arriveren in hun Jeep op de splitsing. Op verzoek van Norbury wordt de Jeep tegenover de Scout Car geparkeerd, met de neuzen naar elkaar toe, zodat de op de Jeep gemonteerde Bren gun vanaf dat punt de weg richting Oploo kan afdekken mocht vanuit die kant dreiging ontstaan.

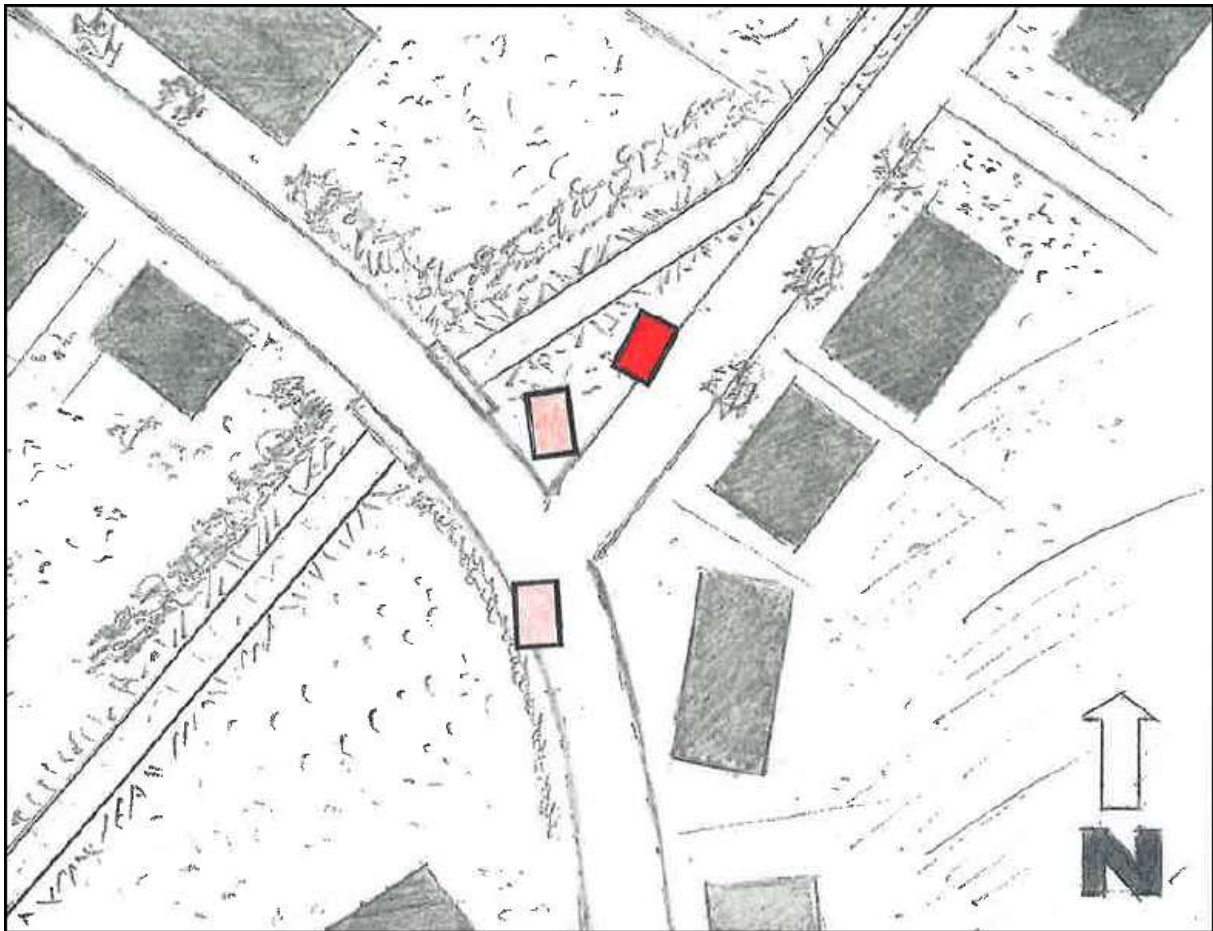

© Arno van Dijk

16.25 uur

De Bren gun wordt op advies van Norbury door hem en Silvertops chauffeur van de Jeep gehaald en op de rand van de greppel gepositioneerd. De Bren gun zal worden bemand door Silvertops chauffeur die in de (droogstaande) greppel gaat liggen. Want bij nader inzien heeft de Bren gun laten zitten op de Jeep om de weg richting Oploo af te dekken nu geen functie, aangezien de officieren de motorkap zullen gaan gebruiken om de landkaart(en) uit te spreiden. Sterker nog, de officieren zouden zich staand voor de Jeep frontaal in de vuurlinie van de Bren gun bevinden en dat is niet wenselijk.

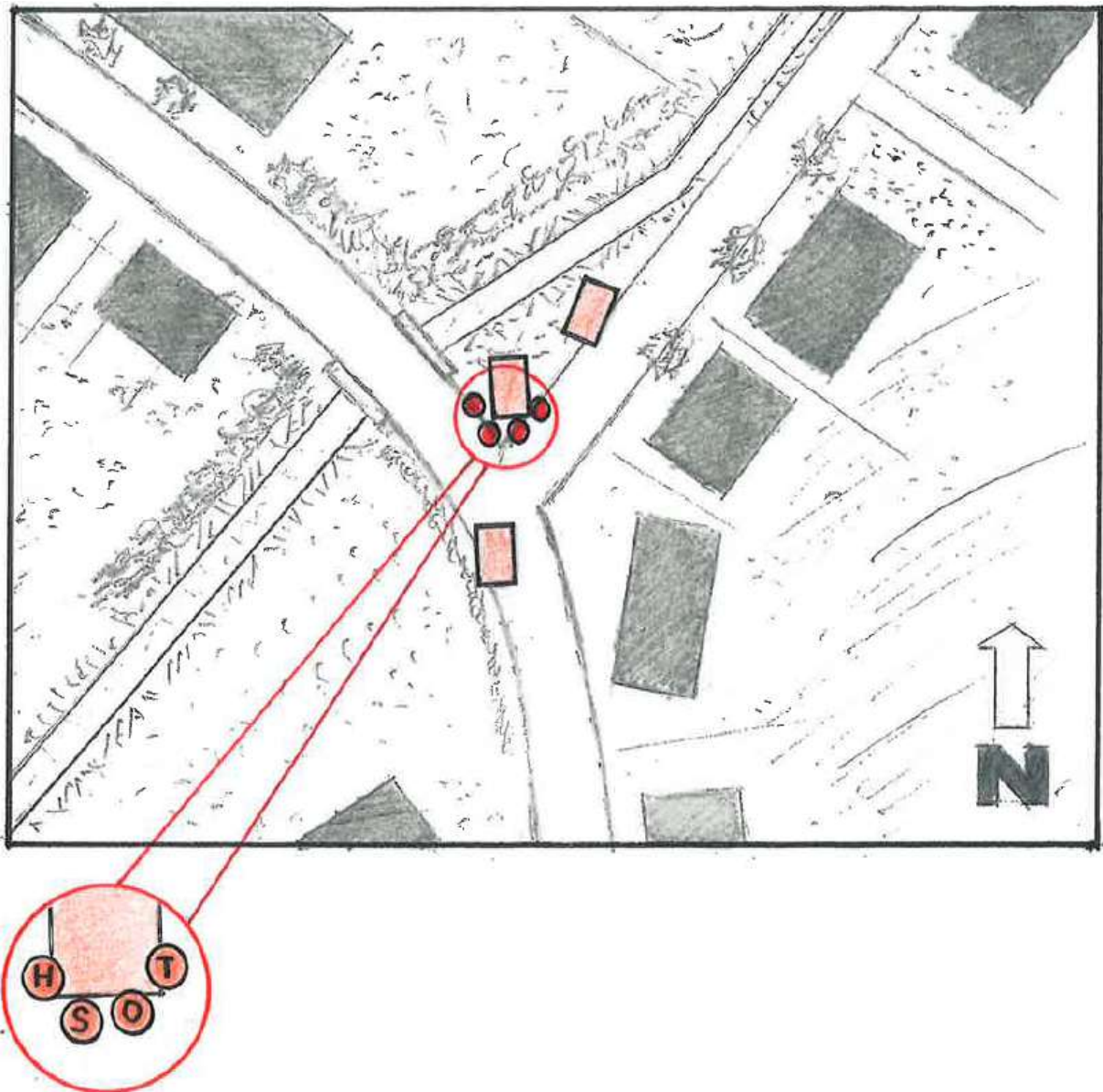
Vanuit de greppel wordt met de Bren gun nu de weg richting Oploo afgedekt.

© Arno van Dijk

16.26 uur

Harvey en Thompson arriveren in hun Jeep op de splitsing.
Zij parkeren deze in de Perdshevel, achter de Jeep van Silvertop.
De motorkap van Silvertops Jeep gaat dienen als tafel, een of meerdere landkaarten worden uitgevouwen op de motorkap.

© Arno van Dijk

16.28 uur

Het overleg is in volle gang, de landkaart(en) liggen uitgespreid op de motorkap van Silvertops Jeep.

Harvey, Thompson, Orr en Silvertop staan gebogen over de kaarten.

We kunnen nu de exacte plaatsen van de vier officieren, hun positievolgorde bij de Jeep, bijna zeker herleiden.

- Want al bekend was vanuit een andere getuigenis uit de jaren 60, dat de schutter met de Bren gun in de greppel zich direct naast Harvey bevond. Dat feit gecombineerd met de nu bekende precieze Jeeppositie bewijst nu dat Harvey dus qua positie in de volgorde links staat aan de motorkap van de Jeep.
- Silvertop en Orr zijn degenen die Harvey en Thompson de gewenste informatie over de troepenposities moeten geven. Grote kans dat Silvertop en Orr daarom logischerwijs recht voor de Jeep staan om zo de nodige aanwijzingen en informatie te kunnen geven op de kaarten.

- Thompson is aanwezig, maar het draait in dit overleg in dit stadium hoofdzakelijk om Harvey, Silvertop en Orr. We mogen dan bijna zeker concluderen dat Thompson zich niet vóór de Jeep bevindt, maar aan de andere kant van de Jeep, tegenover Harvey.
- Ook is het Harvey die bij het horen van de naderende machinegeweergeluiden aan Silvertop de bevestiging vraagt of ze in die andere straat troepen hebben gestationeerd, wat Silvertop bevestigt. Het ligt daarbij in de beleving cq veronderstelling dat Silvertop direct naast Harvey staat. En niet Orr.
- Silvertop en Orr zijn de twee die respectievelijk sneuvelen en dodelijk gewond raken. Zij staan volop en rechtstreeks in de Duitse vuurlinie, wat hun positie vóór de Jeep dan ook bevestigt. In tegenstelling tot Harvey en Thompson die dan staande aan de zijkanten van de Jeep, en ondanks dat beiden gewond raken, nog de optie hebben enigszins weg te duiken.

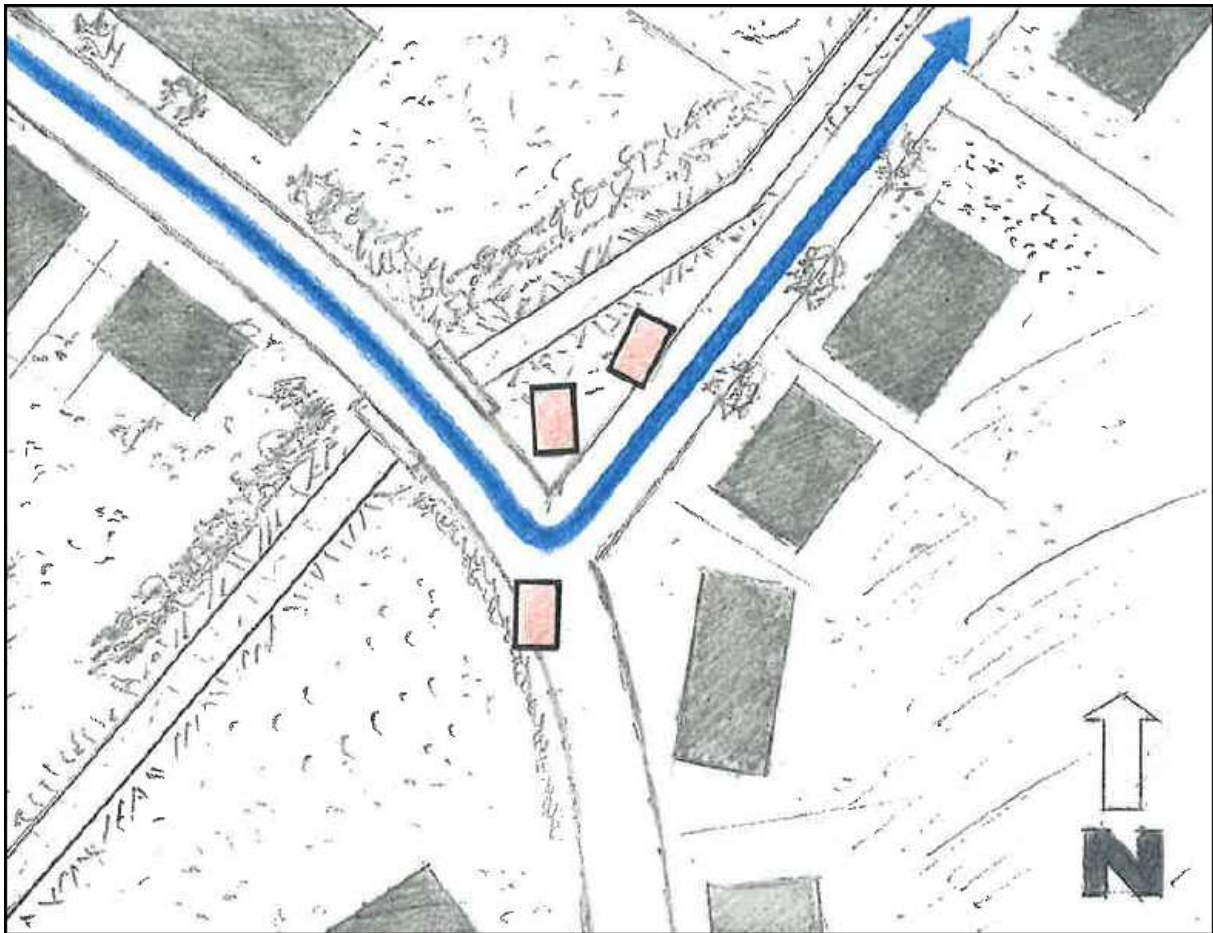
Bovenstaande opsomming leidt tot deze nu vastgestelde volgorde aan de Jeep, zie close-up, waarbij zoals opgemerkt de posities van Silvertop en Orr kunnen wisselen:

H = Harvey

S = Silvertop

O = Orr

T = Thompson

© Arno van Dijk

16.30 uur

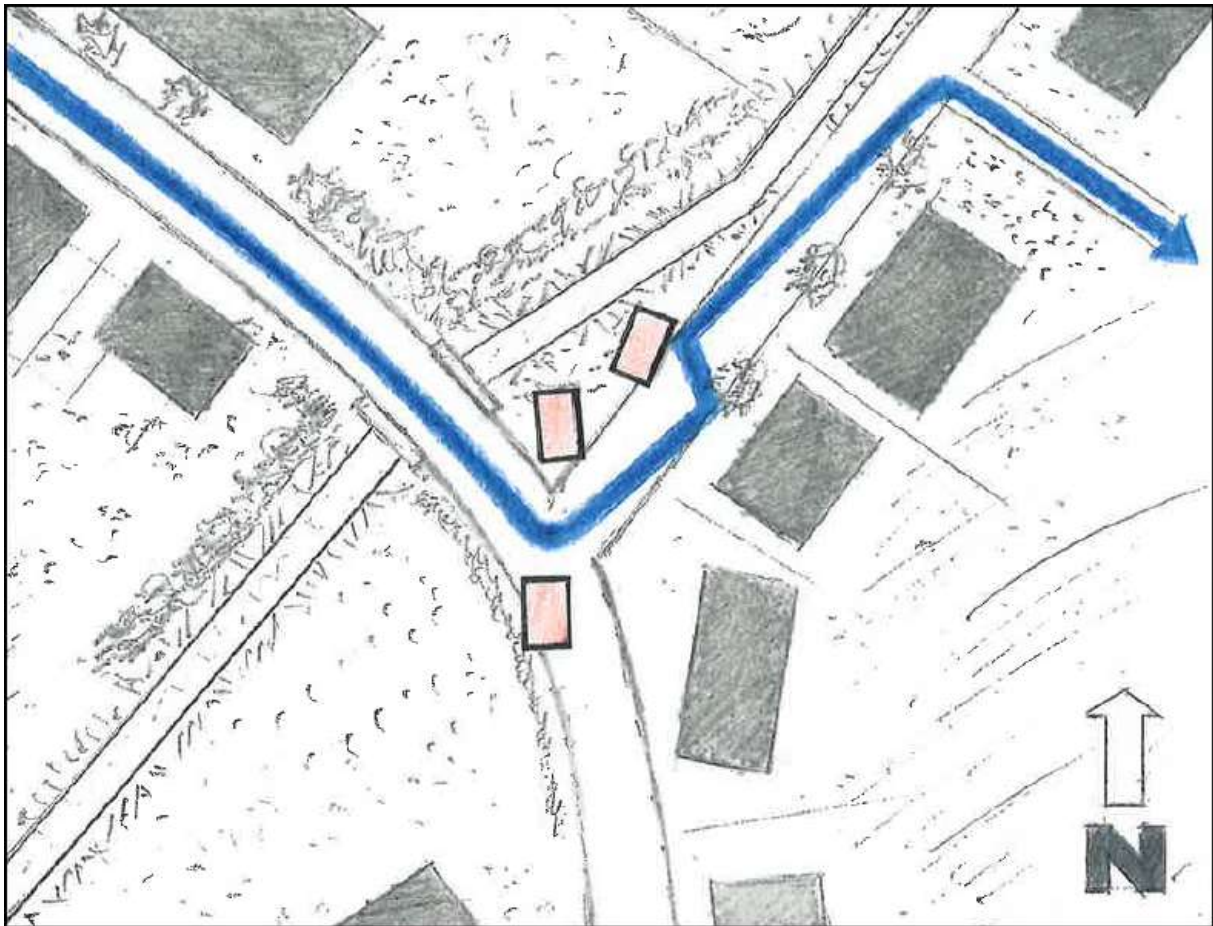
Half-track 1 verschijnt op de splitsing tot volledige verrassing van de Britten.

Terwijl Norbury vanaf de Scout Car met zijn twin Vickers Type K-machinegeweren volop op de half-track schiet en gelijktijdig Silvertops chauffeur vanuit de greppel met de Bren gun schiet, schiet een van de half-tracksbemanningsleden, de Duitse militair in de groene camouflagejas, vanuit het gevechtscompartiment als een bezetene met zijn machinegeweer om zich heen, inclusief op de Britse officieren.

Hij doodt daarbij Silvertop, verwondt Orr dodelijk, Thompson wordt in zijn longen geschoten en Harvey raakt lichtgewond door een schampschot dat zijn kruis op een paar millimeter mist.

Duitse bemanningsleden die aan de zijkanten van de half-track hangen worden in de crossfire van de half-track geschoten, hun lichamen vallen op de straat.

De half-track kan op de splitsing nu niet verder richting de half geblokkeerde weg richting Oploo rijden en draait daarom noodgedwongen de Perdshemel in waar hij ontsnapt richting de Breestraat, richting Boxmeer.

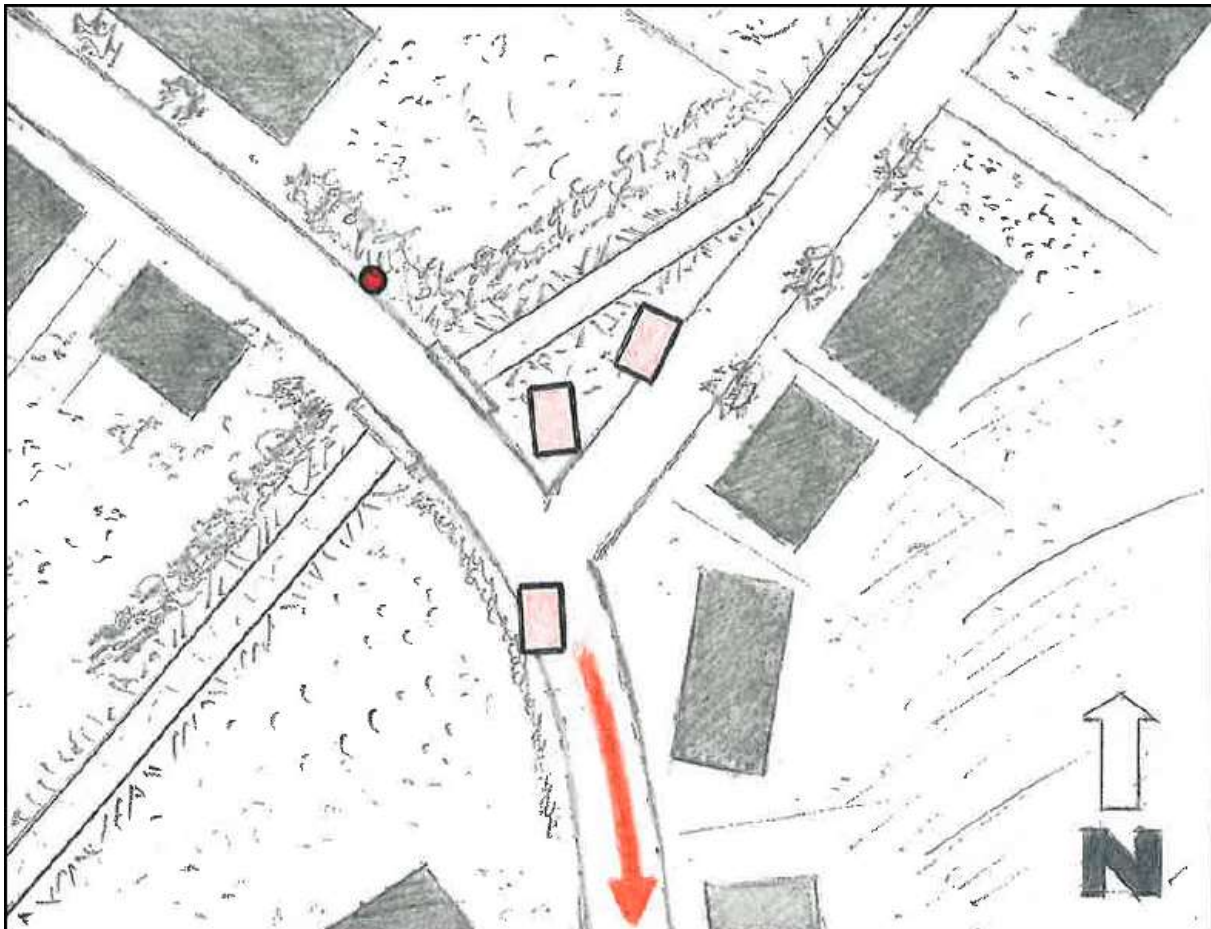
© Arno van Dijk

Half-track 2 verschijnt nu op de splitsing, nog steeds achterna gezeten door de gevechtswagens van de 15th/19th The King's Royal Hussars.

Opnieuw schieten Norbury en de chauffeur van Silvertop, evenals Harvey zelf, op deze half-track 2. Opnieuw vallen daarbij Duitse lichamen op de straat.

Ook deze half-track kan niet anders dan de Pershemel inrijden, maar botst daar direct tegen een boom aan de rechterkant van de straat, stuitert terug en raakt vervolgens de geparkeerde Jeep van Harvey aan de linkerkant van de weg.

Toch weet de half-trackchauffeur te corrigeren en draait vervolgens om uit de kogelregen te ontsnappen rechts een landweggetje van het Hoogveld op in een ultieme poging daar via de akkers te ontsnappen, maar de half-track wordt daar op het Hoogveld uitgeschakeld.

© Arno van Dijk

16.32 uur

In de momenten na de dodelijke schietpartij heerst er chaos op de splitsing:

- Orr is zwaargewond en wordt ter plaatse verzorgd door Norbury, tot het moment dat Orr wordt afgevoerd naar het noodhospitaal in Deurne, onder begeleiding van Norbury = de rode pijl.
- Silvertop is dood. Zijn lichaam wordt door de Britten verplaatst en tijdelijk opzij van de heg gelegd = de rode stip. Later die dag zullen hij en Lance Corporal Maurice Lock, die aan de andere kant van het dorp het eerste slachtoffer werd van de half-tracks, naast elkaar op het kerkhof van Sint Anthonis worden begraven.
- Thompsons long is doorboord, ook hij zal worden afgevoerd. Of dat in hetzelfde voertuig is als Orr, is tot nog toe onbekend. De getuigenis van Norbury meldt dat niet. Tot het moment dat Thompson wordt afgevoerd, worden Thompson en de lichtgewonde Harvey verzorgd door de chauffeur van Silvertop.
- Overall op de splitsing liggen ook lichamen van de van de half-tracks afgeschoten Duitsers. Deze lichamen worden door de Britten van de splitsing weggehaald en afgevoerd. Of een aantal van die lichamen terechtkomt op het kerkhof in Sint Anthonis in de uiterste linkse hoek in graven zonder naam (tot het moment dat de stoffelijke resten zullen worden overgebracht naar Ysselsteyn op 27 oktober 1955) is niet met zekerheid te zeggen.
- Tegelijkertijd verschijnen ook door de Britten gevangengenomen half-trackbemanningen op de splitsing die door de Britten worden afgevoerd.
- De lokale bevolking komt voorzichtig weer uit hun huizen en kelders tevoorschijn.
- De splitsing wordt door de Britten zo snel mogelijk vrijgemaakt om de op dat moment gestokte aanvoer van troepen uit richting Oploo weer te kunnen continueren.

21. Eindconclusie onderzoek

Alles bij elkaar zijn de eindconclusies van dit onderzoek:

- Er is geen enkele concrete bron of getuigenis, toen niet en nu niet, die het handgranaatscenario en/of Britse executies van de Duitse gevangenen in Sint Anthonis ook inderdaad bewijst of aannemelijk maakt.
- Veel publicaties en websites knippen en plakken elkaars teksten over het handgranaatscenario aan elkaar, maar zonder zelf onderzoek te doen. Door het daardoor ontstane aantal publicaties en websites die het handgranaatscenario noemen, lijkt het alsof er dus wel bewijs is voor het handgranaatscenario (onder de noemer “wanneer zoveel sites het zeggen, dan zal het wel waar zijn”), maar uiteindelijk blijft daardoor van het hele handgranaatscenario en/of de executies helemaal niets over aan concrete bewijzen of bronnen.
- Het is bijna onmogelijk voor te stellen dat de officiële war diaries van de verschillende regimenten geschreven op of net na die 25e september niet de waarheid zouden bevatten, maar dat er toen direct al bewust door de hogere legerleiding met de regimentsleidingen zou zijn afgesproken in de war diaries feiten te verzwijgen of aan te passen van het handgranaatscenario tot het kogelscenario.
- Het is bijna onmogelijk voor te stellen dat de verschillende brieven aan Diana, de zus van Silvertop, geschreven korte tijd na het gebeuren in Sint Anthonis, niet de waarheid zouden bevatten hoe haar broer om het leven is gekomen. Het zijn persoonlijke brieven van de verschillende brievenverzenders, geschreven op persoonlijk initiatief. Het zou heel onwaarschijnlijk zijn wanneer door diezelfde brievenverzenders onderling tevoren direct afspraken zouden zijn gemaakt om allemaal het kogelscenario aan te houden in hun brieven in plaats van het handgranaatscenario.
- Auteurs Goossens en Van Gogh hebben met hun boek uit 1969 veel lokale getuigenissen opgenomen en vastgelegd over het gebeuren op die 25e september 1944, inclusief de specifieke getuigenissen over de vanaf de half-track afgevuurde machinegeweerkogels. Niemand van de gehoorde getuigen in dat boek, zowel de lokale bewoners als Britse militairen, heeft ook maar iets genoemd over of gezien van een handgranaat of een Duitse militair die Silvertop persoonlijk heeft doodgeschoten. Ook niet over executies door de Britten van Duitse krijgsgevangenen. Om dit boek van Goossens en Van Gogh kan niemand heen. Sowieso hadden de gehoorde dorpsbewoners toen geen enkel belang bij een mogelijke cover up van de waarheid of een mogelijke ingestelde geheimhoudingsplicht.
- Pastoor Van Delft zorgt dan wel voor grote verwarring met zijn manuscript, maar ook hij heeft daarin niet aangegeven van wie hij in 1944 zijn informatie heeft gekregen over de Duitser die zich wilde overgeven en vervolgens Silvertop zou hebben doodgeschoten. Ook heeft hij Madeleine Kreglinger niet verteld wie zijn bron is geweest. Dus is er ook vanuit de kant van Van Delft geen direct bewijs of bron.
- De getuigenis van Lance Corporal Norbury aan zijn kinderen volgt het kogelscenario. Zijn getuigenis, herinneringen aan zijn uitgevoerde acties op dat moment op die dag in Sint Anthonis zijn zeer gedetailleerd en volledig passend in de lijn van het kogelscenario. Hij was daar, op die specifieke fatale tijd. Wat mij betreft is de verklaring van Norbury allesovertuigend.
- Naast Norbury's verklaring is er nog een ander belangrijk argument om het handgranaatscenario inclusief executies als onwaar te beoordelen: wanneer het handgranaatscenario al dan niet inclusief de executies toch echt gebeurd zou zijn en het vervangen is door het kogelscenario, het dus een grote cover up zou zijn en aan alle betrokkenen een geheimhoudingsplicht zou zijn opgelegd, dan moet iemand in de loop der tijd toch iets hebben verteld, losgelaten of openbaar hebben gemaakt. Zowel vanuit de militairen van toen of anders wel vanuit de toenmalige

dorpsbewoners die zoals gezegd helemaal geen belang hadden bij een eventuele cover up van de werkelijke oorzaak.

Het is onmogelijk voor te stellen dat al die honderden mensen (militairen en dorpsbewoners) al die tientallen jaren lang hun mond zouden hebben gehouden over een cover up en niets zouden hebben durven of willen zeggen.

Daarom is de eindconclusie van dit onderzoek:

Silvertop en Orr zijn op maandagmiddag 25 september 1944 rond 16.30 uur in Sint Anthonis geraakt door kogels uit een Duits automatisch machinegeweer (geen Drilling), afgevuurd vanaf 2 passerende half-tracks op de vlucht, meer specifiek vanaf half-track 1, de eerste half-track die de splitsing opreed.

Silvertop sneuvelde direct ter plaatse, Orr overleed aan zijn verwondingen op weg naar het veldhospitaal (C.C.P./C.C.S.).

Bovenstaande onderzoeksresultaten en conclusies heb ik vóór publicatie gedeeld met de collega's binnen de Stichting Overloon War Chronicles en met diverse derden-experts (ieder op zijn of haar eigen vakgebied) en deze personen allemaal verzocht kritisch te kijken naar de inhoud en conclusies in mijn onderzoek.

Hierbij kan ik melden dat zij allemaal achter de door mij in dit onderzoek genoemde constatering en conclusies staan.

Mocht er toch iemand zijn die wel concrete bewijzen of concrete bronnen heeft met betrekking tot het handgranaatscenario of met betrekking tot Britse executies in Sint Anthonis, dan verzoeken wij die persoon om contact op te nemen met de Stichting Overloon War Chronicles: overloonwarchronicles@gmail.com

Alle informatie en tips worden zorgvuldig gecheckt.

De 4 oorlogsgraven op het kerkhof aan de Breestraat in Sint Anthonis. V.l.n.r. Captain Ronald Ellis (sneuvelde op 27 september 1944 tijdens de tankaanval op Stevensbeek), Lieutenant John Wilson (kwam om op 15 november 1944 tijdens een vliegongeluk boven het vliegveldje tussen de Stootershutweg en de Tweede Stichting), Lance Corporal Maurice Lock en Lieutenant Colonel David Silvertop. (Foto: Collectie Arno van Dijk)

*Grafsteen van David Silvertop
(Foto: Collectie Arno van Dijk)*

*Grafsteen van Huber Orr op de CWGC begraafplaats in Overloon.
(Foto: Collectie Leo Janssen)*

Op de grafsteen van Silvertop staat vermeld zijn rang die hij had op het moment dat hij sneuvelde in Sint Anthonis: Lieutenant Colonel. Zijn bevordering tot kolonel was toen al onderweg en is hem daarna postuum toegekend.

22. Slotwoord

Zoals ik in hoofdstuk 2 al zei is twijfelen aan een geldende waarheid niet verkeerd.

De subtitel van dit onderzoek is zoals op de titelpagina staat vermeld *De waarheid achter het Sint Anthonis-drama, 25 september 1944*. Misschien een hoogdravende titel en het is aan de lezer zelf te bepalen wat hij van dit onderzoek vindt en het wel of niet eens zal zijn met de eindconclusie.

Het is aan de lezer zelf te bepalen in hoeverre die het kogelscenario volgt of toch kiest voor het handgranaatscenario en de cover-up.

Iemand die voor die laatste optie kiest zal als argument kunnen geven dat ingeval van een cover-up er sowieso nooit iets daarvan naar buiten zou komen, ongeacht hoeveel bewijzen voor het kogelscenario ik dan ook zou kunnen aangedragen in mijn onderzoek.

Tot slot nog even terug naar 2023. Terwijl ik op dat moment de slotregels schrijf van de eerste versie van mijn onderzoek ontvang ik een antwoordmail van het Nationaal Comité 4 en 5 mei, een van de websites waar rechtstreeks verwezen wordt naar de handgranaat (zie hoofdstuk 3).

Het Comité meldt mij in de antwoordmail dat ze naar aanleiding van mijn vragen daarna zelf onderzoek heeft gedaan naar de herkomst van de handgranaattekst op hun site, maar daarbij niet de bron heeft kunnen achterhalen en ook niet heeft kunnen vaststellen hoelang geleden de tekst op de site is geplaatst.

Het Comité stelt voor de tekst op de site aan te passen.

Ook de pinpoint op het Google Maps-kaartje wordt aangepast naar de juiste locatie en als bron wordt ook Stichting Overloon War Chronicles opgenomen met een link naar de OWC-website.

Ik stel hen voor om de volgende vervangende tekst op hun website te vermelden en dat verzoek wordt ingewilligd:

Het monument 'De zon van onze hoop' is opgericht om saamhorigheid, vrijheid, democratie en hoop te benadrukken.

Ook worden met het gedenkteken Colonel David Silvertop, Lieutenant Colonel Hubert Orr en Lance Corporal Maurice Lock herdacht die alle drie op 25 september 1944 tijdens de bevrijding van Sint Anthonis om het leven kwamen.

Een tekst die recht doet aan zowel het monument als de geschiedenis.

23. Bronnen en credits

War Diaries

War Diary 3RTR, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 3MONS, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 2FFY, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 4KSLI, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 29th Armoured Brigade, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 159th Infantry Brigade, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK
War Diary 11th Armoured Brigade, September 1944, The National Archives, Kew, Richmond, UK

Brieven

Brief van Major General Philip 'Pip' Roberts aan zijn echtgenote (27 september 1944):
Brief van Major N.H. Bourne aan Diana Trappes-Lomax – Silvertop (30 september 1944)
Brief van Brigadier/Brigade-Generaal Roscoe Harvey aan Diana Trappes-Lomax – Silvertop (1 oktober 1944):
Brief van Reverend (dominee) C.S. Edgington van 3RTR aan Diana Trappes-Lomax – Silvertop (9 oktober 1944)
Brief van Sergeant Lionel Witcher aan Jan van Gogh (24 september 1968)

Literatuur

Operation Aintree – De slag om Overloon en Venray (auteurs Antal Giesbers & Herman Dinnessen, 2004)
Autumn Gale (auteurs Jack Didden & Maarten Swarts, 2013)
Kampfgruppe Walther and Panzerbrigade 107 (auteurs Jack Didden & Maarten Swarts, 2016)
Taurus Persuant – A history of 11th Armoured Division (auteur Edgar W.I. Palamountain, 1946)
Roscoe the bright shiner (auteur Tim Fitzgeorge-Parker, 1987)
Oorlog en bevrijding in Oploo c.a. (auteurs M. Goossens & J. van Gogh, 1969)
De oorlog tussen Peel en Maas (auteurs M. Goossens & J. van Gogh, 1984)
St. Tunnis en 't Leker op de foto! (auteur J. van Goch, 1983)
The Silvertops - World War One and World War Two (auteur Paula Lockhart-Smith © Paula Matthews-Silvertop, 2021)
After Antwerp: the long haul to victory (auteur Major Ned Thornburn, 4th Bn K.S.L.I. Museum Trust, 1993)
Accidental Journey: A Cambridge Internee's Memoir of World War II (auteur Mark Lynton, 1995)
Artikel An Accidental warrior (AJR Journal, The Association of Jewish Refugees, volume 15, no. 8, August 2015, auteur Anthony Grenville)
To The Victor The Spoils (auteur Sean Longden, 2004)
A history of the 3rd Battalion the Monmouthshire Regiment 1939-1946 An infantry battalion (auteur Hedley J. Bunce)
The illustrated history of soldiering with the 3rd Bn. The Monmouthshire Regiment 1939 – 1946 (auteur Hedley J. Bunce)
History of The South Wales Borderers and The Monmouthshire Regiment (auteur Major J.J. How)
George Rasker Architect (Auteur Bart van den Hork, 2010)

Getuigenissen, artikelen, verslagen en rapportages

Wandeling Hoogveld – MFA Oelbroeck (auteur Martien Mahler, 2019)
Interview Leo Janssen met Wim van de Mortel (mei 2021)
Bevrijding van Oploo en St. Anthonis 25 september 1944 (auteur Herman van de Steeg, 2021)
Herinneringen aan 25 – 9 – 1944 (auteur Herman van de Steeg, 2021)
Getuigenis Herman van de Steeg aan Stichting Overloon War Chronicles (10 juni 2021)
Onze bevrijding op 25 september 1944 (auteur Johan van de Steeg, 2021)
Getuigenis Jo Verbruggen aan Stichting Overloon War Chronicles (18 september 2021)
Getuigenis Johan Peters aan Arno van Dijk (juli 2024 en 26 oktober 2024)
Getuigenis Toon de Hoog, bron Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck (2004)
Getuigenis Riek Haerkens, bron Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck (2004)
Rapport Steve Norbury (2025)
Herdenkingsbundel (uitgave gemeente Sint Anthonis, 1995)
Brochure Open Monumentendag Oploo 9 september 1995 (uitgave gemeente Sint Anthonis, 1995)
Zusters van Liefde Sint Anthonis 1896 – 1996 (uitgave Kerkbestuur van de parochie H. Antonius Abt St Anthonis, 1996)
Appels en peren plukken om een centje extra te verdienen/Wim van de Mortel (Artikel rubriek Minse, Trots Sint Tunnis, nr. 60, maart 2025, auteur Arie Cornelissen)
Peaceful retreat marks 250 years (artikel in de Hexham Courant, auteur Rosalind Saul, 13 februari 2015)
Shepton Mallet Journal (editie 29 mei 1916)
The Surrey Advertiser (editie 9 oktober 1932)
The Surrey Advertiser (editie 15 april 1933)
The Surrey Advertiser (editie 1 juli 1933)
Western Daily Press (editie 23 augustus 1934)
The London Gazette (editie 19 oktober 1944)

How Lieutenant Colonel David Silvertop is the North's "unknown warrior" (artikel op de site Chroniclelive.co.uk, auteur Tony Henderson, 24 september 2014)
 Largely forgotten war hero still honoured in Belgium (artikel uit de The Northern Echo, auteurs Bill Lawrence en Chris Lloyd, 22 september 2014)
 Dashing Second World War tank commander to be honoured by town he helped liberate (artikel op de site Chroniclelive.co.uk, auteur Tony Henderson, 1 september 2017)
 The 3rd Mons and the Second World War (artikel op de site Monmouthshire Beacon, auteur Douglas McArthur, 29 mei 2025)
 De bevrijder van Antwerpen David Arthur Henry Sivertop (auteur Paul Eygenraam, voorzitter van de Vereniging van reserve-officieren in Antwerpen. Vertaald uit: La Métropole van 25 juni 1946)
 Planviewer.nl/50 T. Hoefnagels, Oorlogsjaren 1940-1945 gemeente Deurne: op de grens van vergeten (Deurne 1986), 131
 Informatie Silvertop door Hans Ooms (2021-2023)
 Minsteracres: an escape from the modern world (artikel in de Darlington & Stockton Times, auteur Sarah Foster, 15 mei 2015)
 Devon Memorial to Police War Dead (artikel in de Western Morning News, 5 augustus 1948)
 The Grecian Archive – the history and heritage of the Exeter City Football Club
 Biografie A.H.J. van Delft (auteur W.F.J. van de Berg, Brabants Erfgoed, 14 september 2017)
 Biografie Pastoor Anthonius H.J. van Delft (auteur Kees Wijnhoven, Brabants Historisch Informatie Centrum, 22 november 2013)
 Morningstaronline.co.uk/article/f/remembering-bill-lawrence (auteur Laurie Kazan-Allen, 2021)
 3rd Battalion The Monmouthshire Regiment TA World War 2, Fact Sheet: 7-B09-08 (forwarded by Martin Everett)
 Oorlogsslachtoffers.nl
 Bundesarchiv, Abteilung Personenbezogene Auskünfte, Berlin
 Bundesarchiv, Abteilung Militärarchiv, Freiburg

Websites

Warcemeteries.nl
 Dezwerver.nl
 Gelderlander.nl
 Romfabriek.graancirkeloploo.com
 Nepomukboxmeer.nl
 Bhic.nl
 Wierookwijnwaterenworstenbrood.nl
 Kerk-en-orgel.nl
 Planviewer.nl
 Heemkunde-stevensbeek.nl
 NHIM.nl
 Wwtalk.com
 Mikeresearch.com
 Archieven.nl
 Monmouthshirebeacon.co.uk
 Douglassmcarthuraauthor.com
 Royalwelshmuseum.wales
 Tracesofwar.nl
 Oorlogsgravenstichting.nl
 4en5mei.nl
 Brabantremembers.com
 Trotssintunnis.nl
 Minsteracres.org
 Wereldoorloginbeeld.be
 Darlingtonandstocktontimes.co.uk
 Hexhamhistorian.org
 Thecatholictravelguide.com
 Exetercityfc.co.uk
 Grecianarchive.exeter.ac.uk
 IWM.org.uk
 MyHeritage.nl
 Ancestors.familysearch.org
 Devonheritage.org
 Naval-military-press.com
 Horsepowermuseum.co.uk
 Axisafvs.blogspot.com
 Weaponsystems.net
 Lexikon-der-Wehrmacht.de
 Tweedewereldoorlog.nl
 WW2gravestone.com

Wikitree.com
Wikipedia.org
AB-eiffage.com
Chroniclelive.co.uk
Thenorthernecho.co.uk
Newmp.org.uk
Captainstevens.com
Scalemodelchallenge.com
Christopherbellew.com
Goodreads.com
Kirkusreviews.com
Books.google.com
Penguinrandomhouse.com
Auctionninja.com
Nytimes.com
Ajr.org.uk

De auteur dankt: Martien Mahler, Hans Ooms, John-Trappes-Lomax, Elaine Gathercole, Steve Norbury, Christine Jones, Herman van de Steeg, Wim van de Mortel, Jo Verbruggen, Angela Verbruggen, Tiny Schaeffers-van Elferen, Jac van Kempen, Harrie Willems, Jan Gieben, Jan van Wanroij, Jan Tonies, Johan Peters, Sjef Smolders, Richard Schoutissen (Stichting Oorlogsslachtoffers), Mark Rothwell (Historicus Devon & Cornwall Police), Will Trienekens, Robert Curtis, Jan de Kleijnen (Heemkundekring Sint Tunnis in Oelbroeck), Wim Arts (Heemkunde Oploo), Cor Verberk (Heemkunde Oploo), Hilde Jansma (BHIC), Paul Farley (Chairman Exeter City FC Museum Charity), Jo en Mientje van Mil, Rob Berends, Ron Stevenson, Douglas McArthur, Martin Everett, Royal Welsh Museum, Mitch Williamson, Robert van Lin.

© 2023 Arno van Dijk namens Stichting Overloon War Chronicles
© 2024 Arno van Dijk namens Stichting Overloon War Chronicles / aangevulde versie
© 2025 Arno van Dijk namens Stichting Overloon War Chronicles / aangevulde versie
© 2026 Arno van Dijk namens Stichting Overloon War Chronicles / aangevulde versie

De originele serie Gezichten uit het verleden is opgezet door auteur Arno van Dijk.
Alle afleveringen in de serie Gezichten uit het verleden zijn door de auteur geschreven en samengesteld zonder de hulp van enige vorm van artificial intelligence.

De Stichting Overloon War Chronicles stelt zich o.a. ten doel om bij zoveel mogelijk graven op de CWGC-begraafplaats de foto's en verhalen te achterhalen, eer te brengen aan de aldaar begraven gevallen en zo deze geschiedenis levend te houden.

Meer info over het project en de Stichting Overloon War Chronicles op:

Facebook: <https://www.facebook.com/OverloonWarChronicles>

Email: overloonwarchronicles@gmail.com

Disclaimer:

Hoewel de auteur en de Stichting Overloon War Chronicles de grootst mogelijke zorgvuldigheid betrachten in de research, brononderzoek en uiteindelijke samenstelling van dit artikel inclusief het in dit artikel opgenomen fotomateriaal en bijlagen kunnen zij niet garanderen dat de verstrekte informatie op ieder mogelijk moment compleet is. Auteur en Stichting Overloon War Chronicles aanvaarden dan ook geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele incorrecte of ontbrekende informatie in dit artikel dan wel een incorrecte bronvermelding in dit artikel zowel met betrekking tot de tekstuele inhoud alsook met betrekking tot het in dit artikel opgenomen fotomateriaal en bijlagen.

Daarnaast zijn de auteur en Stichting Overloon War Chronicles niet verantwoordelijk voor de inhoud of beschikbaarheid van de m.b.t. de samenstelling van dit artikel gehanteerde websites of andere bronnen.

Mocht een derdenpartij (zowel individu als organisatie) menen ten onrechte niet of niet correct genoemd te zijn in de credits van de tekst, fotomaterialen en bijlagen, dan gelieve contact op te nemen met de Stichting Overloon War Chronicles.

Dit artikel, zowel de tekstuele inhoud als het fotomateriaal en bijlagen, valt onder het wettelijke auteursrecht. Van dit artikel mag de inhoudelijke informatie (zowel tekst, als fotomateriaal als bijlagen) worden gebruikt door derden, echter strikt alleen met een duidelijke bronvermelding naar dit artikel, auteur en Stichting Overloon War Chronicles. Bij gebruik van fotomateriaal en bijlagen uit dit artikel moet ook de oorspronkelijke bron van het betreffende fotomateriaal en bijlagen worden vermeld.

Zonder bronvermelding mag niets uit dit artikel worden gereproduceerd in welke vorm dan ook of op welke manier dan ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur en Stichting Overloon War Chronicles.

In de serie Gezichten uit het verleden van auteur Arno van Dijk verschenen tot nu zijn volgende dossiers:

1. Wil van der Burgt	<i>Nederlander tussen de Britten</i>
2. Gordon Wright – Robert Silman	<i>Gevangen in de Jackal</i>
3. Hubert Orr – David Silvertop – Maurice Lock	<i>De fatale splitsing</i>
<u>Extra:</u> Het onderzoek – Silvertop en Orr: de handgranaat en de cover up-theorie
<i>De waarheid achter het Sint Anthonis-drama, 25 september 1944</i>
4. Andrew Swinley	<i>Jonge vader aan het front</i>
5. Godfrey Evans	<i>De toevalsfactor</i>
6. Norman Jepps	<i>Strijd om het kasteel</i>
7. Ronald Crouch	<i>Altijd verder</i>
8. George Chisholme – Roy Abbott – Lionel Abbott	<i>Crash tussen de dennen</i>
9. Frank Edgeley	<i>Operation Nutcracker en de mijn</i>
10. Bertie Anger	<i>Avenue of Remembrance</i>
11. John Taylor	<i>De slag om Caen en de dodelijke Loobeek</i>
12. Arthur Ellis	<i>De officier en de gentleman</i>
13. George Glover	<i>Een koude woensdagmiddag, 15.03 uur</i>

Meer dossiers in voorbereiding

